

Newsletter

Εργατικό Δίκαιο

ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

www.inlaw.gr
Newsletter 03-04/2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εργατικό

3-91

NΟΜΟΛΟΓΙΑ

Αμοιβή εργασίας - Γενικά

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 567

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας. Αρχή της εύνοιας υπέρ των μισθωτών.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 1α και 8 παρ. 1 του Ν. 1876/-1990 προκύπτει, ότι οι ΕΓΣΣΕ καθορίζουν τους ελάχιστους όρους αμοιβής και εργασίας που ισχύουν για τους εργαζόμενους όλης της Χώρας, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι με σχέση ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α. και ότι οι όροι των ΕΓΣΣΕ δεσμεύουν τους εργοδότες όλης της Χώρας και, εφόσον είναι ευνοϊκότεροι, επικρατούν των αντίστοιχων όρων των λοιπών ΣΣΕ. Για την εφαρμογή των ανωτέρω ελάχιστων ορίων προστασίας εφαρμόζονται οι κανόνες συρροής του άρθρου 10 παρ. 1 του ως άνω νόμου και συνεπώς το σύνολο των τακτικών αποδοχών ή του ημερομισθίου (βασικός μισθός ή ημερομίσθιο και τα προβλεπόμενα από τις ΕΓΣΣΕ επιδόματα τριετιών και γάμου) αποτελούν το ελάχιστο όριο αμοιβής της εργασίας, από το οποίο δεν είναι δυνατόν να υπολείπεται το σύνολο των προβλεπομένων από το νόμο, τις ΣΣΕ και τις ατομικές συμβάσεις εργασίας αποδοχών. Ενόψει αυτών παρέπεται, ότι για τους εργαζόμενους στα δημόσια νοσοκομεία με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου μπορεί να τεθεί θέμα εφαρμογής των προβλεπομένων στις ΕΓΣΣΕ ελάχιστων ορίων αποδοχών μόνο αν οι καταβαλλόμενες σ' αυτούς συνολικές αποδοχές, δηλαδή ο βασικός μισθός του μισθολογικού κλιμακίου, στο οποίο κατετάγησαν και τα πάσης φύσεως επιδόματα, που προβλέπει ο Ν. 3205/2003, που αφορά στα μισθολογικά λειτουργών υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., στελεχών της Ε.Λ.Α.Σ., Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος, ο οποίος βάσει του άρθρου 21, σε συνδυασμό με την υπ' αριθμ. Υπουργική Απόφαση Οικ. 2/7093/0022/2004 (ΦΕΚ Β' 215/2004), εφαρμόζεται αναλόγως και στο προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου, που υπηρετεί στο Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., είναι κατώτερες από τις οριζόμενες στις ισχύουσες, κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα συνολικές αποδοχές των ΕΓΣΣΕ. Σύμφωνα δε με την αρχή της εύνοιας των μισθωτών, την οποία προβλέπει η διάταξη του άρθρου 7 του Ν. 1876/1990, οι ευνοϊκότεροι για τους μισθωτούς όροι των ατομικών συμβάσεων εργασίας υπερισχύουν των δυσμενέστερων όρων των ΣΣΕ. Και τούτο γιατί οι κανονιστικοί όροι της ΣΣΕ περιέχουν κατώτερα όρια προστασίας που απαγορεύουν τη δυσμενέστερη ρύθμιση με ατομική σύμβαση, επιτρέπουν όμως με την τελευταία τη βελτίωση της προστασίας αυτής. Περαιτέρω, από τη διαπνέουσα ολόκληρο το εργατικό δίκαιο γενικότερη αρχή της προστασίας των μισθωτών, συνάγεται ότι η αρχή της εύνοιας υπέρ αυτών δεν εφαρμόζεται μόνο στη σχέση ΣΣΕ και ατομικής σύμβασης, αλλά και στη σχέση περισσοτέρων πηγών

(νόμου, ΣΣΕ, κανονισμού, ατομικής συμβάσεως), διαφορετικής ιεραρχικής βαθμίδας που ρυθμίζουν την εργασιακή σχέση, οπότε στην περίπτωση αυτή η ρύθμιση της ασθενέστερης πηγής μπορεί να αποκλίνει από τη ρύθμιση της ισχυρότερης, μόνο όμως προς το συμφέρον των εργαζομένων. Ωστόσο, για την εφαρμογή της αρχής της εύνοιας υπέρ των μισθωτών, κατά τη συσχέτιση ΣΣΕ ή άλλης πηγής, ως ρυθμιστικού παράγοντα της εργασιακής σχέσης και ατομικής συμβάσεως και, γενικότερα, κατά τη συσχέτιση των διαφόρων πηγών μεταξύ τους, οι αποδοχές συγκρίνονται ως μία ενότητα, αφού, εκτός αντίθετης ειδικής ρύθμισης δεν είναι δυνατή η επιλεκτική αναζήτηση τμήματος αποδοχών από τη μία πηγή και άλλου τμήματος αποδοχών από διαφορετική πηγή, διότι δεν είναι επιτρεπτή η σύγχρονη εφαρμογή όρων των πηγών αυτών ως προς την ενότητα των αποδοχών.

Διατάξεις:

Νόμοι: 1876/1990, άρθ. 3, 7, 8, 10,

Δημοσίευση: INLAW 2011 * ΔΕΕ 2012.842

Αμοιβή εργασίας - Γενικά

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1812

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Μισθολογικές παροχές. Φιλοδωρήματα.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 648, 649, 653 και 361 Α.Κ., 3 παρ. 2 του Ν. 2190/1920, 5 παρ. 1 του Ν.3198/1955 και 1 της 95/1949 Διεθνούς Συμβάσεως "περί προστασίας του ημερομισθίου", που κυρώθηκε με το ν.3248/1955, συνάγεται ότι μισθό αποτελεί και κάθε πρόσθετη παροχή πάνω από τα ελάχιστα όρια αυτού η οποία χορηγείται από τον εργοδότη στο μισθωτό κατά τη διάρκεια της σχέσεως εργασίας του, τακτικά και ανελλιπώς ως αντάλλαγμα, νόμιμο ή συμβατικό της παρεχόμενης εργασίας του (ΑΠ 769/2010, ΑΠ 568/2009). Περαιτέρω, από τις παραπάνω διατάξεις, σε συνδυασμό με το άρθρο 6 του ν.765/1943 (που διατηρήθηκε σε ισχύ με την ΠΥΣ 324/-1946) προκύπτει ότι τα προαιρετικώς καταβαλλόμενα στον εργαζόμενο από τους πελάτες του εργοδότη φιλοδωρήματα, έναντι της παρεχόμενης σ' αυτούς εξυπηρέτησεως, αποτελούν μέρος του μισθού μόνον όταν, βάσει ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου, ο πρώτος παρέχει στο δεύτερο τη δυνατότητα να λαμβάνει τα φιλοδωρήματα και αυτά εισπράττονται τακτικά, έτσι ώστε να επαυξάνουν τις αποδοχές του. Όταν αντίθετα ο εργαζόμενος λαμβάνει από τους πελάτες του εργοδότη, χωρίς ρητή ή σιωπηρή συγκατάθεση του τελευταίου, εν αγνοία του ή κατά τρόπο που αντίκειται στην καλή πίστη ή όταν τα φιλοδωρήματα δίνονται εκτάκτως, δεν πρόκειται για μισθολογική παροχή (ΑΠ 177/2001, ΑΠ 13/1992).

Διατάξεις:

ΑΚ: 361, 648, 649, 653,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 3,

Νόμοι: 765/1943, άρθ. 6,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 5,

Δημοσίευση: INLAW 2011

Αμοιβή εργασίας - Γενικά
Δικαστήριο: Άρειος Πάγος
Αριθμός απόφασης: 1811
Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Τα φιλοδωρήματα ως παροχή. Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος.
- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 648, 649, 653 και 361 ΑΚ, 3 παρ. 2 του Ν. 2190/1920, 5 παρ.1 του Ν. 3198/1955 και 1 της 95/1949 Διεθνούς Συμβάσεως "περί προστασίας του ημερομισθίου", που κυρώθηκε με το ν.3248/1955, συνάγεται ότι μισθό αποτελεί και κάθε πρόσθετη παροχή πάνω από τα ελάχιστα όρια αυτού η οποία χορηγείται από τον εργοδότη στο μισθωτό κατά τη διάρκεια της σχέσεως εργασίας του, τακτικά και ανελλιπώς ως αντάλλαγμα, νόμιμο ή συμβατικό της παρεχόμενης εργασίας του (ΑΠ 769/2010, ΑΠ568/2009). Περαιτέρω, από τις παραπάνω διατάξεις, σε συνδυασμό με το άρθρο 6 του Ν. 765/1943 (που διατηρήθηκε σε ισχύ με την ΠΥΣ 324/-1946) προκύπτει ότι τα προαιρετικώς καταβαλλόμενα στον εργαζόμενο από τους πελάτες του εργοδότη φιλοδωρήματα, έναντι της παρεχόμενης σ' αυτούς εξυπηρετήσεως, αποτελούν μέρος του μισθού μόνον όταν, βάσει ρητής ή σιωπηρής συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου, ο πρώτος παρέχει στο δεύτερο τη δυνατότητα να λαμβάνει τα φιλοδωρήματα και αυτά εισπράττονται τακτικά, έτσι ώστε να επαυξάνουν τις αποδοχές του. Όταν αντίθετα ο εργαζόμενος λαμβάνει από τους πελάτες του εργοδότη, χωρίς ρητή ή σιωπηρή συγκατάθεση του τελευταίου, εν αγνοία του ή κατά τρόπο που αντίκειται στην καλή πίστη ή όταν τα φιλοδωρήματα δίνονται εκτάκτως, δεν πρόκειται για μισθολογική παροχή (ΑΠ 177/2001, ΑΠ 13/1992).

- Κατά την έννοια του άρθρου 281 ΑΚ το δικαίωμα θεωρείται ότι ασκείται καταχρηστικά, εκτός των άλλων, όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου, που προηγήθηκε της ασκήσεώς του και η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι τότε δεν δικαιολογούν επαρκώς τη μεταγενέστερη άσκησή του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου. Μόνη η αδράνεια του δικαιούχου δεν αρκεί, αλλ' απαιτείται επιπρόσθετα να συντρέχουν περιστατικά αναγόμενα στον ίδιο χρόνο και στην όλη συμπεριφορά τόσο αυτού, όσο και εκείνου που αποκρούει το δικαίωμα, από τα οποία γεννιέται στον τελευταίο (υπόχρεο) η πεποίθηση, ότι το δικαίωμα δεν πρόκειται να ασκηθεί κατ' αυτού, έτσι ώστε η με τη μεταγενέστερη άσκηση επιδίωξη ανατροπής της καταστάσεως που δημιουργήθηκε να συνεπάγεται επαχθείς για τον υπόχρεο συνέπειες (ΟΛΑΠ 62/1990, ΟΛΑΠ 56/1990). Εξάλλου η μελλοντική άσκηση και από τρίτους παρόμοιων αξιώσεων, στην περίπτωση που ευδοκιμήσει η επίδικη, δεν συνιστά καθ' εαυτήν ειδική περίπτωση, αφού η ενέργεια αυτή αφορά αποκλειστικά τις συνέπειες που μπορεί να έχει για τον οφειλέτη η ικανοποίηση του ήδη ασκηθέντος δικαιώματος και δεν συνδέεται με την προηγηθείσα της άσκησης του δικαιώματος συμπεριφορά του δικαιούχου και του οφειλέτη (ΟΛΑΠ 5/2011).

Διατάξεις:

ΑΚ: 281, 361, 648, 649, 653,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 3,
Νόμοι: 765/1943, άρθ. 6,
Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 5,
Νόμοι: 3248/1955,
Δημοσίευση: INLAW 2011

Αμοιβή εργασίας - Γενικά
Δικαστήριο: Άρειος Πάγος
Αριθμός απόφασης: 1598
Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Υποχρέωση του εργοδότη να καταβάλει αμοιβή για το σύνολο των 15λέπτων διαλειμμάτων που ήταν υποχρεωμένος να χορηγήσει σε εργαζομένους σε οθόνες ηλεκτρονικών υπολογιστών και δεν το έπραξε.

- Στην προκειμένη περίπτωση, το Ειρηνοδικείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του και κατά την ανέλεγκτη των πραγμάτων εκτίμησή του, δέχθηκε τα ακόλουθα: "Οι ενάγοντες, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας που καταρτίστηκε στην Αθήνα τα έτη 1984, 1977, 1976, 1971, 1976 και 1973 αντίστοιχα, προσλήφθηκαν από την εναγομένη ως υπάλληλοι και εργάστηκαν, κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2002 έως 31-12-2004 οι, πρώτος, τέταρτος και έκτος και κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-02 έως 31-12-2003 οι λοιποί, στο Διεθνές Τηλετυπικό Κέντρο της Πλατείας Βικτωρίας. Οι εργασίες που εκτελούσαν οι παραπάνω ενάγοντες, κύρια και επί μέρους, γίνονταν μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, καθ' όλο το ωράριο της ημερήσιας απασχόλησης τους, χωρίς να εναλλάσσεται η δραστηριότητα τους αυτή με άλλες μορφές εργασίας και χωρίς να αναπαύονται καθόσον η εναγομένη δεν τους χορήγησε, όπως όφειλε σύμφωνα με την προηγηθείσα νομική σκέψη, ανά δίωρο ένα 15λεπτο διάλειμμα και συνολικά 3 15 λεπτά διαλείμματα κατά το ημερήσιο ωράριο εργασίας τους που ξεπερνά το εξάωρο. Αντίθετα υποχρεώθηκαν από την εναγομένη να εργάζονται ημερησίως κατά τα 3 15λεπτα διαλείμματα ήτοι επί 45 λεπτά ημερησίως επί 22 ημέρες μηνιαίως και πραγματοποίησαν επί 11 μήνες, καθόσον ο δωδέκατος καλύπτεται από την κανονική τους άδεια ,181 ώρες επί πλέον του συμβατικού τους ωραρίου, κατ' έτος (βλ. την προαναφερόμενη 2213/2008 ένορκη βεβαίωση που προσκομίζουν και επικαλούνται οι ενάγοντες) με αποτέλεσμα να δικαιούνται αμοιβής ίσης προς το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο τους, χωρίς προσαυξήσεις , καθόσον η πιο πάνω εργασία τους , μέσα στα παραπάνω διαλείμματα, δεν αποτελεί υπερωρία, αφού παρασχέθηκε μέσα στο νόμιμο ωράριο τους. Έτσι οι ενάγοντες με βάση τον τακτικό μηνιαίο μισθό τους δικαιούνται ...". Στη συνέχεια, το δικαστήριο προέβη στον υπολογισμό της δικαιούμενης από τον κάθε ενάγοντα αποζημίωσης και υποχρέωσε την εναγομένη να καταβάλει στ' αυτούς, για την πιο πάνω αιτία, τα αναφερόμενα στο διατακτικό χρηματικά ποσά. Έτσι, όπως έκρινε, το δικαστήριο της ουσίας, ορθά τις ως άνω διατάξεις ουσιαστικού δικαίου ερμήνευσε και εφάρμοσε, αφού με βάση τις ως άνω ουσιαστικές παραδοχές του, οι ενάγοντες και ήδη αναιρεσίβλητοι edικαιούνται των ανωτέρω διαλειμμάτων, κατά την εργασία τους, εφόσον αυτή "γινόταν μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, μπροστά σε

οθόνη οπτικής απεικόνισης, καθ' όλο το ωράριο της ημερήσιας απασχόλησης, χωρίς να εναλλάσσεται η δραστηριότητά τους αυτή με άλλες μορφές εργασίας και χωρίς να αναπαύονται", ήτοι χωρίς να τους χορηγούνται τα ως άνω δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα, η υποχρέωση δε αυτή της εναγομένης δεν περιορίζεται, όπως αναφέρθηκε, μόνο στους απασχολούμενους στα Μηχανογραφικά Κέντρα. Η χορήγηση δε των διαλειμάτων αυτών είναι άσχετη με την ημερήσια, ανά δίμηνο "άδεια οθόνης", που προβλέπεται για τους απασχολούμενους με ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας. Εξάλλου, και μάλιστα δεν έχουν καθορισθεί οι "τεχνικές λεπτομέρειες χορήγησης του διαλείμματος αυτού και η διάρκειά του", με σχετική, συλλογική ρύθμιση, όμως με το ως άνω Π. Δ. 398/1994, έχει καθορισθεί ως ανώτερο όριο το δεκαπεντάλεπτο ανά δίωρο, με βάση δε την αρχή της εύνοιας υπέρ των εργαζομένων, που διαπνέει το εργατικό δίκαιο (βλ. Α.Π. 11/2008), θα εφαρμοσθεί το διάταγμα αυτό και, επομένως, καλώς ελήφθη υπόψη το χρονικό αυτό διάστημα, για τον υπολογισμό της υπερωριακής αποζημίωσης των αναιρεσιβλήτων. Και ισχυρίζεται μάλιστα η αναιρεσείουσα ότι "από πουθενά δεν προκύπτει ότι τα ως άνω προβλεπόμενα 15λεπτα διαλείμματα είναι αμειβόμενα", όμως, η υποχρέωση καταβολής της αμοιβής αυτής προκύπτει από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 648, 649, 653 και 659 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο τον συμφωνημένο ή συνηθισμένο μισθό, στην προκειμένη δε περίπτωση οι ενάγοντες παρείχαν την εργασία τους στην αναιρεσείουσα και κατά τα ως άνω δεκαπεντάλεπτα, με την αντίστοιχη ωφέλεια αυτής, ενώ, σύμφωνα με το νόμο, θα έπρεπε οι αναιρεσιβλήτοι να αναπαύονται. Επομένως, η εργασία αυτή, που παρεχόταν, μέσα στο νόμιμο ωράριο, ήταν επί πλέον της από το νόμο προβλεπόμενης.

Μετά από αυτά, η ένδικη αίτηση, με την οποία η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το δικαστήριο της ουσίας υπέπεσε στην από τον αριθ. 1 του άρθρου 560 Κ.Πολ.Δικ. προβλεπόμενη αναιρετική πλημμέλεια, πρέπει να απορριφθεί, ως αβάσιμη.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 560,

Οδηγίες: 89/391/ΕΟΚ, 90/270/ΕΟΚ,

ΠΔ: 398/1994, άρθ. 1, 8,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Αρχή της ίσης μεταχείρισης - Επίδομα προβληματικών και παραμεθόριων περιοχών

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος Ολομέλεια

Αριθμός απόφασης: 3

Έτος: 2013

Σύντομη Περίληψη:

- Αρχή ισότητας. Επίδομα προβληματικών και παραμεθόριων περιοχών.
- Κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος, οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Η διάταξη αυτή καθιερώνει όχι μόνο την ισότητα των Ελλήνων έναντι του νόμου αλλά και την ισότητα του νόμου έναντι αυτών και συνεπώς δεσμεύει και υποχρεώνει τον κοινό νομοθέτη, όταν πρόκειται να ρυθμίσει ουσιαδώς όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις και κατηγορίες προσώπων, να μην αντιμετωπίζει κατά τρόπο ανόμοιο

τις περιπτώσεις αυτές, εισάγοντας διακρίσεις ή εξαιρέσεις, εκτός αν αυτό επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημόσιου συμφέροντος. Τη συνδρομή τέτοιου συμφέροντος ελέγχουν τα δικαστήρια ενόψει της κατά το άρθρο 93 παρ.4 εξουσίας τους να μη εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα.

Συνεπώς, αν γίνει από το νόμο ειδική ρύθμιση για ορισμένη κατηγορία προσώπων και αποκλεισθεί από τη ρύθμιση αυτή, κατ' αδικαιολόγητη δυσμενή διάκριση, άλλη κατηγορία προσώπων, για την οποία συντρέχει ο ίδιος λόγος που επιβάλλει την ειδική εκείνη μεταχείριση, η διάταξη που εισάγει τη δυσμενή αυτή μεταχείριση είναι ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Στην περίπτωση αυτή, προς αποκατάσταση της συνταγματικής αρχής της ισότητας, πρέπει να εφαρμοσθεί και για εκείνους, σε βάρος των οποίων έγινε η δυσμενής διάκριση, η διάταξη που ισχύει για την κατηγορία υπέρ της οποίας θεσπίστηκε η ειδική ρύθμιση, διότι μόνο με τον τρόπο αυτό αίρεται η κατάσταση που δημιουργήθηκε από την παραβίαση της ανωτέρω αρχής, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι παραβιάζεται από τη δικαστική εξουσία η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, που θεσπίζεται από τα άρθρα 1, 26, 73 επ. και 87 επ. του Συντάγματος (ΟΛΑΠ 19/2004).

- Με το άρθρο 8 παρ. 5 του Ν. 2470/1997 "Αναμόρφωση μισθολογίου προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις" χορηγήθηκε επίδομα προβληματικών και παραμεθόριων περιοχών στους υπαλλήλους του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των λοιπών ΝΠΔΔ, που υπηρετούν σε περιοχές, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως προβληματικές και παραμεθόριες και μόνο για όσο χρόνο υπηρετούν σ' αυτές. Κατά την εισηγητική έκθεση του νόμου αυτού, στις διατάξεις του οποίου, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1, υπάγονται οι μόνιμοι και δόκιμοι πολιτικοί υπάλληλοι, το προαναφερόμενο επίδομα καταβάλλεται σε όλους τους υπαλλήλους, που υπηρετούν στις ανωτέρω περιοχές λόγω των ιδιαιτεροτήτων που αυτές παρουσιάζουν και αποτελεί κίνητρο για την παραμονή τους στις υπηρεσίες των περιοχών αυτών. Περαιτέρω, με τη ΔΙΔΑΔ/Φ.50/265/29847/30-10-1992 κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 667/11-11-1992), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 64 παρ. 1 του Ν. 1943/1991, ο Νομός Ροδόπης καθορίστηκε ως προβληματική περιοχή Α' κατηγορίας, ενώ με το άρθρο 1 του Ν. 287/1976 ο ίδιος Νομός καθορίστηκε ως παραμεθόρια περιοχή. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι το προαναφερόμενο επίδομα θεσπίστηκε ως κίνητρο για την προσέλκυση, εγκατάσταση και παραμονή των υπαλλήλων του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των λοιπών ΝΠΔΔ, που υπηρετούν στον Νομό Ροδόπης και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάπτεται με την κατηγορία του υπαλλήλου, αλλά αποκλειστικά με τον τόπο, στον οποίο αυτός υπηρετεί. Έτσι ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος που επιβάλλει τη χορήγηση του παραπάνω κινήτρου στους μόνιμους υπαλλήλους με σχέση δημοσίου δικαίου ΝΠΔΔ, που υπηρετούν σε προβληματικές και παραμεθόριες περιοχές, όπως ο Νομός Ροδόπης, συντρέχει και για όσους υπηρετούν σε αυτά με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου στις ίδιες περιοχές. Επομένως, η μη χορήγησή του στους εργαζόμενους αυτούς εισάγει δυσμενή διάκριση σε βάρος τους έναντι των μόνιμων υπαλλήλων, χωρίς αυτή να επιβάλλεται και να δικαιολογείται από λόγους κοινωνικούς ή δημοσίου συμφέροντος.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 560, 576,

Σ: 4,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Αρχή της ίσης μεταχείρισης - Οικειοθελείς παροχές

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1077

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Αρχή της ίσης μεταχείρισης των μισθωτών. Οικειοθελείς παροχές.
- Η αρχή της ίσης μεταχείρισης των μισθωτών, που συνάγεται από τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ.1, 22 παρ.1 του Συντάγματος, 141 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρο 119 της Συνθήκης ΕΟΚ) και 288 ΑΚ, επιβάλλει στον εργοδότη την υποχρέωση, όταν προβαίνει για οποιοδήποτε λόγο σε οικειοθελή παροχή προς τους εργαζόμενους, να μην εξαιρεί από αυτήν κάποιον ή κάποιους μισθωτούς, οι οποίοι ανήκουν στην ίδια κατηγορία και παρέχουν με τα αυτά προσόντα την ίδια εργασία, κάτω από τις ίδιες συνθήκες, εκτός αν η εξαίρεση δικαιολογείται επαρκώς ως οφειλόμενη σε αντικειμενικές περιστάσεις (ΟΛΑΠ 348/1985). Η ίση μεταχείριση προϋποθέτει, κατ' αρχήν, σύμβαση ενεργή. Εν τούτοις, η εν λόγω αρχή έχει εφαρμογή και όταν η χορήγηση της οικειοθελούς παροχής γίνεται μετά τη λύση της συμβάσεως εργασίας, αλλά με αναδρομική ενέργεια, αναγόμενη, είτε με απόφαση του εργοδότη είτε με συμφωνία μεταξύ αυτού και των εργαζόμενων, σε χρονικό διάστημα κατά το οποίο η σύμβαση ήταν ενεργής, ως επιβράβευση των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν από το μισθωτό μέχρι τη λύση αυτής.

Διατάξεις:

ΑΚ: 288,

Σ: 4, 22,

Δημοσίευση: INLAW 2011 * ΝοΒ 2012.341* ΔΕΕ 2012.970

Αρχή της ίσης μεταχείρισης - Οικειοθελείς παροχές

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1487

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Αρχή της ίσης μεταχείρισης. Οικειοθελείς παροχές. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.
- Κατά την αρχή της ίσης μεταχείρισης, που απορρέει από τις διατάξεις των άρθρ. 22§2 του Συντάγματος, 141 της Συνθήκης της ΕΕ και 288 ΑΚ, ο εργοδότης που απασχολεί πολλούς μισθωτούς, οι οποίοι έχουν τα αυτά προσόντα και παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες κάτω από τις ίδιες συνθήκες για την εξυπηρέτηση αναγκών της ίδιας κατηγορίας, υποχρεούται να τους μεταχειρίζεται ομοιόμορφα και συνεπώς να μη εξαιρεί ορισμένον ή ορισμένους από τις παροχές που έχουν άμεσο οικονομικό

συμφέρον ή αφορούν μισθολογική ή βαθμολογική εξέλιξη, στις οποίες προβαίνει οικειοθελώς, χωρίς δηλ. νομική υποχρέωση, εκτός εάν η εξαίρεση δικαιολογείται από ειδικό και σοβαρό κατ' αντικειμενική κρίση λόγο. Για την εφαρμογή, όμως, της αρχής αυτής πρέπει η σύμβαση εργασίας να λειτουργεί και να είναι ενεργός. Αν η σύμβαση έχει λυθεί για οποιονδήποτε λόγο, ο μισθωτός δεν μπορεί να την επικαλεσθεί, εκτός αν πρόκειται για παροχή εκ μέρους του εργοδότη που έγινε κατά την λύση της ή ενόψει αυτής ή ανάγεται στον χρόνο που η σύμβαση ήταν ενεργός.

Διατάξεις:

ΑΚ: 288,

ΚΠολΔ: 560,

ΣυνθΕΚ: 141,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Αρχή της ίσης μεταχείρισης - Οικειοθελείς παροχές

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 809

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Αρχή της ίσης μεταχείρισης. Οικειοθελείς παροχές. Παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

- Σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που απορρέει από τα άρθρα 22 παρ.1 του Συντάγματος, 288 του ΑΚ και 141 της Συνθήκης της ΕΕ, προκύπτει ότι εκείνος που χρησιμοποιεί επ' αμοιβή πλείονα πρόσωπα, τα οποία έχουν τα αυτά προσόντα και παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες, κάτω από τις ίδιες συνθήκες για την εξυπηρέτηση αναγκών της αυτής κατηγορίας, υποχρεούται να τους μεταχειρίζεται ομοιόμορφα και συνεπώς να μην εξαιρεί ορισμένους από αυτούς από παροχές στις οποίες προβαίνει δυνάμει συμβατικής δεσμεύσεως (από επαχθή ή χαριστική αιτία) και όχι κατά νομική επιταγή, εκτός αν η εξαίρεση δικαιολογείται από ειδικό και σοβαρό, κατ' αντικειμενική κρίση, λόγο, η συνδρομή του οποίου διαφοροποιεί τις συνθήκες, υπό τις οποίες παρέχεται η εργασία του ευνοηθέντος προσώπου. Βάσει της αρχής αυτής, ο εργοδότης οφείλει να επεκτείνει σε όλους τους εργαζομένους που παρέχουν την ίδια εργασία υπό τις αυτές συνθήκες με τα αυτά προσόντα, τις μισθολογικές και άλλες υπηρεσιακές παροχές, είτε πρόκειται για μονομερείς οικειοθελείς παροχές είτε πρόκειται για παροχές που έχει αναλάβει συμβατικώς έναντι ορισμένων εργαζομένων. Οι οικειοθελείς παροχές μπορούν να διακοπούν οποτεδήποτε από τον εργοδότη αν αυτός επιφύλαξε ρητώς το δικαίωμα ανακλήσεώς τους. Η αρχή δε αυτή έχει εφαρμογή και στην περίπτωση που ο εργοδότης προβαίνει σε οικειοθελή παροχή προς ορισμένους μισθωτούς για λόγους ανεξάρτητους από το είδος της εργασίας τους αλλά σχετιζόμενους με άλλες περιστάσεις, όπως λ.χ. η απομάκρυνση ή αποχώρηση αυτών από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδοτήσεως, οπότε αν οι ίδιες περιστάσεις συντρέχουν και για άλλους εργαζομένους, ο εργοδότης βάσει της αρχής αυτής οφείλει να επεκτείνει την εν λόγω οικειοθελή παροχή και σ'αυτούς. Τέτοια περίπτωση υπάρχει και όταν ο εργοδότης χωρίς να έχει συμβατική ή νόμιμη υποχρέωση καταβάλλει οικειοθελώς στους εργαζομένους που απομακρύνονται ή αποχωρούν από

την εργασία τους, λόγω του ότι συμπλήρωσαν τις προϋποθέσεις να λάβουν σύνταξη γήρατος, ολόκληρη την από τις διατάξεις των ν. 2112/1920 και 3198/1955 προβλεπόμενη αποζημίωση απολύσεως και όχι τη μειωμένη που ορίζεται από το άρθρο 8 εδ. β' του ν. 3198/1955, όπως τούτο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ.1 του Ν. 435/1976 (ΑΠ 793/2008).

- Παράβαση κανόνα δικαίου, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αρθρ.1 ΚΠολΔ, υπάρχει εφόσον αυτός δεν εφαρμοσθεί, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν αυτός εφαρμοσθεί, ενώ δεν έπρεπε ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένα (ΟΛΑΠ 36/1988 ΕλΔνη 1989 1153).

- Έλλειψη νόμιμης βάσης, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του αριθμ.19 του ανωτέρω άρθρου υπάρχει όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού, δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά ή τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του κανόνα δικαίου, για την επέλευση της απαγγελθείσας έννομης συνέπειας, ή την άρνησή της ή αντιφάσκουν μεταξύ τους.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

ΑΚ: 288,

Νόμοι: 2112/1920,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 8,

Νόμοι: 435/1976, άρθ. 5,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Διευθύνοντες Υπάλληλοι - Εξαίρεση από προστατευτικές διατάξεις

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1467

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Διευθύνοντες υπάλληλοι. Εξαίρεση από προστατευτικές διατάξεις. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

- Κατά την έννοια του εδαφίου α' του άρθρου 2 της Διεθνούς Συμβάσεως της Ουάσινγκτων "περί περιορισμού των ωρών εργασίας εν ταις βιομηχανικαίς επιχειρήσεσιν", που κυρώθηκε με το ν. 2269/1920, ως πρόσωπα τα οποία κατέχουν θέσεις εποπτείας ή διευθύνσεως ή εμπιστοσύνης, επί των οποίων, κατά την εν λόγω σύμβαση, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτής, θεωρούνται εκείνα στα οποία, ως εκ των εξαιρετικών προσόντων τους ή της ιδιάζουσας εμπιστοσύνης του εργοδότη προς αυτά, ανατίθενται καθήκοντα γενικότερης διευθύνσεως όλης της επιχείρησης ή σημαντικού τομέα της και εποπτείας του προσωπικού, κατά τρόπο ώστε όχι μόνο να επηρεάζουν αποφασιστικά τις κατευθύνσεις και την εξέλιξη της επιχείρησης, αλλά και να διακρίνονται εμφανώς από τους άλλους υπαλλήλους, λόγω της ασκήσεως των δικαιωμάτων του εργοδότη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και η πρόσληψη και απόλυση του προσωπικού έναντι του οποίου επέχουν θέση εργοδότη, διαθέτουν πρωτοβουλία και επωμίζονται ενίοτε και ποινικές ευθύνες για την τήρηση των διατάξεων που έχουν θεσπιστεί για το συμφέρον των εργαζομένων, αμειβόμενοι

συνήθως με μισθό που υπερβαίνει κατά πολύ τα νόμιμα ελάχιστα όρια και τις καταβαλλόμενες στους λοιπούς υπαλλήλους αποδοχές. Γι' αυτό και τα πρόσωπα αυτά, αν και δεν παύουν να είναι μισθωτοί, εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας περί χρονικών ορίων εργασίας, περί εβδομαδιαίας αναπαύσεως, περί αποζημιώσεως ή προσαυξήσεως για την υπερωριακή ή κατά Κυριακές και εορτές εργασία, οι οποίες είναι ασυμβίβαστες προς την εξέχουσα θέση τους και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που ανέλαβαν με τη σύμβασή τους. Η έννοια δε της διευθυντικής θέσεως, ανεξαρτήτως του αν ο εργαζόμενος έχει ή όχι τον τίτλο του κατόχου αυτής, προσδιορίζεται με βάση τα αντικειμενικά κριτήρια της καλής πίστης και της κοινής πείρας και της λογικής από τη φύση και το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών που κρίνονται ενιαίως, καθώς και από την ιδιάζουσα σχέση εκείνου που τις παρέχει τόσο προς τον εργοδότη, όσο και προς τους λοιπούς εργαζομένους.

- Ο από το άρθρ. 559 αρ. 1 εδ. α του ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν παραβιάστηκε κανόνας ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών, αδιάφορο αν πρόκειται για νόμο ή έθιμο, ελληνικό ή ξένο, εσωτερικού ή διεθνούς δικαίου. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται αν δεν εφαρμοσθεί ενώ συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένως, η παραβίαση δε αυτή εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών.

- Κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως για έλλειψη νόμιμης βάσεως της αποφάσεως ιδρύεται όταν από τις αιτιολογίες της δεν προκύπτουν σαφώς τα περιστατικά, που είναι αναγκαία, για να κριθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι νόμιμοι όροι της διατάξεως του ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόστηκε ή δεν συντρέχουν, ώστε να αποκλείεται η εφαρμογή της, καθώς και όταν η απόφαση δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες ελλιπείς ή αντιφατικές ως προς το νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών, τα οποία έγιναν δεκτά και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Αντιθέτως, δεν υπάρχει έλλειψη νόμιμης βάσεως όταν πρόκειται για ελλείψεις, που ανάγονται στην εκτίμηση των αποδείξεων και μάλιστα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του εξαγόμενου από αυτές πορίσματος, εφόσον αυτό διατυπώνεται στην απόφαση σαφώς.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

Νόμοι: 2269/1920,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Διευθυντικό δικαίωμα - Άρνηση αποδοχής υπηρεσιών εργαζομένου

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 816

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Διευθυντικό δικαίωμα εργοδότη. Άρνηση αποδοχής της εργασίας του μισθωτού. Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 648, 652, 653, 656 και 361 ΑΚ προκύπτει ότι ο εργοδότης διαθέτοντας με βάση το διευθυντικό του δικαίωμα, την εξουσία να ρυθμίζει όλα τα θέματα που ανάγονται στην οργάνωση και λειτουργία της επιχειρήσεως του για την επίτευξη των σκοπών της δεν έχει καταρχήν, εκτός από αντίθετη συμφωνία, υποχρέωση να απασχολεί το μισθωτό και η μη αποδοχή εκ μέρους του των προσφερομένων υπηρεσιών αυτού δεν έχει κατά τις εν λόγω διατάξεις άλλες συνέπειες εκτός από εκείνες που επέρχονται από την υπερημερία του. Η καταρχήν όμως νόμιμη άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί την εργασία του μισθωτού καθίσταται παράνομη όταν υπερβαίνει προφανώς τα κριτήρια που θέτει το άρθρο 281 ΑΚ και αποβαίνει έτσι καταχρηστική, όπως όταν θίγει υλικά ή ηθικά συμφέροντα του εργαζομένου ή επιφέρει χωρίς λόγο προσβολή της προσωπικότητας του κατά το άρθρο 59, 914 και 932 ΑΚ, οπότε παρέχεται σ' αυτόν αξίωση για την άρση της προσβολής και την παράλειψη της στο μέλλον, καθώς και για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, περιστατικά, τα οποία πρέπει να κρίνονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

- Η διάταξη του άρθρου 23 παρ. 2 του Ν. 1264/1982, που επιβάλλει στον εργοδότη, με απειλή ποινικών κυρώσεων, την υποχρέωση για πραγματική απασχόληση του μισθωτού, αναφέρεται στην εξαιρετική περίπτωση που ο εργαζόμενος απολύθηκε και η απόλυση του κρίθηκε άκυρη με δικαστική απόφαση. Ωστόσο και στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση του εργοδότη για αποδοχή των υπηρεσιών του εργαζομένου δεν ανακύπτει ως αυτόματη συνέπεια της αναγνώρισης της ακυρότητας της καταγγελίας, αλλά με τη συνδρομή των παραπάνω περιστάσεων. Δηλαδή, για τη νομική θεμελίωση της αγωγή του εργαζόμενου με την οποία ζητείται, να αποδέχεται ο εργοδότης τις υπηρεσίες του, θα πρέπει να εκτίθενται στο δικόγραφο αυτής περιστατικά με τα οποία η άρνηση του εργοδότη να αποδεχθεί τις προσφερόμενες υπηρεσίες εκ μέρους του εργαζόμενου γίνεται κάτω από περιστάσεις οι οποίες υπερβαίνουν προφανώς τα κριτήρια που θέτει το άρθρο 281 ΑΚ ή συνιστούν παράνομη προσβολή της προσωπικότητας του ή ότι εκ προθέσεως ζημιώνεται κατά τρόπο αντίθετο προς τα χρηστά ήθη ή ότι υπαιτίως προσβάλλεται το δικαίωμα του στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του και της συμμετοχής του στην οικονομική ζωή (ΟΛΑΠ 9/2011).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται μόνο αν παραβιάστηκε κανόνας ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών, Ο λόγος αυτός αναιρέσεως ιδρύεται όταν το δικαστήριο της ουσίας εφάρμοσε κανόνα ουσιαστικού δικαίου μη εφαρμοστέο ή παρέλειψε την εφαρμογή του εφαρμοστέου ή εφάρμοσε τέτοιο κανόνα εσφαλμένα, προσδίδοντας σ' αυτόν έννοια διαφορετική από εκείνη που πράγματι έχει (ΟΛΑΠ

7/2006). Η νομική δε αοριστία της αγωγής που ελέγχεται αυτεπάγγελα, δηλαδή η συνδεόμενη με τη νομική εκτίμηση από το δικαστήριο της ουσίας του εφαρμοστέου κανόνα ουσιαστικού δικαίου ελέγχεται αναιρετικά ως παραβίαση από το άρθρο 559 αρ. 1 του ΚΠολΔ εάν το δικαστήριο για το σχηματισμό της κρίσης του για τη νομική επάρκεια και πληρότητα της αγωγής και τη νομική βασιμότητα της σε αναφορά με συγκεκριμένο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, αξίωσε περισσότερα στοιχεία από εκείνα που ορίζει ο κανόνας αυτός για τη θεμελίωση του αγωγικού δικαιώματος ή αντιθέτως αρκέστηκε σε λιγότερα στοιχεία ή διάφορα από αυτά (ΟΛΑΠ 18/1998).

- Ο λόγος αναιρέσεως του άρθρου 559 αρ. 8 του ΚΠολΔ δίδεται όταν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής ως "πράγματα" θεωρούνται οι πραγματικοί ισχυρισμοί που έχουν αυτοτελή ύπαρξη και τείνουν σε θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος που ασκήθηκε είτε ως επιθετικό είτε ως αμυντικό μέσο και άρα στηρίζουν το αίτημα της αγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως ή λόγου εφέσεως όχι δε και οι αιτιολογημένες αρνήσεις τους, ούτε οι ισχυρισμοί που αποτελούν επιχειρήματα ή συμπεράσματα των διαδίκων ή του δικαστηρίου, τα οποία συνάγονται από την εκτίμηση των αποδείξεων, αλλά ούτε και οι απαράδεκτοι ή αβάσιμοι κατά νόμο ισχυρισμοί (ΟΛΑΠ 3/1997). Εξάλλου, δεν στοιχειοθετείται ο λόγος αυτός αναιρέσεως όταν το δικαστήριο έλαβε υπόψη προταθέντα ισχυρισμό και τον απέρριψε ευθέως για οποιαδήποτε λόγο τυπικό ή ουσιαστικό (ΟΛΑΠ 12/1997) αλλά και όταν το δικαστήριο αντιμετωπίζει και απορρίπτει στην ουσία εκ των πραγμάτων προβληθέντα ισχυρισμό, με την παραδοχή ως αποδειχθέντων γεγονότων αντίθετων προς αυτά που τον συγκροτούν (ΟΛΑΠ 11/1996).

- Κατά το άρθρο 559 αρ. 19 του ΚΠολΔ η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση, όταν στο αιτιολογικό που συνιστά την ελάσσονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού δεν αναφέρονται καθόλου ή αναφέρονται ανεπαρκώς ή αντιφατικώς τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία το δικαστήριο της ουσίας στήριξε την κρίση του επί ζητήματος με ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έτσι δεν μπορεί να ελεγχθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συνέτρεχαν οι όροι εκείνου που εφαρμόστηκε. Επομένως, ο λόγος αυτός αναιρέσεως προϋποθέτει ουσιαστική κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και δεν ιδρύεται όταν το δικαστήριο απέρριψε την αγωγή ως μη νόμιμη ή αόριστη (ΟΛΑΠ 44/1990).

Διατάξεις:

ΑΚ: 57, 281, 361, 648, 652, 653, 656, 914, 919, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 19

Νόμοι: 1264/1982, άρθ. 23,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Δικηγόροι - Δικηγορική αμοιβή - Διεκδίκηση νόμιμης αμοιβής

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 976

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Δικηγορική αμοιβή. Ελάχιστα όρια. Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Κατά το άρθρο 91 παρ.1 του Ν.Δ. 3026/1954 "περί του Κώδικος των Δικηγόρων", ο δικηγόρος δικαιούται να λάβει από τον εντολέα του, πλην της δικαστηριακής ή άλλης δαπάνης, την οποία κατέβαλε εξ ιδίων και αμοιβή για κάθε εργασία του δικαστική ή εξώδικη. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 92 παρ. 1 του αυτού Κώδικα, όπως ισχύει ήδη μετά την προσθήκη του εδ. β' αυτής με το άρθρο 5 παρ. 3 του Ν.Δ. 4272/1962 και την αντικατάσταση του με το άρθρο 8 του Ν. 1093/1980, η δικηγορική αμοιβή κανονίζεται με συμφωνία του δικηγόρου και του εντολέα ή του αντιπροσώπου του, η οποία περιλαμβάνει είτε όλη τη διεξαγωγή της δίκης, είτε μέρος της, είτε μεμονωμένες πράξεις ή άλλης φύσεως νομικές εργασίες. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται η αμοιβή να υπολείπεται των ελαχίστων ορίων, που καθορίζονται από τα άρθρα 98 επ. του ως άνω Κώδικα. Κάθε συμφωνία για λήψη μικρότερης αμοιβής από τα ανωτέρω καθοριζόμενα όρια είναι άκυρη ανεξάρτητα από το χρόνο της συνάψεως της. Εξάλλου, κατά το άρθρο 98 παρ. 1 του εν λόγω Κώδικα, σε περίπτωση ελλείψεως ειδικής συμφωνίας, το ελάχιστο ποσό της αμοιβής του δικηγόρου ορίζεται κατά τις διατάξεις των επομένων άρθρων, αυξανόμενο κατά την κρίση του δικαστηρίου, αναλόγως της επιστημονικής εργασίας, της αξίας και του είδους της διεκπεραιωθείσας υποθέσεως, του καταναλωθέντος χρόνου, της σπουδαιότητας της διαφοράς, των ιδιαίτερων περιστάσεων και των εν γένει δικαστικών ή εξώδικων ενεργειών.

- Σύμφωνα με το άρθρο 281 του ΑΚ η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής το δικαίωμα ασκείται καταχρηστικά και όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου, που προηγήθηκε της ασκήσεως του, καθώς και η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το διάστημα που μεσολάβησε, δημιούργησαν στον οφειλέτη την εύλογη πεποίθηση ότι δεν θα ασκηθεί το δικαίωμα, εις τρόπον ώστε η μεταγενέστερη άσκηση του, που θα έχει δυσμενείς για τον οφειλέτη συνέπειες, να μη δικαιολογείται επαρκώς και να υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου και όταν ακόμη δημιούργησε στον οφειλέτη την πεποίθηση ότι δεν υπάρχει το δικαίωμα ή ότι δεν πρόκειται πλέον να ασκηθεί, δεν αρκεί για να καταστήσει καταχρηστική τη μεταγενέστερη άσκηση αυτού, αλλ' απαιτείται να συντρέχουν επιρόσθετες ειδικές συνθήκες και περιστάσεις, προερχόμενες κυρίως από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου και του οφειλέτη, ενόψει των οποίων και της αδράνειας του δικαιούχου, η επακολουθούσα άσκηση του δικαιώματος, που τείνει σε ανατροπή της καταστάσεως που δημιουργήθηκε υπό τις παραπάνω ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε επί μακρό

χρόνο, να εξέρχεται των ορίων που τίθενται με τη διάταξη του άρθρου 281 Α.Κ. Στην περίπτωση αυτή η επιχειρούμενη από το δικαιούχο ανατροπή της πιο πάνω καταστάσεως, απαιτείται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα συμφέροντα του οφειλέτη (ΟΛΑΠ 8/2001). Η διάταξη του ΑΚ 281 έχει έντονο ο χαρακτήρα δημοσίας τάξεως, εφαρμόζεται δε και επί δικαιωμάτων που απορρέουν από άλλες, επίσης δημοσίας τάξεως διατάξεις, όπως είναι οι αξιώσεις των δικηγόρων προς καταβολή της ελάχιστης αμοιβής τους για την παροχή των νομικών υπηρεσιών τους που ορίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 92 παρ.1, 98 επ. του Κώδικα περί Δικηγόρων (ΟΛΑΠ 33/2005).

Διατάξεις:

ΑΚ: 281,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 19,

ΚωδΔικ: 91, 92, 98,

Δημοσίευση: INLAW 2011

Δικηγόροι - Δικηγορική αμοιβή - Ελάχιστα όρια αμοιβών

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 16

Έτος: 2013

Σύντομη Περίληψη:

- Προσδιορισμός δικηγορικής αμοιβής. Ελάχιστο όριο αμοιβής.
- Κατά το άρθρο 98 παρ. 1 του Κώδικα περί Δικηγόρων (Ν.Δ. 3026/1954), σε περίπτωση έλλειψης ειδικής συμφωνίας, το ελάχιστο ποσό της αμοιβής του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων. Το ελάχιστο αυτό όριο αυξάνεται, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ανάλογα με την επιστημονική εργασία, την αξία και το είδος της υπόθεσης, που διεκπεραιώθηκε, τον αναλωθέντα χρόνο και τη σπουδαιότητα της υπόθεσης, τις ιδιάζουσες σ' αυτή περιστάσεις και γενικώς τις δικαστικές και εξώδικες ενέργειες, που καταβλήθηκαν από μέρους του δικηγόρου. Εξάλλου, κατά το άρθρο 100 παρ. 1, 2 του αυτού Κώδικα, το ελάχιστο όριο της αμοιβής για τη σύνταξη κύριας αγωγής ορίζεται σε ποσοστό 2% επί της αξίας του αντικειμένου της αγωγής. Εάν το αίτημα αυτής δεν συνίσταται σε ορισμένη χρηματική απαίτηση, το ελάχιστο όριο αμοιβής καθορίζεται κατά τα άνω με βάση την πραγματική αξία του αντικειμένου της. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρ. 100 παρ. 1, 102 και 107 του αυτού ως άνω ΝΔ 3026/1934 "περί του κώδικος των δικηγόρων" σαφώς προκύπτει, ότι το δικαστήριο, προκειμένου να καθορίσει και επιδικάσει στο δικηγόρο αμοιβή για σύνταξη αγωγής και προτάσεων οφείλει να λάβει υπόψη του το αίτημα της αγωγής, που συνίσταται σε ορισμένη χρηματική απαίτηση, εκτός αν προταθεί και αποδειχθεί από τον εναγόμενο ένσταση από το άρθρο 102 του κώδικα δικηγόρων, ότι το αγωγικό αίτημα είναι προφανώς εξογκωμένο, κάτι που μπορούσε να αντιληφθεί ο δικηγόρος, αν εξακρίβωνε επιμελέστερα τα πράγματα, οπότε ο κανονισμός της αμοιβής δεν θα γίνει με βάση το αίτημα της αγωγής, αλλά με βάση το ποσό που έπρεπε να ζητηθεί ύστερα από επιμελημένη εξακρίβωση των πραγμάτων, εκτός και αν για τον καθορισμό του αιτήματος της αγωγής συμμορφώθηκε σε έγγραφη εντολή του εντολέα του ή του αντιπροσώπου του. Από

τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι σε αμφότερες τις περιπτώσεις αυτές πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική αξία, την οποία έχει το αντικείμενο της αγωγής κατά το χρόνο της άσκησης της ή, εάν επακολουθήσει συζήτηση αυτής, κατά το χρόνο της πρώτης στο ακροατήριο συζήτησής της και όχι κατά το χρόνο της παροχής της σχετικής υπηρεσίας από το δικηγόρο. Και τούτο, διότι κατά το χρόνο αυτό διαμορφώνεται τελικά, σύμφωνα με το άρθρο 224 ΚΠολΔ, το αντικείμενο της αγωγής και συνεπώς, οι προϋποθέσεις του προσδιορισμού της αξίας αυτού. Περαιτέρω, προκειμένου περί συντάξεως προτάσεων κατά την πρώτη ενώπιον του πρωτοδικείου συζήτηση της υποθέσεως, ρητώς ορίζεται από το άρθρο 107 παρ. 1 του ως άνω Κώδικα, ότι το ελάχιστο όριο αμοιβής του δικηγόρου του μεν εναγομένου είναι ίσο με εκείνο που ορίζεται στα άρθρα 100 και επόμενα για τη σύνταξη της αγωγής, του δε δικηγόρου του ενάγοντος το ήμισυ αυτής, το οποίο είναι καταβλητέο, επίσης, κατά το άρθρο 107 παρ. 2 του αυτού Κώδικα, ως αμοιβή των δικηγόρων αμφοτέρων των διαδίκων για τη σύνταξη προτάσεων των επομένων συζητήσεων ενώπιον του αυτού δικαστηρίου. Προκειμένου δε περί σύνταξης προτάσεων ενώπιον του εφετείου, το ελάχιστο όριο αμοιβής του δικηγόρου αμφοτέρων των διαδίκων ορίζεται από το άρθρο 110 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα επί μεν της πρώτης συζήτησης της υπόθεσης στο διπλάσιο εκείνου που ορίζεται στο άρθρο 107 παρ. 1 αυτού για το δικηγόρο του ενάγοντος, επί μεν των επομένων συζητήσεων στο διπλάσιο του οριζόμενου στο άρθρο 107 παρ. 2 αυτού ορίου. Από τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 107 και 110, σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 100 του ως άνω Κώδικα, προκύπτει ότι η αμοιβή του δικηγόρου για τη σύνταξη προτάσεων επί αγωγής, το αίτημα της οποίας δεν συνίσταται σε ορισμένη χρηματική απαίτηση, καθορίζεται επίσης με βάση την πραγματική αξία, που είχε το αντικείμενο αυτής κατά το χρόνο της πρώτης συζήτησης της αγωγής ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

Συνεπώς, η τυχόν μετά το χρόνο αυτό επερχόμενη αύξηση ή μείωση της πραγματικής αξίας του αντικειμένου της διαφοράς δεν λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό της ποσοστιαίας αμοιβής του δικηγόρου για μεταγενέστερες πράξεις του κατά τη διάρκεια της δίκης.

Διατάξεις:

ΚωδΔικ: 98, 100, 102, 107,

ΚΠολΔ: 224,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Δικηγόροι - Δικηγορική αμοιβή - Εργολαβία δίκης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1600

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Δικηγόροι. Σύμβαση εργολαβίας. Υποχρέωση του δικηγόρου να διεξαγάγει αυτή μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς σε περίπτωση αποτυχίας να λάβει κάποια αμοιβή.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των παραγράφων 1, 3 και 5 του Ν. 3026/1954 Περί Κώδικος Δικηγόρων, προκύπτει ότι επιτρέπεται συμφωνία που εξαρτά την αμοιβή ή το είδος αυτής από την έκβαση της δίκης ή του αποτελέσματος ή από

οποιαδήποτε άλλη αίρεση, η συμφωνία δε αυτή που εξαρτά την αμοιβή από την έκβαση της δίκης, τότε μόνο ισχύει, όταν ο δικηγόρος ανέλαβε την υποχρέωση να διεξαγάγει τη δίκη μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς σε περίπτωση αποτυχίας να λάβει κάποια αμοιβή, ούτε αυτός ούτε άλλος υποκατάστατός του. Για να είναι συνεπώς ισχυρή η συμφωνία περί εργολαβίας δίκης πρέπει ο δικηγόρος να αναλάβει ρητά την υποχρέωση να διεξαγάγει αυτή μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς σε περίπτωση αποτυχίας να λάβει κάποια αμοιβή. Αν λείπει ο όρος αυτός, η συμφωνία είναι άκυρη κατά το άρθρο 174 και 179 ΑΚ και δεν συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα. Επομένως, αποτελεί στοιχείο της βάσεως της αγωγής του δικηγόρου, κατ' άρθρο 216 παρ. 1 ΚΠολΔ, με την οποία ζητείται η επιδίκαση αμοιβής από εργολαβία δίκης, το γεγονός ότι συννομολογήθηκε ρητά με τον αντισυμβαλλόμενο εντολέα του ότι σε περίπτωση αποτυχίας δεν θα λάβει αμοιβή, αλλιώς η αγωγή του είναι αόριστη και ελέγχεται αναιρετικά κατά το άρθρο 559 αρ. 8 και 14 του ΚΠολΔ.

Διατάξεις:

ΑΚ: 174, 179,

ΚΠολΔ: 216, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 14,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Δικηγόροι - Δικηγορική αμοιβή - Εργολαβία δίκης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1309

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Δικηγόροι. Εργολαβία δίκης. Ανάκληση εντολής. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων. Παραμόρφωση του περιεχομένου εγγράφου.

- Από τις διατάξεις των άρθρ. 1, 2 παρ.2, 38, 39, 46, 49, 63, 91, 92, 94, 170 και 248 παρ.1 του Κώδ. Περί Δικηγόρων, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 648 επ. και 713 επ. του ΑΚ, προκύπτει ότι ο δικηγόρος, ενεργώντας ελεύθερα έναντι του πελάτη του και μη διατελώντας σε σχέση εξάρτησης, είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός, ενώ η μεταξύ τους σχέση χαρακτηρίζεται ως αμειβόμενη εντολή και δικαιούται να λάβει από τον εντολέα του αμοιβή για κάθε εργασία δικαστική ή εξώδικη. Η αμοιβή του δικηγόρου για τις υπηρεσίες που πρόσφερε καθορίζεται με συμφωνία μεταξύ αυτού και του εντολέα του, ο οποίος οφείλει την αμοιβή, εφόσον έδωσε την εντολή επ' ονόματι και για λογαριασμό του, ανεξάρτητα από το αν είναι διάδικος. Αν δεν υπάρχει ειδική συμφωνία, το ελάχιστο της αμοιβής ορίζεται από τις διατάξεις των άρθρ. 99 επ. του Κώδικα περί Δικηγόρων. Κατά τη διάταξη του άρθρ. 92 παρ.3 του ίδιου Κώδικα, επιτρέπεται συμφωνία που εξαρτά την αμοιβή ή το είδος αυτής από την έκβαση της δίκης ή του αποτελέσματος ή από οποιαδήποτε άλλη αίρεση, κατά δε τη διάταξη της παρ. 5 του ίδιου άρθρου η συμφωνία που εξαρτά την αμοιβή από την έκβαση της δίκης τότε μόνο ισχύει, όταν ο δικηγόρος ανέλαβε την υποχρέωση να διεξαγάγει τη δίκη μέχρι τελεσιδικίας, χωρίς σε περίπτωση αποτυχίας να λάβει κάποια αμοιβή. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η αμοιβή του δικηγόρου, ο οποίος ανέλαβε εργολαβικά τη διεξαγωγή της δίκης ή τη διεκπεραίωση της εργασίας, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό 20% του αντικειμένου της δίκης, η δε

σχετική απαίτηση τελεί υπό την αναβλητική αίρεση και γεννιέται όταν διεξαχθεί επιτυχώς η δίκη ή επιλυθεί με συμβιβασμό ή διαφορά ή περατωθεί η εργασία. Ως επιτυχής έκβαση της δίκης άρα και ως πλήρωση της αιρέσεως, κατά την έννοια των πιο πάνω διατάξεων, νοείται το στάδιο της διαδικασίας κατά το οποίο ο εντολέας έχει τελεσίδικα δικαιωθεί από τις ενέργειες του εντολοδόχου δικηγόρου με ικανοποιητική δικαστική ή εξώδικη επίλυση της διαφοράς. Η σχετική περί εργολαβίας δίκης συμφωνία δεν προϋποθέτει για το κύρος της την τήρηση έγγραφου τύπου, αφού η δικονομικού χαρακτήρα διάταξη του άρθρ. 95 παρ.2 εδ. α' του Κώδικα περί Δικηγόρων, με την οποία περιοριζόταν η απόδειξη της συμφωνίας αυτής μόνο με έγγραφα ή όρκο και ομολογία, θεωρείται καταργημένη από την εισαγωγή του ΚΠολΔ, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 38 του ΕισΝΚΠολΔ και συνεπώς επί εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ δικηγόρου και εντολέα για την αμοιβή του πρώτου είναι εφαρμοστέα ως προς τα μέσα αποδείξεως, σύμφωνα με τα άρθρα 677 παρ. 1 και 681 ΚΠολΔ, η διάταξη του άρθρου 671 παρ. 1 ΚΠολΔ, κατά την οποία η απόδειξη γίνεται και με μάρτυρες καθώς και με ένορκες βεβαιώσεις τρίτων ενώπιον Ειρηνοδίκη ή Συμβολαιογράφου (ΑΠ 100/2005). Σημειωτέον, ότι μόνο κατ' εξαίρεση η περί εργολαβίας δίκης συμφωνία πρέπει να καταρτίζεται εγγράφως και να γνωστοποιείται στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο, σύμφωνα με την παρ. 4 του ίδιου άρθρ. 92 του Κωδ. περί Δικηγόρων, στις περιπτώσεις που πρόκειται για διαφορές από μισθούς, ημερομίσθια, πρόσθετες αμοιβές για υπερωριακή εργασία ή εργασία κατά τις Κυριακές ή εορτές, δώρα, αντίτιμο μη ληφθείσης αδείας, αποζημίωση για καταγγελία της σύμβασης και εν γένει κάθε απαίτηση αναγομένη στην εργασιακή σύμβαση υπαλλήλων, εργατών ή υπηρετών. Επίσης, η τυχόν εγγράφως καταρτισθείσα συμφωνία δεν καθίσταται άκυρη αν δεν θεωρηθεί από την αρμόδια ΔΟΥ, κατ' άρθρ. 8 παρ.1 β του Ν. 1882/90, διότι η ρύθμιση της διατάξεως αυτής, που θεσπίστηκε για την περιστολή της φοροδιαφυγής, δεν αποκλείει την εφαρμογή της διατάξεως του άρθρ. 671 παρ.1α του ΚΠολΔ, η οποία ως ειδικότερη διάταξη ρυθμίζει το παραδεκτό των αποδεικτικών μέσων στην ειδική αυτή διαδικασία, επομένως και τη μη θεωρημένη από την αρμόδια ΔΟΥ σύμβαση εργολαβίας δίκης. Σε περίπτωση που ο εντολέας ανακαλέσει την εντολή κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, δηλαδή πριν από την έκδοση τελεσίδικης απόφασης, ή την εξωδικαστική συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς, εφαρμόζονται όσα ορίζονται στο άρθρο 170 του Κώδικα περί Δικηγόρων, δηλαδή αν η ανάκληση της εντολής είναι αδικαιολόγητη ο εντολέας υποχρεούται να καταβάλει στον δικηγόρο τη συμφωνημένη αμοιβή, αν δε αυτή είναι δικαιολογημένη αλλά από λόγους που δεν παρέχουν δικαίωμα άσκησης αγωγής κατά το άρθρο 73 του ΕισΝΚΠολΔ, έχει υποχρέωση να καταβάλει στον δικηγόρο τη δαπάνη που αυτός πραγματοποίησε προς εκτέλεση της εντολής και μέχρι την ανάκληση της, καθώς και την υπολογιζόμενη κατά τις διατάξεις του ίδιου Κώδικα αμοιβή αυτού για τις μέχρι τότε ενέργειές του. Το δικαίωμα του εντολέα να άρει την εμπιστοσύνη του από τον εντολοδόχο και να αφαιρέσει από αυτόν την ανατεθείσα υπόθεση ασκείται, σύμφωνα με τα άρθρα 167 και 724 του ΑΚ, με μονομερή και απευθυντέα στον αντισυμβαλλόμενο δηλαδή βουλήσεως, με την περιέλευσή της δε στο πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται επέρχεται η λύση της εντολής. Η ανάκληση

μπορεί να γίνει και προφορικά, ακόμη δε και σιωπηρά, αρκεί ο εντολέας να καταστήσει γνωστή τη βούλησή του αυτή στον εντολοδόχο.

- Ο από το άρθρ. 559 αρ. 8 του ΚΠολΔ αναιρετικός λόγος ιδρύεται όταν το δικαστήριο παρά τον νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. "Πράγματα", κατά την έννοια της διατάξεως αυτής νοούνται οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί, οι οποίοι τείνουν σε θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του δικαιώματος που ασκείται με την αγωγή, την ένσταση ή αντένσταση), όχι όμως και τα πραγματικά ή νομικά επιχειρήματα των διαδίκων (ΟΛΑΠ 3/1997, ΟΛΑΠ 469/1984) και γενικότερα οι ισχυρισμοί που υποβάλλονται διηγηματικώς προς ενδυνάμωση ή αποδυνάμωση των απόψεων κάποιου διαδίκου, έστω και αν προτείνονται ως λόγοι εφέσεως. Για το ορισμένο του λόγου αυτού αναιρέσεως, πρέπει να αναφέρονται σ' αυτόν τα "πράγματα" που το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη, ενώ δεν προτάθηκαν ή εκείνα που δεν έλαβε υπόψη παρά το ότι είχαν προταθεί από τον αναιρεσείοντα και αν ο τελευταίος ήταν ο εκκαλών, πρέπει αυτός να εκθέτει στο αναιρετήριο ότι ο σχετικός ισχυρισμός του που θεμελιώνει το λόγο υποβλήθηκε στο Εφετείο με λόγο εφέσεως (ΑΠ 525/1993), διαφορετικά, αν δηλαδή στο αναιρετήριο δεν αναγράφεται ότι τα "πράγματα" προτάθηκαν στο δικαστήριο της ουσίας από τον αναιρεσείοντα, είναι αόριστος και απορριπτέος.

- Ο από το άρθρ. 559 αρ. 20 του ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως ιδρύεται αν το δικαστήριο παραμόρφωσε το περιεχόμενο εγγράφου με το να δεχθεί πραγματικά περιστατικά προφανώς διαφορετικά από εκείνα που αναφέρονται στο έγγραφο αυτό. Παραμόρφωση υπάρχει όταν το δικαστήριο κάνει διαγνωστικό λάθος (εσφαλμένη ανάγνωση) και αποδίδει σε ορισμένο αποδεικτικό έγγραφο, με την έννοια των άρθρ. 439 και 432 επ. του ΚΠολΔ, περιεχόμενο διαφορετικό από το πραγματικό, όχι όμως όταν εκτιμώντας το έγγραφο ως αποδεικτικό μέσο προβαίνει αξιολόγησή του. Η παραμόρφωση πρέπει να είναι προφανής και το έγγραφο να προσκομίζεται για την απόδειξη ουσιώδους ισχυρισμού, το δε δικαστήριο πρέπει να μόρφωσε τη γνώμη του αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο από το περιεχόμενο του εγγράφου που παραμόρφωσε.

Έγγραφα κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 20 ΚΠολΔ είναι εκείνα που χρησιμεύουν, σύμφωνα με τα άρθρα 339 και 432 επ. ΚΠολΔ ως αποδεικτικά μέσα, τα οποία περιέχουν δηλώσεις των διαδίκων ή και τρίτων, που έγιναν πριν από τη δίκη ή και ανεξάρτητα από αυτήν. Κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως δεν θεωρούνται έγγραφα οι ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον του Ειρηνοδίκη ή του Συμβολαιογράφου κατά το άρθρο 671 παρ. 1 ΚΠολΔ.

Διατάξεις:

ΑΚ: 648 επ., 713 επ.,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 20, 671, 677, 681,

ΚωδΔικ: 1, 2, 38, 39, 46, 49, 63, 91, 92, 94, 99, 170, 248,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Δικηγόροι - Δικηγορική αμοιβή - Εργολαβία δίκης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1310

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Δικηγόροι. Εργολαβία δίκης. Όρια αμοιβής. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

- Από τις διατάξεις του άρθρου 92 παρ. 3 και 5 του Ν.Δ. 3026/1954 "περί Κώδικος των Δικηγόρων" συνάγεται ότι η συμφωνία μεταξύ του εντολέα και του δικηγόρου, που εξαρτά την αμοιβή ή το είδος της αμοιβής του τελευταίου από την έκβαση της δίκης ή το αποτέλεσμα της εργασίας, είναι επιτρεπτή, η αμοιβή δε αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό 20% του αντικειμένου της δίκης και είναι απαιτητή από τότε που ο εντολέας ικανοποιηθεί από τη δικαστική ή εξώδικη επίλυση της διαφοράς του με τις ενέργειες του δικηγόρου. Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 170 του αυτού Κώδικα προκύπτει ότι, σε περίπτωση ανακλήσεως της εντολής προς το δικηγόρο, προϋπόθεση για την καταβολή της αμοιβής αυτού με βάση τη σχετική συμφωνία είναι το "αδικοιολόγητο" της ανακλήσεως της εντολής. Η κρίση περί αυτού του δικαστηρίου της ουσίας είναι νομική, διότι σχηματίζεται από τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία ανέλεγκτα έγιναν δεκτά απ' αυτό, με βάση α) γενικότερα κριτήρια αξίας, που αντλούνται από τις εκάστοτε κρατούσες αντιλήψεις πολιτισμού και β) τους κανόνες της κοινής πείρας και συνεπώς, ελέγχεται αναιρετικά για ευθεία ή εκ πλαγίου παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

- Το δικαίωμα του εντολέα να άρει την εμπιστοσύνη του από τον εντολοδόχο και να αφαιρέσει απ' αυτόν την ανατεθείσα υπόθεση ασκείται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 167 και 724 ΑΚ, με μονομερή και απευθυντέα στον αντισυμβαλλόμενο δήλωση βουλήσεως, η δε λύση της εντολής επέρχεται με την περιέλευση αυτής στο πρόσωπο που απευθύνεται. Η ανάκληση της εντολής μπορεί να γίνει και σιωπηρά, αρκεί ο εντολέας να καταστήσει γνωστή τη βούλησή του αυτή στον εντολοδόχο. Η περί εργολαβίας της δίκης ως άνω συμφωνία εξακολουθεί να υπάρχει και να ισχύει μέχρι περατώσεως τελεσιδίκως της δίκης, εκτός εάν καταργηθεί με νεότερη αντίθετη συμφωνία, η οποία μπορεί να γίνει ατύπως και σιωπηρώς, αρκεί να προκύπτει ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θέλησαν την κατάργηση της σύμβασης εργολαβίας δίκης και τον καθορισμό της αμοιβής του πληρεξουσίου δικηγόρου για κάθε δικαστική ή δικηγορική ενέργειά του, είτε με βάση τη νέα συμφωνία, είτε με βάση τα προβλεπόμενα ελάχιστα νόμιμα όρια της αμοιβής. Μόνη η κατά τη διάρκεια της εκκρεμότητας της σχετικής δίκης, που αφορά η δικηγορική αυτή εργολαβική σύμβαση, καταβολή από τον εντολέα στον εντολοδόχο δικηγόρο ενός χρηματικού ποσού έναντι της συμφωνηθείσης με τη σύμβαση αυτή αμοιβής, δεν επιφέρει άνευ ετέρου την κατάργηση της σύμβασης εργολαβίας, εκτός αν συνάγεται, έστω και σιωπηρώς, ότι με την καταβολή αυτή τα μέρη θέλησαν να παύσει η αρχική αυτή σύμβαση και ο εντολοδόχος δικηγόρος να αμειφθεί για όλες τις ενέργειές του σχετικά με την χειριζόμενη από αυτόν υπόθεση σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τον Κώδικα Δικηγόρων αμοιβές. Τούτο δε διότι, εάν με την καταβολή αυτή δεν ορίσθηκε διαφορετικά, τότε η καταβολή αυτή, ως αφορώσα την αμοιβή που έχει συμφωνηθεί,

αποτελεί προκαταβολή και γίνεται έναντι της αμοιβής που τυχόν θα δικαιούται ο πληρεξούσιος δικηγόρος σε περίπτωση ευνοϊκής για τον εντολέα τελεσίδικης έκβασης της δίκης. Δηλαδή η καταβολή αυτή γίνεται υπό την εξυπακουόμενη αίρεση ότι η δίκη θα κερδηθεί τελεσιδικώς, άλλως ο εντολοδόχος δικηγόρος υποχρεούται ν' αποδώσει στον εντολέα του τα ποσά που έχει προεισπράξει. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 170 του ιδίου Κώδικα, αν έχει συμφωνηθεί αμοιβή και ανακληθεί αδικαιολόγητα η εντολή προς το δικηγόρο, ο εντολέας υποχρεούται να εκτελέσει αμέσως όλες τις υποχρεώσεις του από τη συμφωνία. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι σε περίπτωση εργολαβίας δίκης, στην οποία υπάρχει συμφωνία περί αμοιβής, αν η εντολή προς το δικηγόρο ανακληθεί αδικαιολόγητα, ο τελευταίος δικαιούται τη συμφωνημένη αμοιβή υπό την προϋπόθεση ότι, αν δεν μεσολαβούσε η ανάκληση της εντολής, θα διεξήγε επιτυχώς τη δίκη στην οποία αφορούσε η εντολή με βεβαία κατάληξη την έκδοση ευνοϊκής για τον εντολέα του τελεσίδικης απόφασης. Επομένως, η με βεβαιότητα προσδοκώμενη πλήρωση της προαναφερομένης αναβλητικής αιρέσεως αποτελεί γεγονός θεμελιωτικό του δικαιώματος του δικηγόρου για την απόληψη της συμφωνημένης αμοιβής. Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 91 παρ. 1 και 92 παρ. 1α, 3 και 5 του Ν.Δ. 3026/1954 "περί του Κώδικος των Δικηγόρων", σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 201 Α.Κ., συνάγεται ότι α) μόνο η αμοιβή του δικηγόρου εξαρτάται από την αναβλητική αίρεση της έκβασης της δίκης, όχι δε και η αξίωση για την καταβολή των εξόδων, η οποία, πλην από αντίθετη συμφωνία, είναι ανεξάρτητη από το άνω αποτέλεσμα και β) επί εργολαβίας της δίκης, ο δικηγόρος δικαιούται την αμοιβή του, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του αντικειμένου της δίκης, και επιπλέον τη δικαστηριακή δαπάνη, καθώς και τα άλλα έξοδα, που δαπάνησε εξ ιδίων για τη δίκη, εκτός αντίθετης συμφωνίας. Επίσης το αντικείμενο της δίκης, για τον υπολογισμό της αμοιβής μέχρι του ποσοστού 20%, προσδιορίζεται στο διατακτικό της τελεσίδικης απόφασης, με την οποία δικαιώνεται ο εντολέας (άρθρο 209 εδ. β' ΑΚ). Χρόνος υπολογισμού της αξίας του αντικειμένου της διαφοράς είναι εκείνος της τελεσιδικίας ή ο τυχόν συμφωνηθείς μεταγενέστερος τοιούτος, από τον οποίο γεννάται η αξίωση αμοιβής του δικηγόρου. Η ως άνω συμφωνία (εργολαβία δίκης) δεν προϋποθέτει για το κύρος της την τήρηση εγγράφου τύπου, αλλά μπορεί να καταρτισθεί ατύπως (εκτός εάν αφορά εργατική διαφορά, ή διαφορά από ζημιές αυτοκινήτων), αποδεικνύεται δε κατά τις κοινές δικονομικές διατάξεις. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 38 του Εισαγ. Νόμου του ΚΠολΔ από της εισαγωγής του ΚΠολΔ καταργήθηκε η διάταξη του άρθρου 95 § 2 εδ. α' του Κώδικα Δικηγόρων, με την οποία γινόταν περιοριστική απαρίθμηση των μέσων αποδείξεως για τη δίκη περί δικηγορικής αμοιβής, σε έγγραφα, όρκο και ομολογία και συνεπώς επί εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ δικηγόρου και εντολέα, για την αμοιβή του πρώτου είναι εφαρμοστέα ως προς τα μέσα αποδείξεως σύμφωνα με τα άρθρα 677 § 1 και 681 του ΚΠολΔ, η διάταξη του άρθρου 671 § 1 του ΚΠολΔ, κατά την οποία η απόδειξη γίνεται και με μάρτυρες καθώς και με ένορκες βεβαιώσεις τρίτων ενώπιον Ειρηνοδίκη ή Συμβολαιογράφου (ΑΠ 100/2005).

- Κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, παραβίαση του ουσιαστικού κανόνα δικαίου υπάρχει, όταν ο δικαστής α) προσέδωσε στον εφαρμοστέο κανόνα

έννοια διαφορετική από αυτή που έχει, β) εφάρμοσε μη εφαρμοστέο κανόνα, για τον οποίο δεν υπήρχαν οι προς τούτο πραγματικές προϋποθέσεις και γ) παρέλειψε να εφαρμόσει εφαρμοστέο κανόνα, μολονότι συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις, για την εφαρμογή του.

- Κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ, η απόφαση στερείται νόμιμης βάσης, όταν στο αιτιολογικό αυτής, που συνιστά την ελάχιστο πρόταση του δικανικού συλλογισμού δεν αναφέρονται διόλου ή αναφέρονται ανεπαρκώς ή αντιφατικώς τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία το δικαστήριο της ουσίας στήριξε την κρίση του, επί ζητήματος με ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης και έτσι δεν μπορεί να ελεγχθεί, αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συνέτρεχαν οι όροι του κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που δεν εφαρμόσθηκε ή δεν συνέτρεχαν οι όροι εκείνου, που εφαρμόσθηκε.

Διατάξεις:

ΑΚ: 167, 201, 209, 724,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19, 671, 677, 681,

ΚωδΔικ: 91, 92, 95, 170,

ΕισΝΚΠολΔ: 38,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Ειδική πρόσθετη αμοιβή 176 Ευρώ - Υπάλληλοι Δημοσίου

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 430

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Ειδική πρόσθετη αμοιβή 176 Ευρώ. Ανάιρεση κατά αποφάσεων των πρωτοδικείων, που εκδίδονται σε εφέσεις κατά αποφάσεων των ειρηνοδικείων.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 560,

Σ: 1, 4, 26, 73, 80, 87, 93, 120,

Νόμοι: 2470/1997, άρθ. 13,

Νόμοι: 2738/1999, άρθ. 13,

Νόμοι: 3016/2002, άρθ. 14,

Νόμοι: 3029/2002,

Νόμοι: 325/2003,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εργατικό ατύχημα - Αγωγή αποζημιώσεως από εργατικό ατύχημα

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1776

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Σωματική βλάβη. Μέτρα ασφαλείας. Αντικατάσταση των αιτιολογιών της απόφασης. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων.

- Επί προκλήσεως σωματικής βλάβης εργάτη ή υπαλλήλου εξ αιτίας εργατικού ατυχήματος, δηλαδή συνεπεία βιαιού συμβάντος που έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση ή εξ αφορμής της παρεχόμενης εργασίας, σε επιχειρήσεις του άρθρου 2 Ν. 551/1915, η αξίωση του ίδιου για χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που έχει υποστεί ή των μελών της οικογενείας του σε περίπτωση θανάτου αυτού, λόγω ψυχικής οδύνης, κρίνεται πάντοτε κατά το κοινό δίκαιο (άρθρα 914, 922 και 932 ΑΚ) εις τρόπον ώστε, για τη θεμελίωσή της, απαιτείται πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, το οποίο πταίσμα μπορεί να συνίσταται και σε αμέλεια του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων, δηλαδή όταν ο εργοδότης ή οι υπ' αυτού προστηθέντες παρέλειψαν την επιμέλεια που αν κατέβαλαν, με μέτρο τη συμπεριφορά του μέσου συνετού και επιμελούς εκπροσώπου του κύκλου της δραστηριότητάς του, θα ήταν δυνατή η αποτροπή του ζημιογόνου αποτελέσματος. Πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν μπορεί να θεμελιωθεί στην περίπτωση αυτή και στο ότι δεν τηρήθηκαν από αυτούς οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που επιβάλλουν όρους υγιεινής και ασφαλείας για τη διαφύλαξη της υγείας, της σωματικής ακεραιότητας και της ζωής των εργαζομένων, σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρου 662 ΑΚ, είτε η τήρηση των μέτρων αυτών από τον εργοδότη επιβάλλεται από τους παραπάνω νόμους, διατάγματα ή κανονισμούς που προβλέπουν τα μέτρα αυτά. Τέτοια γενικά μέτρα ασφαλείας, που πρέπει να τηρούν όλοι οι εργοδότες καθορίζονται με το ν. 1568/85 "Υγιεινή - Ασφάλεια εργαζομένων" οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες, εκτός των αναφερομένων στο άρθρο 1 παρ. 2 αυτού εξαιρέσεων, για τις οποίες δεν πρόκειται στην εξεταζόμενη περίπτωση. Ειδικότερα με το νόμο αυτό ορίζονται και τα εξής: ο εργοδότης υποχρεούται να λαμβάνει κάθε μέτρο που απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι που παραβρίσκονται στους τόπους εργασίας από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία ή τη σωματική τους ακεραιότητα, καθώς επίσης και να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφαλείας της εργασίας (άρθρο 32 αρ. 1 και 3).

- Με το ΠΔ 396/1994 "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρήση από τους εργαζομένους εξοπλισμών ατομικής προστασίας κατά την εργασία σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 89/656/ΕΟΚ" παρέχονται γενικές οδηγίες ως προς την ασφαλεία των εργαζομένων στους χώρους εργασίας.

- Κατά το άρθρο 578 ΚΠολΔ, "Αν το αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως κρίνεται εσφαλμένο, αλλά το διατακτικό της ορθό, ο Άρειος Πάγος απορρίπτει την αναίρεση, εκτός αν υπάρχει έννομο συμφέρον να αποτραπεί δεδικασμένο, οπότε αναιρείται η απόφαση μόνον ως προς την εσφαλμένη αιτιολογία της". Εσφαλμένο αιτιολογικό με την έννοια της παραπάνω διατάξεως υπάρχει όταν κριθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση υπάγονται σε άλλο κανόνα δικαίου, εφόσον η υπαγωγή αυτή απολήγει σε πόρισμα όμοιο προς το διατακτικό της αποφάσεως. Ως αιτιολογικό, δηλαδή, νοείται στη συγκεκριμένη περίπτωση η νομική αιτία, ήτοι οι διατάξεις του νόμου που αποτελούν την μείζονα πρόταση του νομικού συλλογισμού και δεν ταυτίζεται με τις αιτιολογίες της αποφάσεως, οι οποίες ανάγονται στην ελάχιστονα πρόταση του συλλογισμού αυτού

(ΟΛΑΠ 30/1998). Επομένως, η ευδοκίμηση του λόγου αναιρέσεως που αποδίδει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια της παραβιάσεως κανόνα ουσιαστικού δικαίου κατά τον αριθ. 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ εξαρτάται από την ορθότητα όχι των νομικών αιτιολογιών, αλλά του διατακτικού της αποφάσεως, το οποίο συνάπτεται αιτιωδώς με τις ουσιαστικές παραδοχές του δικαστηρίου (ΟΛΑΠ 27/1998).

- Ο λόγος αναίρεσης από τον αριθμό 8 του άρθρ. 559 ΚΠολΔ, ιδρύεται όταν το δικαστήριο της ουσίας παρά το νόμο, είτε έλαβε υπόψη του πράγματα που δεν προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, είτε δεν έλαβε υπόψη του πράγματα που προτάθηκαν και έχουν επίσης ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, νοούνται δε ως "πράγματα" οι αυτοτελείς ισχυρισμοί των διαδίκων που τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακάλυψη του ασκούμενου με την αγωγή, ένσταση ή αντένσταση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος, δηλαδή οι ισχυρισμοί που κατά το νόμο διαμόρφωσαν ή ανάλογα ήταν ικανοί να διαμορφώσουν το διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης εφόσον είχαν προταθεί παραδεκτά ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου και επαναφέρθηκαν νομίμως στο Εφετείο με λόγο έφεσης. Με βάση τα παραπάνω δεν ιδρύει τον παραπάνω λόγο αναίρεσης η παράλειψη του δικαστηρίου της ουσίας να απαντήσει σε ισχυρισμό εκπρόθεσμο, αόριστο και γενικώς απαράδεκτο, μη νόμιμο ή αλυσιτελή, ή σε απλώς αρνητικό ή διευκρινιστικό ισχυρισμό, δηλαδή σε ισχυρισμό που δεν καταλήγει στην επίκληση έννομης συνέπειας και βέβαια το δικαστήριο δεν υποχρεούται να απαντήσει, ούτε στα πραγματικά επιχειρήματα των διαδίκων που αντλούν αυτοί από τα προσκομιζόμενα αποδεικτικά μέσα, έστω και αν διατυπώνονται υπό τη μορφή λόγου έφεσης, ούτε στα νομικά επιχειρήματά τους που σε αντίθεση με τους αυτοτελείς ισχυρισμούς τους δεν περιέχουν κρίση ως προς την επέλευση ή όχι μιας έννομης συνέπειας, αλλά προβάλλονται με σκοπό να συμβάλλουν στον καθορισμό του αληθινού νοήματος του επικαλούμενου ή αποκρουόμενου στη συγκεκριμένη περίπτωση κανόνα δικαίου.

- Από τα άρθρα 335, 338, 339, 340 και 346 ΚΠολΔ συνάγεται ότι το δικαστήριο της ουσίας, προκειμένου να σχηματίσει την κρίση του για το αποδεικτικό πόρισμα αναφορικά με τους πραγματικούς ισχυρισμούς των διαδίκων, που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έχουν ανάγκη απόδειξης, υποχρεούται να λάβει υπόψη του όλα τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία επικαλούνται και νόμιμα προσκομίζουν οι διάδικοι. Η παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης του δικαστηρίου της ουσίας ιδρύει τον προβλεπόμενο από το άρθρο 559 αρ. 11 περ. γ' του ΚΠολΔ λόγο αναίρεσης.

Διατάξεις:

ΑΚ: 71, 300, 662, 914, 922, 932,
ΚΠολΔ: 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 11γ, 578,
Νόμοι: 551/1915, άρθ. 1, 2,
ΝΔ: 46/1974,
ΠΔ: 1073/1981, άρθ. 85, 87, 88, 102, 103,
Νόμοι: 1568/1985,
ΠΔ: 396/1994, άρθ. 1, 4,
ΠΔ: 17/1996, άρθ. 8,
ΠΔ: 159/1999, άρθ. 2,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εργατικό ατύχημα - Αγωγή αποζημιώσεως από εργατικό ατύχημα

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 906

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Αδικοπραξία. Χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη. Ένσταση συνυπαιτιότητας. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων.
- Από τις διατάξεις των άρθρων 297, 298, 330 και 914 του ΑΚ προκύπτει ότι προϋποθέσεις της ευθύνης προς αποζημίωση είναι η υπαιτιότητα του υπόχρεου, το παράνομο της πράξεως ή παραλείψεως αυτού και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της πράξεως ή παραλείψεως και της επελθούσας ζημίας. Υπαιτιότητα είναι ο ψυχικός δεσμός του δράστη προς την αδικοπραξία. Αν η ζημία οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του παθόντος δεν οφείλεται αποζημίωση, ενώ αν διαπιστωθεί συντρέχον πταίσμα αυτού, το δικαστήριο μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 300 ΑΚ, να μην επιδικάσει καθόλου αποζημίωση ή να μειώσει το ποσό της.
- Από τις πιο πάνω διατάξεις σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 932 ΑΚ και 16 του Ν. 551/1915 προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/1915, κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα ή τα κατά το άρθρο 6 αυτού πρόσωπα, δικαιούνται να εγείρουν την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσουν πλήρη αποζημίωση μόνον όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση για ηθική ζημία για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό οι γενικές διατάξεις (ΟΛΑΠ 1117/1986). Επομένως για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης αρκεί να συνετέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή του προστηθέντος απ' αυτόν (άρθρο 932 ΑΚ) με την έννοια της διατάξεως του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή της υπαίτιας ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως, δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 του Ν. 515/1915 (ΑΠ 35/2010, ΑΠ 1042/2008). Πταίσμα του εργοδότη μπορεί να θεμελιωθεί και στο ότι δεν τηρήθηκαν απ' αυτούς οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών, που επιβάλλουν τους όρους ασφαλείας για τη διαφύλαξη της υγείας, της σωματικής ακεραιότητας και της ζωής των εργαζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 662 ΑΚ. Τέτοια μέτρα ασφαλείας που πρέπει να τηρούν οι εργοδότες καθορίζονται, με τα άρθρα 3 και 9 του ΠΔ 395/1994, "προδιαγραφές εξοπλισμού ασφαλείας εργαζομένων" και το άρθρο 5 του ΠΔ 377/1993 "προσαρμογή της νομοθεσίας στις οδηγίες 89/392/ΕΟΚ και 91/368/ΕΟΚ σχετικά με τις μηχανές".
- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 19 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, ή έχει

αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ο παραπάνω λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν στην ελάσσονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή της ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (ΟΛΑΠ 1/1999). Το κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της ελάσσονης προτάσεως προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της αποφάσεως στο αποδεικτικό της πόρισμα και να μην καταλείπονται αμφιβολίες. Ελλείψεις δε αναγόμενες μόνο στην ανάλυση και στάθμιση των αποδεικτικών μέσων και γενικότερα ως προς την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, αν αυτό διατυπώνεται σαφώς δεν συνιστούν ανεπαρκείς αιτιολογίες.

- Ο από το άρθρο 559 αρ. 8 περ. α' ΚΠολΔ αναιρετικός λόγος ιδρύεται όταν το δικαστήριο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν. Ως πράγματα νοούνται οι νόμιμοι παραδεκτοί και λυσιτελείς ισχυρισμοί, οι οποίοι τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του δικαιώματος που ασκείται με την αγωγή, την ανταγωγή, την ένσταση ή την αντένσταση. Στην προκείμενη περίπτωση οι αναιρεσείοντες με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως από το άρθρο 559 αρ. 8 ΚΠολΔ αιτιώνται το Εφετείο ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση δέχθηκε βάση της αγωγής από αδικοπραξία, η οποία δεν είχε προταθεί από τον αναιρεσίβλητο. Ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι αβάσιμος, καθόσον στην ένδικη αγωγή περιλαμβάνεται βάση που στηρίζεται στην αδικοπραξία και αναφέρονται όλα τα αναγκαία για τη θεμελίωση της βάσης αυτής πραγματικά περιστατικά και ειδικότερα ότι ο ενάγων εργάζονταν στους εναγομένους με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου ως οικοδόμος και ότι από υπαιτιότητα των εναγομένων, τα στοιχεία της οποίας μνημονεύονται αναλυτικά, τραυματίστηκε στο δεξί του πόδι, το οποίο ακρωτηριάστηκε στη μεσότητα της δεξιάς κνήμης και ζήτησε για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη από το ατύχημα το εις αυτή αναφερόμενο χρηματικό ποσό ως χρηματική ικανοποίηση.

- Με το άρθρο 25 παρ. 1 εδάφιο τέταρτο του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά τη συνταγματικά αναθεώρηση του έτους 2001, τίθεται ο κανόνας ότι οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν να επιβληθούν στα ατομικά δικαιώματα "πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού, και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας". Κατά την αρχή αυτή, η οποία ως γενική αρχή του δικαίου ίσχυε και προ της ρητής αποτυπώσεώς της στο Σύνταγμα κατά την προαναφερθείσα αναθεώρησή του, οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, πρέπει δηλαδή να είναι α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα δυνάμενα να ληφθούν μέτρα, επάγεται το ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό και γ) εν στενή εννοία αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν (ΟΛΑΠ 43/2005). Η αρχή

της αναλογικότητας ως κανόνας δικαίου που θέτει όρια στον περιοριστικό του ατομικού δικαιώματος νόμο, απευθύνεται κατ' αρχήν στο νομοθέτη. Στον χώρο του ιδιωτικού δικαίου, ήτοι στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, επίκληση της αρχής της αναλογικότητας μπορεί να γίνει αν ο κοινός νομοθέτης είτε έχει παραβιάσει την αρχή αυτή, θεσπίζοντας με νόμο υπέρμετρους περιορισμούς ατομικών δικαιωμάτων, οπότε ο δικαστής μπορεί ελέγχοντας τη συνταγματικότητα του νόμου, να μην εφαρμόσει αυτόν (άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος), είτε έχει παραλείψει να ασκήσει τις συνταγματικές του υποχρεώσεις, καταλείποντας κενό, οπότε η αρχή της αναλογικότητας καλείται επικουρικώς σε εφαρμογή. Στο πεδίο των αδικοπρακτικών σχέσεων (άρθρο 914 επ. ΑΚ) και ειδικότερα στο ζήτημα του μέτρου της επιδικαστέας χρηματικής ικανοποίησης ο νόμος προβλέπει στο άρθρο 932 ΑΚ ότι το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Με τη διάταξη αυτή ο κοινός νομοθέτης έλαβε υπόψη του την αρχή της αναλογικότητας, εξειδικεύοντάς την στο ζήτημα του προσδιορισμού του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης. Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, δεν υπάρχει έδαφος άμεσης εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 25 παρ.1 εδάφιο τέταρτο του Συντάγματος, η ευθεία δε επίκληση της κατά τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης στερείται σημασίας, αφού δεν θα οδηγούσε σε διαφορετικά, σε σχέση με τον κατ' εφαρμογή του άρθρου 932 ΑΚ προσδιορισμό αυτής, αποτελέσματα και επομένως δεν ελέγχεται αναιρετικώς η απόφαση του δικαστηρίου της ουσίας, που καθορίζει το ποσό της χρηματικής αποζημίωσης, με βάση το άρθρο 559 αρ. 1 και 19 του ΚΠολΔ (ΟΛΑΠ 6/2009).

Διατάξεις:

ΑΚ: 297, 298, 330, 662, 914, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 19,

Σ: 25,

Νόμοι: 551/1915, άρθ. 16,

ΠΔ: 377/1993, άρθ. 5,

ΠΔ: 395/1994, άρθ. 3, 9,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εργατικό ατύχημα - Συντρέχον πταίσμα

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1599

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη. Ευθύνη εργολάβου. Συντρέχον πταίσμα. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από τα άρθρα 914, 932 του ΑΚ και 1, 16 του Ν. 551/1915 προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/1915, κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα δικαιούται να εγείρει την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσει πλήρη αποζημίωση μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των

προσθηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως των διατάξεων αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προσθηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/1915.

- Από τα άρθρα 681,688-691 και 698 ΑΚ, προκύπτει ότι ο εργολάβος δεν θεωρείται, κατ' αρχήν, ως προσθηθείς του εργοδότη. Όταν, όμως, ο εργοδότης επιφύλαξε (ρητά ή σιωπηρά) για τον εαυτό του τη διεύθυνση και την επίβλεψη εκτελέσεως του έργου και μάλιστα (επιφύλαξε) το δικαίωμα παροχής οδηγιών προς τον εργολάβο, ο τελευταίος θεωρείται ότι βρίσκεται σε σχέση προστήσεως με τον εργοδότη, οπότε, στην περίπτωση αυτή, τα σχετικά με την ευθύνη (ενδοσυμβατική ή εξωσυμβατική) αυτών (εργοδότη- εργολάβου) ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 330, 334, 922 ΑΚ).

- Ο αναιρετικός λόγος του άρθρου 559 περ. 19 του ΚΠολΔ, ιδρύεται, όταν στο αιτιολογικό της αποφάσεως του δικαστηρίου της ουσίας δεν περιέχονται καθόλου ή δεν περιγράφονται με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά, που είναι αναγκαία, για να κριθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα που εφαρμόσθηκε ή του οποίου έγινε επίκληση από διάδικο ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του, πλην ο σχετικός ισχυρισμός απορρίφθηκε από το δικαστήριο της ουσίας. Η θεμελίωση του λόγου αυτού προϋποθέτει ελλείψεις σε ζητήματα, που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης, όπως είναι οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί, που συνθέτουν την ιστορική βάση και άρα στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως.

- Μετά από αυτά, το δικαστήριο και αφού έλαβε υπόψη του τις συνθήκες, την βαρύτητα και τις συνέπειες του τραυματισμού του ενάγοντος, την περιουσιακή κατάσταση των μερών καθώς και "την αποκλειστική υπαιτιότητα του εναγομένου" (και ήδη αναιρεσειόντος), επιδίκασε στον ενάγοντα και σε βάρος του εναγομένου-αναιρεσειόντα, το ποσό των 70.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση, κατ' άρθρο 932 ΑΚ, λόγω της ηθικής βλάβης, που υπέστη, από το ως άνω ατύχημα (έναντι του ποσού των 80.000 ευρώ, που ζήτησε ο ενάγων και των 30.000 ευρώ, που είχε επιδικάσει το πρωτοβάθμιο δικαστήριο). Έτσι, όμως, που έκρινε το Εφετείο και ειδικότερα ως προς την έλλειψη συντρέχοντος πταίσματος του αναιρεσιβλήτου-ενάγοντος στον τραυματισμό του, παραβίασε εκ πλαγίου τις παραπάνω διατάξεις των άρθρων 914, 932 ΑΚ και 1,6 του Ν. 551/1915, καθώς και τη διάταξη του άρθρου 300 ΑΚ, αφού ως προς το ζήτημα αυτό του συντρέχοντος πταίσματος, που αποτελεί στοιχείο, το οποίο επηρεάζει τον τελικό καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποιήσεως, διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του ανεπαρκείς αιτιολογίες, εξ αιτίας των οποίων

καθιστούν αδύνατον τον αναιρετικό έλεγχο, ως προς την ορθότητα του δικανικού συλλογισμού, στον οποίο, τελικά, κατά τα άνω, κατέληξε, ήτοι ότι "η εκ του άρθρου 300 ΑΚ ένσταση είναι απορριπτέα, ως αβάσιμη", αφού δεν διευκρινίζεται στην προσβαλλόμενη, πώς οδηγήθηκε στην κρίση του αυτή το δικαστήριο, ήτοι (δεν διευκρινίζεται) αν θεώρησε ως αποδειχθέντες μεν τους εν λόγω ισχυρισμούς του εναγομένου, πλην έκρινε ότι δεν συνιστούν το πραγματικό του εκ του άρθρου 300 ΑΚ κανόνα ή ότι τα περιστατικά που επικαλείται ο εναγόμενος, δεν αποδείχθηκαν ως βάσιμα κατ' ουσίαν. Υπάρχουν, συνεπώς, ελλείψεις στην οντολογική κρίση (στη βεβαίωση δηλαδή ότι τα γεγονότα, που θεμελιώνουν την ως άνω ένσταση έχουν συμβεί ή όχι), γεγονός το οποίο καθιστά αδύνατο τον αναιρετικό έλεγχο, για την ορθότητα του δικανικού συμπεράσματος, σχετικά με την εν λόγω ένσταση του εναγομένου, πράγμα το οποίο βρίσκεται σε συνάρτηση και με την τελική του κρίση, ως προς το ύψος της επιδικαστέας χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης, στον ενάγοντα-αναιρεσίβλητο.

Διατάξεις:

ΑΚ: 300, 681, 688 - 691, 698, 914, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 19,

Νόμοι: 551/1915, άρθ. 16,

ΠΔ: 778/1980, άρθ. 9,

ΠΔ: 1073/1981,

Νόμοι: 1396/1983, άρθ. 5,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εργατικό ατύχημα - Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 975

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Αδικοπραξία. Χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων. Δικαστικά έξοδα.

- Από τα άρθρα 914, 932 του Α.Κ. και 1 και 16 του Ν. 551/1915, προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος, όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. του Ν. 551/1915, κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα ή τα κατά το άρθρο 6 αυτού πρόσωπα, δικαιούνται να εγείρουν την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσουν πλήρη αποζημίωση μόνον όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση για ηθική ζημία, για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνον οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματικής ικανοποίησης, λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην

επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη αυτού ή των προστηθέντων από αυτόν (άρθρο 922 Α.Κ.), κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή της ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ.1 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται μόνο αν παραβιάστηκε κανόνας ουσιαστικού δικαίου στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί, ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟΛΑΠ 7/2006).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ.19 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Δεν ιδρύεται όμως αυτός ο λόγος αναιρέσεως, όταν υπάρχουν ελλείψεις αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα στην ανάλυση και στάθμιση αυτών και την αιτιολόγηση της εξαγωγής από αυτές του αποδεικτικού πορίσματος, αρκεί τούτο να εκτίθεται πλήρως, σαφώς και χωρίς αντιφάσεις. Δεν υπάρχει όμως ανεπάρκεια αιτιολογιών, όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές αλλά πλήρεις αιτιολογίες. Δηλαδή μόνο το τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται στην απόφαση πλήρως και σαφώς και όχι γιατί αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε. Τα επιχειρήματα του δικαστηρίου, που σχετίζονται με την εκτίμηση των αποδείξεων δεν συνιστούν παραδοχές επί τη βάσει του οποίου διαμορφώνεται το αποδεικτικό πόρισμα και ως εκ τούτου δεν αποτελούν "αιτιολογία" της αποφάσεως, ώστε στα πλαίσια της ερευνώμενης διατάξεως του άρθρου 559 αρ.19 Κ.Πολ.Δ, να επιδέχεται αυτή μομφή για αντιφατικότητα ή ανεπάρκεια, ενώ δεν δημιουργείται ο ίδιος λόγος αναιρέσεως, ούτε εξαιτίας του ότι το δικαστήριο δεν αναλύει ιδιαιτέρως και διεξοδικά τα μη συνιστώντα αυτοτελείς ισχυρισμούς επιχειρήματα των διαδίκων.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 335 και 338 έως 341 ΚΠολΔ συνάγεται ότι το δικαστήριο για να σχηματίσει τη δικανική του πεποίθηση ως προς τη βασιμότητα ή μη των προβαλλομένων από τους διαδίκους πραγματικών ισχυρισμών, που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη όλα τα αποδεικτικά μέσα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι για άμεση απόδειξη, χωρίς όμως να είναι ανάγκη να γίνεται ειδική μνεία και χωριστή αξιολόγηση του καθενός. Βέβαια δεν αποκλείεται το δικαστήριο της ουσίας να μνημονεύει και να εξάρει μερικά από τα αποδεικτικά μέσα, λόγω της κατά την ελεύθερη κρίση του μεγαλύτερης σημασίας τους, αρκεί να γίνεται αδιστακτως βέβαιο από το όλο περιεχόμενο της αποφάσεως ότι συνεκτιμήθηκαν όλα τα αποδεικτικά μέσα που προσκόμισαν και επικαλέσθηκαν οι διάδικοι. Η παράβαση της υποχρεώσεως αυτής ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αρ. 11 περ. γ' του ΚΠολΔ (ΟΛΑΠ 42/2002).

- Κατά το άρθρο 178 παρ. 1 του ΚΠολΔ, σε περίπτωση μερικής νίκης και μερικής ήττας κάθε διαδίκου, το δικαστήριο κατανέμει τα έξοδα ανάλογα με την έκταση της νίκης και ήττας του καθενός.

Διατάξεις:

ΑΚ: 914, 932,
ΚΠολΔ: 178, 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 19,
Νόμοι: 551/1915, άρθ. 1, 16,
Δημοσίευση: INLAW 2011

Εργατικό ατύχημα - Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1599

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Αδικοπραξία. Ευθύνη εργολάβου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Συντρέχον πταίσμα. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από τα άρθρα 914, 932 του ΑΚ και 1,16 του Ν. 551/1915 προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/1915, κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα δικαιούται να εγείρει την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσει πλήρη αποζημίωση μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως των διατάξεων αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν, με την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια περί την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/1915.

- Από τα άρθρα 681,688-691 και 698 ΑΚ, προκύπτει ότι ο εργολάβος δεν θεωρείται, κατ' αρχήν, ως προστηθείς του εργοδότη. Όταν, όμως, ο εργοδότης επιφύλαξε (ρητά ή σιωπηρά) για τον εαυτό του τη διεύθυνση και την επίβλεψη εκτελέσεως του έργου και μάλιστα (επιφύλαξε) το δικαίωμα παροχής οδηγιών προς τον εργολάβο, ο τελευταίος θεωρείται ότι βρίσκεται σε σχέση προστήσεως με τον εργοδότη, οπότε, στην περίπτωση αυτή, τα σχετικά με την ευθύνη (ενδοσυμβατική ή εξωσυμβατική) αυτών (εργοδότη-εργολάβου) ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 330, 334, 922 ΑΚ).

- Ο αναιρετικός λόγος του άρθρου 559 περ. 19 του ΚΠολΔ, ιδρύεται, όταν στο αιτιολογικό της αποφάσεως του δικαστηρίου της ουσίας δεν περιέχονται καθόλου ή δεν περιγράφονται με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά περιστατικά, που είναι αναγκαία, για να κριθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα που εφαρμόσθηκε ή του οποίου έγινε επίκληση από διάδικο ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του, πλην ο σχετικός ισχυρισμός απορρίφθηκε από το δικαστήριο της ουσίας. Η θεμελίωση του

λόγου αυτού προϋποθέτει ελλείψεις σε ζητήματα, που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης, όπως είναι οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί, που συνθέτουν την ιστορική βάση και άρα στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγή ς. ενστάσεως ή αντενστάσεως.

Διατάξεις:

ΑΚ: 300, 330, 334, 681, 688 - 691, 698, 914, 922, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 19,

Νόμοι: 551/1915, άρθ. 16,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εργατικό ατύχημα - Χρηματική ικανοποίηση ψυχικής οδύνης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1023

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Μέτρα ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών. Παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.
- Από τις διατάξεις των άρθρων 1,2 και 16 του Ν. 551/1915, που κωδικοποιήθηκε με ΒΔ της 24ης Ιουλίου/25ης Αυγούστου 1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του ΑΚ με το άρθρο 38 εδ α' του ΕισΝΑΚ, προκύπτει ότι όταν η ψυχική οδύνη του δικαιούχου προήλθε από θανάτωση συγγενούς του με εργατικό ατύχημα, οφειλόμενο σε πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων ή σε μη τήρηση των προβλεπόμενων όρων ασφαλείας, η επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 914 και 932 Α.Κ.
- Κατά το άρθρο 20 εδ. β' του ΠΔ 778/1980 "Μέτρα ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών", "Πάσαι οι μόνιμοι κλίμακες δέον όπως εξασφαλίζονται έναντι πτώσεως των εργαζομένων εκατέρωθεν (συμπεριλαμβανομένου και του φανού του κλιμακοστασίου εφ' όσον υπάρχει διάστασις αυτού μεγαλύτερα των είκοσι πέντε εκατοστών (0,25 του μέτρου), δι' ανθεκτικού ξυλίνου ή μεταλλικού κιγκλιδώματος προσωρινού, φέροντος χειρολισθήρα εις ύψος ενός (1.00) μέτρου από της γραμμής αναβάσεως και ράβδου μεσοδιαστήματος εις ύψος ημίσεος (0,50) μέτρου απ' αυτής και θωράκιον ύψους δεκαπέντε εκατοστών (0,15) του μέτρου". Επίσης κατά το άρθρο 40 παρ. 1 του ΠΔ 1073/1981 "Εργασίες αρμοδιότητος Πολ. Μηχανικού Μέτρα ασφαλείας" καταπακταί δαπέδων, ανοίγματα κλιμάκων ... φωταγωγοί, τάφροι ... και άλλα επικίνδυνα χάσματα ... πρέπει να εξασφαλίζονται περιμετρικώς δια στηθαίου μετά χειρολισθήρος ελαχίστου ύψους ενός (1.00) μέτρου από του δαπέδου, σανίδος μεσοδιαστήματος και θωρακίου (σοβατεπί), ή δι επικαλύψεως ικανής αντοχής", ενώ με το άρθρο 82 παρ. 1 του ίδιου ΠΔ/τος ορίζεται ότι "εργασίαι πραγματοποιούμεναι κατά τας νυκτερινάς ώρας ή εις χώρους σκοτεινούς, πρέπει να διεξάγονται με τεχνητό φωτισμόν διανεμόμενος εις ολόκληρον το πεδίο εργασιών Ωσαύτως κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 922 ΑΚ προστήσας είναι εκείνος, ο οποίος με τη βούλησή του δέχεται τις υπηρεσίες του προστηθέντος, που απασχολείται διαρκώς ή παροδικά στη διεκπεραίωση υποθέσεως και γενικά στην εξυπηρέτηση επαγγελματικών, οικονομικών ή κοινωνικών συμφερόντων του προστήσαντος και

συνήθως υπόκειται στον έλεγχο ή απλώς στις γενικές οδηγίες και εντολές ή στην επίβλεψη του προστήσαντος. Ο προστήσας ευθύνεται αντικειμενικά προς αποζημίωση του τρίτου, ο οποίος ζημιώθηκε από αδικοπραξία τελεσθείσα από τον προστηθέντα και ευρισκόμενη σε εσωτερική αιτιώδη σχέση με την εκτέλεση της υπό διεκπεραίωση υποθέσεως του προστήσαντος. Αν με τη βούληση του προστήσαντος ο αρχικός προστηθείς έχει δυνατότητα να χρησιμοποιεί τρίτους (υποπροστηθέντες) στη διεκπεραίωση της υποθέσεως του προστήσαντος, ο τελευταίος ευθύνεται και για τις αδικοπραξίες των υποπροστηθέντων χωρίς να προσαπαιτείται να ασκεί έλεγχο ή δίδει οδηγίες και εντολές γι' αυτούς. Περαιτέρω επί μισθώσεως έργου, πρόσκτηση του εργολάβου από τον εργοδότη κατ' αρχήν μεν δεν υπάρχει, όμως υφίσταται πρόσκτηση όταν στην συγκεκριμένη περίπτωση ο εργοδότης ρητώς ή σιωπηρώς ιδίως ως εκ της φύσεως του έργου, επιφύλαξε στον εαυτό του τη διεύθυνση και την επίβλεψη της εκτελέσεως του έργου και ειδικότερα το δικαίωμα παροχής οδηγιών στον εργολάβο (ΑΠ 1570/2006).

- Πταίσμα του εργοδότη του θανατωθέντος ή του κυρίου του έργου ή των προστηθέντων απ' αυτούς με την έννοια της διατάξεως 914 ΑΚ, θεμελιώνεται και από τη μη τήρηση των διατάξεων: 1) του ΠΔ 778/1978 "περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών" από τους κατά νόμο υπευθύνους του έργου (άρθρα 1, 20 και 21), 2) του ΠΔ 1073/1981 "Εργασίες αρμοδιότητας πολιτικού μηχανικού Μέτρα Ασφαλείας (άρθρα 40, 82 παρ. 1) και 3) του ΠΔ 305/1996 "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια σε συμμόρφωση προς την υγεία 92/57/ΕΟΚ [Φυσικός και τεχνητός φωτισμός των θέσεων εργασίας, των χώρων και των οδών κυκλοφορίας στο εργοτάξιο] (άρθρο 12 παράρτημα IV, μέρος Α': παρ. 10.4).

- Παράβαση κανόνα δικαίου, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αριθ.1 ΚΠολΔ, υπάρχει εφόσον αυτός δεν εφαρμοσθεί, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν αυτός εφαρμοσθεί, ενώ δεν έπρεπε ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένα (ΟΛΑΠ 36/1988 ΕΛΔνη 1989.1153).

- Έλλειψη νόμιμης βάσης, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του αριθμ. 19 του ανωτέρου άρθρου υπάρχει όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού, δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά ή τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του κανόνα δικαίου, για την επέλευση της απαγγελθείσας έννομης συνέπειας, ή την άρνησή της ή αντιφάσκουν μεταξύ τους.

Διατάξεις:

ΑΚ: 914, 922, 932,

ΕισΝΑΚ: 38,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

Οδηγίες: 95/57 ΕΟΚ,

Νόμοι: 551/1915, άρθ. 1, 2, 16,

ΠΔ: 778/1980, άρθ. 1, 20, 21,

ΠΔ: 1073/1981, άρθ. 1, 40, 43, 82,

ΠΔ: 305/1996, άρθ. 12,

ΠΔ: 17/1996, άρθ. 7,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Εργατικό ατύχημα - Χρηματική ικανοποίηση ψυχικής οδύνης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 81

Έτος: 2013

Σύντομη Περίληψη:

- Εργατικό ατύχημα. Αδικοπραξία. Ψυχική οδύνη. Αρχή αναλογικότητας. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων.

- Από τα άρθρα 914, 932 του ΑΚ και 1, 16 του Ν. 551/1915 προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος, όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16§1 του Ν. 551/1915, κατά τις οποίες ο παθών σε εργατικό ατύχημα ή τα κατά το άρθρο 6 αυτού πρόσωπα δικαιούνται να εγείρουν την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου και να ζητήσουν πλήρη αποζημίωση μόνον όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν επήλθε σε εργασία στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων και εξαιτίας της μη τηρήσεως αυτών, αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημίωσης για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση για ηθική ζημία, για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτό μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται η οικογένεια του θανατωθέντος σε εργατικό ατύχημα χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης αρκεί, να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος πταίσμα του εργοδότη του θανατωθέντος ή του κυρίου του έργου ή των προστηθέντων απ' αυτούς (άρθρ. 922 ΑΚ) με την έννοια της διάταξης του άρθρου 914 ΑΚ, δηλαδή της υπαίτιας και παράνομης πράξης ή παράλειψης. Από τις διατάξεις των άρθρων 297, 298, 330 και 914 ΑΚ συνάγεται ότι προϋποθέσεις της ευθύνης προς αποζημίωση από αδικοπραξία είναι η υπαιτιότητα του υποχρέου, η οποία υπάρχει και στην περίπτωση της αμέλειας, δηλαδή όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές, το παράνομο της πράξης ή παράλειψης αυτού και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της πράξης ή της παράλειψης και της επελθούσας ζημίας. Η παράνομη έναντι του ζημιωθέντος συμπεριφορά μπορεί να συνίσταται όχι μόνο σε θετική πράξη αλλά και σε παράλειψη, εφόσον στην τελευταία περίπτωση ο υπαίτιος ήταν υποχρεωμένος να ενεργήσει, η υποχρέωσή του δε αυτή σε πράξη μπορεί να επιβάλλεται από δικαιοπραξία, από το νόμο ή από την καλή πίστη, κατά την κρατούσα κοινωνική αντίληψη, πράγμα που υπάρχει ιδίως, όταν ο υπαίτιος με ενέργειές του δημιούργησε μια επικίνδυνη κατάσταση από την οποία είναι δυνατό να προκύψει ζημία σε τρίτους. Αιτιώδης συνάφεια υπάρχει, όταν η πράξη ή παράλειψη του ευθυνόμενου προσώπου ήταν κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ικανή και μπορούσε αντικειμενικά να επιφέρει κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων το επιζήμιο αποτέλεσμα. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ότι τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε ως αποδειχθέντα επιτρέπουν το συμπέρασμα να θεωρηθεί κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ορισμένο γεγονός ως πρόσφορη αιτία της ζημίας υπόκειται στο έλεγχο του Αρείου Πάγου, γιατί είναι έννοια αναγόμενη στην ορθή ή μη υπαγωγή από το δικαστήριο της ουσίας των διδαγμάτων της κοινής πείρας στην αόριστη νομική έννοια της αιτιώδους συνάφειας.

- Για τον προσδιορισμό του ύψους της "εύλογης" χρηματικής ικανοποίησης, το δικαστήριο της ουσίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη, εκτός από τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία (συνθήκες ατυχήματος, έκταση της προκληθείσας σωματικής βλάβης και συνέπειες αυτής, οικονομική κατάσταση των μερών κ.λπ.), και το τυχόν συντρέχον πταίσμα του παθόντος, το οποίο συνεκτιμάται με τα ως άνω στοιχεία, γι' αυτό και δεν επιτρέπεται μετά τον τελικό καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης, να μειωθεί εκ νέου τούτο ανάλογα με το ποσοστό της συνυπαιτιότητας. Εξάλλου, η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί του ότι τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά συγκροτούν ή όχι την αόριστη νομική έννοια του συντρέχοντος πταίσματος, υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου. Για να υπάρχει συντρέχον πταίσμα, πρέπει η πράξη του ζημιωθέντος να έχει συντελέσει στην πρόκληση της ζημίας και να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος της υπαίτιας πράξης του ζημιωθέντος με την πρόκληση ή την έκταση της ζημίας. Τέτοια αιτιώδης συνάφεια υπάρχει όταν η πιο πάνω πράξη ή η παράλειψη του ζημιωθέντος, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ήταν ικανή και μπορούσε να επιφέρει κατά τη συνηθισμένη και κανονική πορεία των πραγμάτων, το επιζήμιο αποτέλεσμα. Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας ότι τα πραγματικά περιστατικά που δέχτηκε κυριαρχικώς ως αποδειχθέντα, επιτρέπουν το συμπέρασμα να θεωρηθεί, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ορισμένο γεγονός ως πρόσφορη ή μη αιτία της ζημίας, υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, γιατί είναι κρίση νομική, που ανάγεται στην ορθή ή μη υπαγωγή από το δικαστήριο της ουσίας, των διδαγμάτων της κοινής πείρας, στην αόριστη νομική έννοια της αιτιώδους συνάφειας.

- Με το άρθρο 25 παρ.1 εδ. τέταρτο του Συντάγματος, όπως αυτό ισχύει μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του έτους 2001, τίθεται ο κανόνας ότι οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν να επιβληθούν στα ατομικά δικαιώματα "πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού, και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας". Κατά την αρχή αυτή, η οποία ως γενική αρχή του δικαίου ίσχυε και προ της ρητής αποτυπώσεώς της στο Σύνταγμα κατά την προαναφερθείσα αναθεώρησή του, οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, πρέπει δηλαδή να είναι: α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα δυνάμενα να ληφθούν μέτρα, επάγεται τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και τέλος γ) εν στενή έννοια αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν (Ολ.ΑΠ 43/2005). Η αρχή της αναλογικότητας, ως κανόνας δικαίου που θέτει όρια στον περιοριστικό του ατομικού δικαιώματος νόμο, απευθύνεται κατ' αρχήν στο νομοθέτη. Στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, ήτοι στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, επίκληση της αρχής της αναλογικότητας μπορεί να γίνει αν ο κοινός νομοθέτης είτε έχει παραβιάσει την αρχή αυτή, θεσπίζοντας με νόμο υπέρμετρους περιορισμούς ατομικών δικαιωμάτων, οπότε ο δικαστής μπορεί, ελέγχοντας τη συνταγματικότητα του νόμου, να μην εφαρμόσει αυτόν (άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος), είτε έχει παραλείψει να ασκήσει τις συνταγματικές του υποχρεώσεις, καταλείποντας κενό,

οπότε η αρχή της αναλογικότητας καλείται επικουρικώς σε εφαρμογή. Στο πεδίο των αδικοπρακτικών σχέσεων (άρθρο 914 επ. ΑΚ) και ειδικότερα στο ζήτημα του μέτρου της επιδικαστέας χρηματικής ικανοποίησης ο νόμος προβλέπει στο άρθρο 932 ΑΚ ότι το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Με τη διάταξη αυτή ο κοινός νομοθέτης έλαβε υπόψη του την αρχή της αναλογικότητας, εξειδικεύοντάς την στο ζήτημα του προσδιορισμού του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης. Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, δεν υπάρχει έδαφος άμεσης εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 25 παρ. 1 εδάφιο τέταρτο του Συντάγματος, η ευθεία δε επίκλησή της κατά τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης στερείται σημασίας, αφού δεν θα οδηγούσε σε διαφορετικά, σε σχέση με τον κατ' εφαρμογή του άρθρου 932 ΑΚ προσδιορισμό αυτής, αποτελέσματα (Ολ.ΑΠ 6/2009). Εξάλλου, το Δικαστήριο της ουσίας, στα πλαίσια της διακριτικής εξουσίας που έχει από το άρθρο 932 ΑΚ, μπορεί να καθορίσει το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης του δικαιούχου, με βάση τους οικείους προσδιοριστικούς παράγοντες, όπως είναι το πταίσμα του υπόχρεου, το συντρέχον πταίσμα του δικαιούχου, η κοινωνική και περιουσιακή κατάσταση των μερών. Ο προσδιορισμός από το Δικαστήριο της ουσίας του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης, δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, διότι αναφέρεται στην εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς υπαγωγή σε νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου είτε ευθέως, είτε εκ πλαγίου, για έλλειψη νόμιμης βάσης (Ολ.ΑΠ 13/2002).

- Κατά το άρθρο 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ επιτρέπεται αναίρεση, αν η απόφαση του δικαστηρίου της ουσίας δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως, αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Ανεπάρκεια αιτιολογιών κατά την έννοια της διάταξης αυτής υπάρχει, όταν δεν προκύπτουν από την απόφαση σαφώς και επαρκώς τα περιστατικά που είναι κατά το νόμο αναγκαία για τη στοιχειοθέτηση στη συγκεκριμένη περίπτωση της διάταξης ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόστηκε.

- Ως "πράγματα" κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 8 του Κ.Πολ.Δ. τα οποία ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και των οποίων η μη λήψη υπόψη καίτοι μη προταθέντων ιδρύει τον προβλεπόμενο από τη διάταξη αυτή λόγο αναιρέσεως, θεωρούνται οι ισχυρισμοί που έχουν αυτοτελή ύπαρξη και τείνουν στη θεμελίωση ή κατάργηση δικαιώματος ουσιαστικού ή δικονομικού που ασκήθηκε είτε ως επιθετικό είτε ως αμυντικό μέσο, όχι δε αρνητικοί ισχυρισμοί της αγωγής ή της ενστάσεως, ή ισχυρισμοί που αποτελούν επιχειρήματα ή συμπεράσματα των διαδίκων ή του δικαστηρίου, τα οποία συνάγονται από την εκτίμηση των αποδείξεων. Στην προκείμενη περίπτωση με τον πρώτο λόγο της αιτήσεως αναιρέσεως προβάλλεται η αιτίαση ότι το Εφετείο με τα παραπάνω που δέχτηκε παραβίασε τη διάταξη του ως άνω άρθρου, γιατί δεν έλαβε υπόψη: α) τον ισχυρισμό των αναιρεσειόντων ότι τα προς μεταφορά μεταλλικά στοιχεία δεν ήταν εξαρχής ακουμπισμένα στον τοίχο της αποθήκης, αλλά τοποθετημένα επί του μεταλλικού πλαισίου και αποτελούσαν υπερυψωμένο δάπεδο επί του οποίου ήταν τοποθετημένα διάφορα αντικείμενα ... β) τον ισχυρισμό τους περί ρητής απαγόρευσης του καπνίσματος στο χώρο της

βιοτεχνίας και την ύπαρξη πολλών πινακίδων με επισήμανση κινδύνου πυρκαγιάς, γ) τον ισχυρισμό τους ότι ο παθών λόγω της ιδιότητας του ως ηλεκτροσυγκολλητής ήταν σε θέση να προβλέψει τον κίνδυνο στοιχείο που τον συνιστά συνυπαίτιο, αν όχι αποκλειστικά υπαίτιο στην πρόκληση του ατυχήματος.

- Από τα άρθρα 335, 338, 339, 340 και 346 ΚΠολΔ συνάγεται, ότι το δικαστήριο της ουσίας, προκειμένου να σχηματίσει την κρίση του για το αποδεικτικό πόρισμα αναφορικά με τους πραγματικούς ισχυρισμούς των διαδίκων, που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έχουν ανάγκη απόδειξης, υποχρεούται να λάβει υπόψη του όλα τα αποδεικτικά μέσα τα οποία επικαλούνται και προσκομίζουν νόμιμα οι διάδικοι, μεταξύ των οποίων και οι ένορκες βεβαιώσεις. Η παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης του δικαστηρίου της ουσίας ιδρύει τον προβλεπόμενο από το άρθρο 559 αριθμός 11 περίπτωση γ' λόγο αναιρέσεως. Εξάλλου, οι ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη κατά την ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου διαδικασία των εργατικών διαφορών, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 671 παρ. 1 εδ γ' ΚΠολΔ, αποτελούν ιδιαίτερο και αυτοτελές αποδεικτικό μέσο σε σχέση με τα έγγραφα και πρέπει να μνημονεύονται ειδικά στην απόφαση, ενώ η μη λήψη αυτών υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας ιδρύει, όπως προαναφέρθηκε, τον από τον αριθμό 11 του άρθρου 559 ΚΠολΔ λόγο, εφόσον βέβαια είχαν προσκομιστεί και είχε γίνει νόμιμη επίκληση αυτών.

Διατάξεις:

ΑΚ: 297, 298, 330, 914, 922, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 19,

Σ: 25,

Νόμοι: 551/1915, άρθ. 1, 6, 16,

Δημοσίευση: INLAW 2013 * ΔΕΕ 2013.506

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Ακυρη καταγγελία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1263

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Καταχρηστική καταγγελία. Πειθαρχική διαδικασία. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

- Η κίνηση, η εκκρεμότητα και το αποτέλεσμα της πειθαρχικής διαδικασίας δεν επηρεάζουν το δικαίωμα του εργοδότη να καταγγείλει, κατά το άρθρο 672 ΑΚ, για σπουδαίο λόγο τη σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, όπως είναι και η σύμβαση ως προς την οποία προβλέπεται από κανονισμό αποχώρηση του μισθωτού αυτοδικαίως από την υπηρεσία του λόγω ορίου ηλικίας. Σπουδαίο δε λόγο δικαιολογούντα την καταγγελία της συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου αποτελεί κυρίως η ουσιώδης παράβαση των συμβατικών υποχρεώσεων, αλλά και άλλα περιστατικά που κατ' αντικειμενική κρίση καθιστούν στη συγκεκριμένη περίπτωση μη ανεκτή για τον εργοδότη την περαιτέρω συνέχιση της συμβάσεως, για την εκτίμηση δε της συνδρομής τέτοιων περιστατικών λαμβάνονται υπόψη η καλή πίστη

και τα συναλλακτικά ήθη, καθώς και ιδιαίτερες περιστάσεις που συνοδεύουν τη συγκεκριμένη περίπτωση (ΟΛΑΠ 10/1995).

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 33 του Κανονισμού Εργασίας Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, που καταρτίστηκε με την από 9-3-2001 Επιχειρησιακή Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, που κατατέθηκε αρμοδίως στις 12-3-2001 με αριθμ. 5/12-3-2001, η σύμβαση εργασίας μεταξύ της Ε.Τ.Ε. και του προσωπικού της λύεται εκτός άλλων περιπτώσεων και "3. Με την καταγγελία ... για σπουδαίο λόγο". Ωστόσο η από την τράπεζα άσκηση του δικαιώματος προς καταγγελία της συμβάσεως εργασίας υπόκειται στον περιορισμό του άρθρου 281 ΑΚ και έτσι όταν αυτή υπερβαίνει προφανώς τα από την καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή τον κοινωνικό ή οικονομικό σκοπό του δικαιώματος επιβαλλόμενα όρια, η καταγγελία είναι, κατά τη διάταξη του άρθρου 174 ΑΚ, άκυρη. Περαιτέρω, με το άρθρο 28 του ίδιου Κανονισμού προβλέπονται τα πειθαρχικά παραπτώματα, με το άρθρο 29 οι πειθαρχικές ποινές, μεταξύ των οποίων είναι και εκείνη της οριστικής παύσεως, με το άρθρο 30 η πειθαρχική δικαιοδοσία και αρμοδιότητα καθώς και τα πειθαρχικά συμβούλια και με το άρθρο 30 η πειθαρχική διαδικασία. Από τις διατάξεις αυτές του Κανονισμού της αναιρεσίβλητης προκύπτει ότι δεν αποκλείεται το δικαίωμα της τελευταίας να καταγγείλει τη σύμβαση εργασίας των μισθωτών της για σπουδαίο λόγο, χωρίς να προσφύγει στην πειθαρχική διαδικασία, αφού ο λόγος της καταγγελίας είναι αυτοτελής και ανεξάρτητος από το λόγο λύσεως της συμβάσεως συνεπεία πειθαρχικού παραπτώματος. Εξάλλου, ο εργοδότης δεν είναι υποχρεωμένος, με ποινή ακυρότητας, να εκθέσει στο έγγραφο της καταγγελίας το σπουδαίο λόγο ή τα περιστατικά που τον θεμελιώνουν, αφού η παραπάνω διάταξη δεν θέτει τέτοια προϋπόθεση (ΟΛΑΠ 27/1959, ΑΠ 82/2005 ΕΕργΔ 2006.147). Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, αν τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίζεται η καταγγελία της συμβάσεως ορισμένου χρόνου, συνιστούν την αόριστη νομική έννοια του σπουδαίου λόγου, υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο. Έτσι, αν δεν υπάρχει σπουδαίος λόγος καταγγελίας, ή αν ο προβαλλόμενος ως σπουδαίος λόγος καταγγελίας δεν είναι τόσο σοβαρός και επομένως σπουδαίος, ώστε να μπορεί να δικαιολογήσει την πρόωρη λύση της συμβάσεως, τότε η καταγγελία καθίσταται άκυρη (ΟΛΑΠ 10/1995, ΑΠ 82/2005).

- Παράβαση κανόνα δικαίου, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αριθμ. 1 ΚΠολΔ, υπάρχει εφόσον αυτός δεν εφαρμοσθεί, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν αυτός εφαρμοσθεί, ενώ δεν έπρεπε ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένα (ΟΛΑΠ 36/1989 ΕλλΔ 1989.1153).

Διατάξεις:

ΑΚ: 174, 281, 671, 672,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Ανυπόστατη καταγγελία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1650

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Καταγγελία της σύμβασης εργασίας που έγινε στο όνομα νομικού προσώπου από πρόσωπο ή όργανο αυτού το οποίο δεν είχε εξουσία να καταγγείλει τη σύμβαση. Είναι άκυρη οποιαδήποτε σύμβαση αντικείμενη στο νόμο αυτόν, εκτός αν είναι ευνοϊκότερη για τον υπάλληλο. Ανυπόστατη καταγγελία. Υπερημερία εργαζομένου. Αναιρετικοί λόγοι σχετιζόμενοι με την αποριστία της αγωγής. Παραβίαση ερμηνευτικών διατάξεων των δικαιοπραξιών. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από τα άρθρα 167, 232, 67, 68 και 70, 349, 351, 656, 669 ΑΚ και τα άρθ. 18 παρ. 1 και 3 και 22 του Ν. 2190/1920 προκύπτει ότι η καταγγελία της σύμβασης εργασίας που έγινε στο όνομα νομικού προσώπου από πρόσωπο ή όργανο αυτού το οποίο δεν είχε εξουσία να καταγγείλει τη σύμβαση είναι ανυπόστατη. Στην περίπτωση αυτή το νομικό πρόσωπο δεν υπέχει ευθύνη έναντι του μισθωτού, ο οποίος έπαυσε να εκτελεί τα καθήκοντά του, εξαιτίας της ανυπόστατης καταγγελίας, για την πληρωμή του μισθού του λόγω υπερημερίας του νομικού προσώπου. Αν όμως μετά την ανυπόστατη αυτή καταγγελία ο μισθωτός προσέφερε τις υπηρεσίες του και το νομικό πρόσωπο τις απέκρουσε, περιέρχεται πλέον σε υπερημερία και υποχρεούται να καταβάλλει σ' αυτόν τις αντίστοιχες αποδοχές. Στην περίπτωση αυτή, η αγωγή του εργαζομένου, όταν έχει αίτημα την επιδίκαση μισθών υπερημερίας λόγω ανυπόστατης καταγγελίας της σύμβασης, η οποία έγινε στο όνομα εργοδότη νομικού προσώπου από πρόσωπο ή όργανο αυτού που δεν είχε την εξουσία να καταγγείλει την σύμβαση, πρέπει για την πληρότητα αυτής να διαλαμβάνει - εκτός από την σύμβαση εργασίας και την συμβατική ή νόμιμη αμοιβή - και τα περιστατικά εκείνα, από τα οποία προκύπτει το ανυπόστατο της καταγγελίας και η υπερημερία του εργοδότη ως προς την αποδοχή των υπηρεσιών που προσέφερε ο εργαζόμενος. Η υπερημερία αυτή δεν προκύπτει αυτομάτως, όπως στην άκυρη καταγγελία, αλλά δεδομένου ότι το νομικό πρόσωπο δεν υπέχει ευθύνη, αφού η από αναρμόδιο πρόσωπο γενομένη καταγγελία δεν επιφέρει έννομα αποτελέσματα, πρέπει ν' αναφέρεται στην αγωγή για να είναι ορισμένη, ότι ο μισθωτός και μετά την καταγγελία της σύμβασης εργασίας του, από μη νομιμοποιούμενο προς τούτο πρόσωπο, προσέφερε πραγματικά, ενόψει και του ανυπόστατου της καταγγελίας, τις υπηρεσίες του στον εργοδότη και ότι ο τελευταίος τις απέκρουσε, περιερχόμενος έτσι υπερημερία, διαφορετικά η αγωγή είναι αόριστη.

- Κατά το άρθ. 8 παρ. 1 και 2 Ν. 2112/1920 είναι άκυρη οποιαδήποτε σύμβαση αντικείμενη στο νόμο αυτόν, εκτός αν είναι ευνοϊκότερη για τον υπάλληλο. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, η οποία απηχεί την γενικότερη αρχή της εύνοιας υπέρ του μισθωτού, που διαπνέει ολόκληρο το εργατικό δίκαιο (άρθ. 680 ΑΚ, 3 παρ. 1 Ν. 3239/1955, 7 παρ. 2 Ν. 1876/1990), ως ευνοϊκότεροι όροι νοούνται όλες οι προϋποθέσεις λειτουργίας της σύμβασης εργασίας που τέθηκαν υπέρ του μισθωτού είτε ανάγονται στο ύψος της αποζημίωσης λόγω καταγγελίας είτε στο ίδιο το δικαίωμα καταγγελίας (ΟλΑΠ 26/1992). Περαιτέρω, από την διάταξη αυτή σε

συνδυασμό και συσχετισμό με τις διατάξεις των άρθρ. 669 παρ. 2 και 361 ΑΚ προκύπτει ότι είναι δυνατόν με συμφωνία των μερών η καταγγελία να αναχθεί από αφηρημένη σε αιτιώδη δικαιοπραξία, όταν κατά την συμφωνία αυτή, μπορεί να γίνει για συγκεκριμένους λόγους, διαπιστωμένους κατά προδιαγεγραμμένη διαδικασία από το αρμόδιο όργανο του εργοδότη.

- Η νομική αοριστία της αγωγής στηρίζει λόγο αναίρεσης για παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου (άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ), αν το δικαστήριο για τη θεμελίωση της αγωγής στο συγκεκριμένο κανόνα δικαίου αρκέστηκε σε στοιχεία λιγότερα ή αξίωσε περισσότερα εκείνων που ο κανόνας αυτός απαιτεί για τη γένεση του δικαιώματος. Αντίθετα το ορισμένο ή αόριστο της αγωγής ως προς την έκθεση σε αυτή των πραγματικών περιστατικών που απαρτίζουν την ιστορική της αιτία (ποιοτική ή ποσοτική αοριστία) εκτιμά κυριαρχικά το δικαστήριο της ουσίας και δεν υπόκειται κατά τούτο η απόφασή του σε αναιρετικό έλεγχο, εκτός αν αυτό έκρινε ορισμένη την αγωγή λαμβάνοντας υπόψη γεγονότα μη διαλαμβανόμενα σε αυτή και ασκούντα ουσιώδη επιρροή στην περί του νόμου βασίμου της κρίση του ή αντίθετα έκρινε αόριστη την αγωγή, επειδή δεν έλαβε υπόψη τέτοια γεγονότα, καίτοι διαλαμβανόνταν σε αυτή, οπότε μπορούν να θεμελιωθούν οι από το άρθρο 559 αριθ.8 και 14 ΚΠολΔ λόγοι αναίρεσης.

- Κατά το άρθρ. 559 αριθ. 1 περ. α' ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται και αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών των άρθρ. 173 και 200 ΑΚ παραβιάζονται, όταν το δικαστήριο, παρά την διαπίστωση, έστω και έμμεσα, κενού ή αμφιβολίας σχετικά με την έννοια της δήλωσης βούλησης, παραλείπει να προσφύγει σε αυτούς, για την διαπίστωση της αληθινής έννοιας των δηλώσεων, καθώς και όταν το δικαστήριο της ουσίας δέχθηκε κενό ή ασάφεια της ερμηνευόμενης δικαιοπραξίας και προσέφυγε στους κανόνες της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, με την ερμηνεία όμως που έδωσε παραβίασε τους κανόνες αυτούς (ΑΠ 841/2011).

- Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρ. 559 αριθ. 8 ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται και εάν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής ως "πράγματα", των οποίων η μη λήψη υπόψη, καίτοι προταθέντων, θεμελιώνει τον προβλεπόμενο ως άνω λόγο αναίρεσης, θεωρούνται οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων, που, με την προϋπόθεση της παραδεκτής προβολής τους, συγκροτούν την βάση και επομένως στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, ένστασης ή αντένστασης ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου (ΟλΑΠ 25/2003, 12/2000, 3/1997). Για το ορισμένο και επομένως παραδεκτό του λόγου αυτού ο αναιρεσείων πρέπει ν' αναφέρει στο αναιρετήριο, εκτός των άλλων, κατά τρόπο ευσύννοπτο και σαφή τον ισχυρισμό, με την παραπάνω έννοια, δηλ. τα συγκροτούντα αυτόν κατά νόμο πραγματικά περιστατικά.

- Ο εκ του άρθρ. 559 αριθ. 11 γ' ΚΠολΔ λόγος αναίρεσης είναι αβάσιμος κατ' ουσίαν, όταν το δικαστήριο βεβαιώνει με την απόφασή του ότι έλαβε υπόψη τα συγκεκριμένα αποδεικτικά μέσα, για τα οποία προτείνεται ο αναιρετικός αυτός λόγος ή έλαβε

υπόψη όλα τα με επίκληση προσκομιζόμενα έγγραφα, έστω και χωρίς να γίνεται μνεία και χωριστή αξιολόγηση του κάθε ενός απ' αυτά στην απόφαση, εκτός εάν, παρά την βεβαίωση αυτή, από το περιεχόμενο της απόφασης και ιδίως από τις αιτιολογίες, καταλείπονται αμφιβολίες για την συνεκτίμηση όλων ή ορισμένων εγγράφων.

Διατάξεις:

ΑΚ: 67, 68, 70, 167, 173, 200, 232, 349, 351, 361, 656, 669, 680,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 14,

Νόμοι: 2190/1920, άρθ. 18, 22,

Νόμοι: 2112/1920, άρθ. 8,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Αποζημίωση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 809

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Καταγγελία σύμβασης. Αποζημίωση. Το Εφετείο ήταν υποχρεωμένο να προσφύγει στους ερμηνευτικούς κανόνες που αναφέρονται στις διατάξεις των αρθρ. 173 και 200 του ΑΚ, προκειμένου να διαπιστώσει την αληθινή βούληση των συμβαλλομένων ως προς την έννοια του όρου "νόμιμες επιβαρύνσεις". Παραβίαση ερμηνευτικών διατάξεων των δικαιοπραξιών. Αναίρεται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από αυτά που δέχθηκε το Εφετείο προκύπτει ότι εμμέσως πλην σαφώς διαπίστωσε κενό στις δηλώσεις βουλήσεως των συμβληθέντων στην πιο πάνω από 28-3-2003 συμφωνία, ότι δηλαδή αυτές δεν ήταν σαφείς ως προς την έννοια του όρου "νόμιμες επιβαρύνσεις", αφού για τη διαπίστωση του περιεχομένου του, που δεν προσδιοριζόταν και ειδικότερα αν περιλαμβάνεται στην απαλλαγή από τις νόμιμες επιβαρύνσεις και ο φόρος εισοδήματος, αναζήτησε την αληθινή βούληση των μερών που κατάρτισαν τη συμφωνία αυτή σε στοιχεία εκτός του κειμένου της συμβάσεως και συγκεκριμένα στις διατάξεις του αρθρ. 14 του Ν. 2238/1994 και στο ότι η αποζημίωση απολύσεως δεν υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές ούτε επιβαρύνεται με τέλος χαρτοσήμου, αφού αυτό είχε καταργηθεί κατά τον χρόνο της συμφωνίας. Ενώ όμως ενόψει αυτών το Εφετείο ήταν υποχρεωμένο να προσφύγει στους ερμηνευτικούς κανόνες που αναφέρονται στις διατάξεις των αρθρ. 173 και 200 του ΑΚ, προκειμένου να διαπιστώσει την αληθινή βούληση των συμβαλλομένων ως προς την έννοια του όρου "νόμιμες επιβαρύνσεις", δεν προσέφυγε σε αυτούς, τους οποίους ούτε αυτούς τους ίδιους ούτε τις διατάξεις που τους περιέχουν αναφέρει στην προσβαλλόμενη απόφαση του ούτε και από το περιεχόμενο της εν λόγω αποφάσεως συνάγεται ότι έκαμε χρήση αυτών. Συνεπώς το Εφετείο με τον τρόπο αυτό παραβίασε ευθέως τις προαναφερόμενες διατάξεις του αρθρ. 173 και 200 του ΑΚ και ο πρώτος λόγος αναρέσεως από το αρθρ. 559 αρ. 1 του ΚΠολΔ, με τον οποίο αποδίδεται η παραπάνω πλημμέλεια, είναι βάσιμος.

Διατάξεις:

ΑΚ: 173, 200,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,
Νόμοι: 2112/1920,
Νόμοι: 3198/1955,
Νόμοι: 2238/1994, άρθ. 14,
Νόμοι: 2206/1994, άρθ. 1,
Νόμοι: 2336/1998, άρθ. 12,
Νόμοι: 2636/1998, άρθ. 13,
Νόμοι: 2837/2000, άρθ. 9, 10,
Νόμοι: 2919/2001,
Νόμοι: 3091/2002, άρθ. 3,
Νόμοι: 3193/2003, άρθ. 1, 5,
Δημοσίευση: INLAW 2011

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Αποζημίωση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 177

Έτος: 2013

Σύντομη Περίληψη:

- Καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Αποζημίωση. Προθεσμίες.
- Η διάταξη του άρθρου 6 παράγραφος 2 του Ν. 3198/55, κατά την οποία: "πάσα αξίωσις μισθωτού περί καταβολής ή συμπληρώσεως της κατά τον Ν. 2112/1920 ως ετροποποιήθη μεταγενεστέρως, ή το ΒΔ της 16/18.7.1920 αποζημιώσεως, τυγχάνει अपαράδεκτος εφ' όσον η σχετική αγωγή δεν εκοινοποιήθη εντός εξαμήνου απ' ης κατέστη απαιτητή", αφορά αγωγή περί καταβολής αποζημιώσεως που οφείλεται σύμφωνα με το Ν. 2112/1920 ή το Β.Δ. της 16/18.7.1920, ήτοι εκείνης που είναι ίση με το σύνολο των αποδοχών τις οποίες θα ελάμβανε ο απολυόμενος μισθωτός κατά τον χρόνο προ του οποίου θα έπρεπε, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 2112/1920, να γίνει η καταγγελία και όχι αγωγή που αφορά πρόσθετη αποζημίωση συμφωνημένη νομίμως, πέραν της οριζομένης από τον ως άνω Ν. 2112/1920 (άρθρ. 1 παράγρ. 1 Ν. 2112/20, 361 ΑΚ).

Διατάξεις:

ΑΚ: 361,

Νόμοι: 2112/1920, άρθ. 1,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 6,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Γενικά

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1544

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Καταγγελία σύμβασης εργασίας. Πότε είναι έγκυρη. Εξάμηνη αποσβεστική προθεσμία αξίωσης του μισθωτή προς καταβολή ή συμπλήρωση της αποζημίωσης.

Σε περίπτωση αποσβεστικής προθεσμίας εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων.

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ.3 του Ν. 3198/1955, η καταγγελία της συμβάσεως εργασίας θεωρείται έγκυρη εφ' όσον τηρηθεί ο έγγραφος τύπος και καταβληθεί η αποζημίωση, που οφείλεται κατά νόμο από τον εργοδότη. Ακόμη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ.2 του ίδιου νόμου, κάθε αξίωση του μισθωτή προς καταβολή ή συμπλήρωση της εν λόγω αποζημίωσης είναι απαράδεκτη, εφ' όσον η σχετική αγωγή δεν κοινοποιηθεί εντός εξαμήνου, αφ' ότου η αξίωση κατέστη απαιτητή. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι η εν λόγω προθεσμία είναι αποσβεστική και αρχίζει από τη στιγμή της καταγγελίας, ενώ η άπρακτη πάροδος αυτής επιφέρει την απώλεια του αντίστοιχου δικαιώματος του μισθωτή.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 255 εδ. α' και 279 ΑΚ συνάγεται ότι σε περίπτωση αποσβεστικής προθεσμίας εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή, σύμφωνα με τις οποίες η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής. Η σημασία της αναστολής έγκειται στο ότι ο χρόνος, κατά τον οποίο διήρκεσε ο λόγος αυτής, δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής ή της αποσβεστικής προθεσμίας.

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 559 αρ.8 ΚΠολΔ, ιδρύεται λόγος αναίρεσης όταν το δικαστήριο της ουσίας παρά το νόμο έλαβε υπ' όψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπ' όψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Πράγματα, υπό την έννοια της διάταξης αυτής, θεωρούνται οι ασκούντες ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης αυτοτελείς ισχυρισμοί των διαδίκων, που, υπό την προϋπόθεση της νόμιμης πρότασής τους στο δικαστήριο της ουσίας, θεμελιώνουν ιστορικά το αίτημα της αγωγής, ανταγωγής, ένστασης ή αντένστασης ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος (ΟΛΑΠ 25/2003, 12/2000 και 3/1997), όχι δε και εκείνοι που συνεχονται με την ιστορική βάση της αγωγής και αποτελούν άρνηση αυτής ή εκείνοι που δεν έχουν αυτοτέλεια, αλλά αποτελούν νομικά ή πραγματικά επιχειρήματα, τα οποία αντλούνται από το νόμο ή από την εκτίμηση των αποδείξεων (ΟΛΑΠ 469/1984).

Διατάξεις:

ΑΚ: 255, 279,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 8,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 5,

Δημοσίευση: INLAW 2011

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Γενικά

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1719

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Σύμβαση με δοκιμή. Καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

- Κατά τις διατάξεις των άρθρων 648, 361, 202 ΑΚ και 2 παρ. 3 του ΝΔ της 16/18 Ιουλίου 1920 και 1 του νόμου 2112/1920, στη σύμβαση εργασίας είναι δυνατό να περιληφθεί ως όρος (διαλυτική αίρεση) ότι για ορισμένο εύλογο χρόνο από την έναρξη της διάρκειάς της θα έχει δοκιμαστικό χαρακτήρα, με δικαίωμα του εργοδότη να την καταγγείλει και πριν από τη λήξη του χρόνου της δοκιμασίας αζημίως εάν κρίνει κατ' αντικειμενική και δίκαιη κρίση ότι ο εργαζόμενος δεν είναι κατάλληλος για την εργασία του. Η σύμβαση με δοκιμή δεν ρυθμίζεται ειδικώς από το νόμο, η δυνατότητα όμως συνομολόγησης τέτοιων συμβάσεων δεν είναι ασυμβίβαστη με τη σύμβαση εργασίας, αφού η συναλλακτική ελευθερία επιτρέπει στους συμβαλλόμενους να συμφωνήσουν όπως η οριστική σύμβαση εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου καταρτισθεί ύστερα από επιτυχή δοκιμασία του μισθωτού. Η διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου προσδιορίζεται με την ατομική σύμβαση εργασίας, εφόσον δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση. Οι διατάξεις του άρθρου 1 ν. 2112/1920 και άρθρου 2 παρ. 3 της 18/20 Ιουλίου 1920 που θέτουν ως προϋπόθεση της εφαρμογής τους τη δίμηνη υπηρεσία, δεν έχουν την έννοια ότι ο χρόνος αυτός θεωρείται ως δοκιμαστικός.

- Συνεπώς η διάρκεια μπορεί να ξεπερνά τους δύο μήνες, πρέπει όμως να βρίσκεται μέσα στα εύλογα όρια που είναι αναγκαία στον εργοδότη για να διαπιστώσει την καταλληλότητα ή μη του προσληφθέντος μισθωτού. Τούτο επιβάλλεται αφενός μεν από τις αρχές της καλής πίστεως, για να μην διατηρείται επί μακρό χρόνο η αβεβαιότητα του μισθωτού ως προς την οριστικοποίηση της σύμβασης εργασίας, αφετέρου δε για να αποφεύγεται η καταστρατήγηση των διατάξεων που αφορούν την καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Ο εύλογος λόγος θα κριθεί από το είδος και τη φύση της εργασίας για την οποία γίνεται η πρόσληψη δεδομένου ότι για την εκτίμηση των επαγγελματικών ικανοτήτων άλλοτε χρειάζεται περισσότερος χρόνος και άλλοτε ο χρόνος της δοκιμασίας που απαιτείται λόγω της φύσεως της εργασίας που ανατίθεται στον εργαζόμενο είναι ελάχιστος. Ο εργοδότης ή το αρμόδιο όργανο του οφείλει να κρίνει για την καταλληλότητα ή μη του μισθωτού στο τέλος της δοκιμαστικής περιόδου ή μέσα στο ανώτατο όριο που συμφωνήθηκε με την ατομική σύμβαση εργασίας ή προβλέπεται από τη ΣΣΕ ή τον Κανονισμό. Η κρίση του πρέπει να είναι αντικειμενική και δίκαιη βασισμένη στην ποιοτική και ποσοτική απόδοση του υπό δοκιμή μισθωτού, καθώς και στην όλη συμπεριφορά του στον χώρο της εργασίας. Αν η κρίση είναι αρνητική η σύμβαση λύεται αυτοδικαίως, υπόκειται όμως στον έλεγχο των δικαστηρίων σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 648, 202, 207 και 281 του ΑΚ.

- Κατά το άρθρο 578 ΚΠολΔ "Αν το αιτιολογικό της προσβαλλομένης απόφασεως κρίνεται εσφαλμένο, αλλά το διατακτικό της ορθό, ο Άρειος Πάγος απορρίπτει την αναίρεση, εκτός αν υπάρχει έννομο συμφέρον να αποτραπεί δεδικασμένο, οπότε αναιρείται η απόφαση μόνον ως προς την εσφαλμένη αιτιολογία της". Εσφαλμένο αιτιολογικό με την έννοια της παραπάνω διατάξεως υπάρχει όταν κριθεί ότι τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση υπάγονται σε άλλο κανόνα δικαίου, εφόσον η υπαγωγή αυτή απολήγει σε πόρισμα όμοιο προς το διατακτικό της απόφασεως. Ως αιτιολογικό, δηλαδή, νοείται στη συγκεκριμένη περίπτωση η νομική αιτία, ήτοι οι διατάξεις του νόμου που αποτελούν την μείζονα

πρόταση του νομικού συλλογισμού και δεν ταυτίζεται με τις αιτιολογίες της αποφάσεως, οι οποίες ανάγονται στην ελάχιστονα πρόταση του συλλογισμού αυτού (ΟΛΑΠ 30/1998). Επομένως η ευδοκίμηση του λόγου αναιρέσεως που αποδίδει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια της παραβιάσεως κανόνα ουσιαστικού δικαίου κατά τον αριθ. 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ εξαρτάται από την ορθότητα όχι των νομικών αιτιολογιών, αλλά του διατακτικού της αποφάσεως, το οποίο συνάπτεται αιτιωδώς με τις ουσιαστικές παραδοχές του δικαστηρίου (ΟΛΑΠ 27/1998).

Διατάξεις:

ΑΚ: 202, 207, 281, 361, 648,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 578,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Καταγγελία για σπουδαίο λόγο

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1255

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Σύμβαση εργασίας και σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Καταγγελία της σύμβασης εργασίας για σπουδαίου λόγου. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων.

- Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 648, 652 και 681 ΑΚ και 6 Ν. 765/1943, που κυρώθηκε με την 324/1946 Π.Υ.Σ. και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 38 ΕισΝΑΚ, προκύπτει ότι στην σύμβαση εξαρτημένης εργασίας οι συμβαλλόμενοι αποβλέπουν στην παροχή της συμφωνηθείσης εργασίας και ο εργοδότης καθορίζει κατά τρόπο δεσμευτικό, σύμφωνα με τους συμβατικούς ή νόμιμους όρους, τον τόπο, τρόπο, χρόνο και έκταση της εργασίας που θα παρέχει ο μισθωτός, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να ακολουθεί τις οδηγίες του εργοδότη. Αντίθετα στην σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών, στην οποία δεν εφαρμόζονται οι ειδικές διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και οι διατάξεις των άρθρων 663 επομ. του ΚΠολΔ που αφορούν την επίλυση των διαφορών με την καθοριζόμενη απ' αυτές ειδική διαδικασία, υπάρχουν μεν πολλά κοινά στοιχεία με την σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, όπως τρόπος κατάρτισης, διάρκεια, υποχρέωση αυτοπρόσωπης παροχής, καταβολής μισθού κ.λ.π., πλην όμως υφίστανται και ουσιώδεις απ' αυτήν διαφορές. Διαφέρει δηλαδή η σύμβαση αυτή από την σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, ως προς το κύριο στοιχείο, ήτοι της έλλειψης νομικής και προσωπικής εξάρτησης. Έτσι, στην σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών ο εργοδότης δεν ασκεί τις παρεχόμενες από το διευθυντικό δικαίωμα εξουσίες, και ο εργαζόμενος δεν υποχρεούται να συμμορφώνεται με τις οδηγίες και τις εντολές του για τον τρόπο, χρόνο και τόπο της εκτέλεσης της εργασίας, ούτε υπόκειται στον έλεγχο του, το πότε δεν συντρέχει ή όχι το στοιχείο αυτό αποτελεί πραγματικό γεγονός που κρίνεται τόσο από τους όρους της συμβάσεως, όσο και από τις συνθήκες παροχής της εργασίας. Ο χαρακτήρας μιας σύμβασης ως εξαρτημένης εργασίας ή παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ανήκει στο δικαστήριο, το οποίο δε δεσμεύεται από το χαρακτηρισμό που έχουν προσδώσει σ' αυτή τα συμβαλλόμενα μέρη. Για την κρίση του περί του χαρακτήρα της σύμβασης

θα λάβει υπόψη του το όλο περιεχόμενο της, ερμηνευόμενο, όπως απαιτεί η καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, αλλά και τις περιστάσεις υπό τις οποίες έχει συναφθεί και λειτούργησε η σύμβαση.

- Κατά το άρθρο 672 ΑΚ καθένα από τα μέρη έχει δικαίωμα να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση εργασίας για σπουδαίο λόγο, χωρίς να τηρήσει προθεσμία. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να αποκλειστεί με συμφωνία. Σπουδαίο λόγο, κατά την έννοια της πιο πάνω διάταξης, αποτελούν πραγματικά περιστατικά τα οποία κατ' αντικειμενική κρίση καθιστούν στη συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, μη ανεκτή για τον καταγγέλλοντα τη συνέχιση της σύμβασης εργασίας μέχρι τη λήξη της συμφωνημένης διάρκειας της. Με τη σύμβαση εργασίας ή τον κανονισμό της εργοδότης επιχείρησης μπορούν να προσδιοριστούν και ειδικοί λόγοι, εφόσον από τις περιστάσεις και τη φύση της εργασίας δικαιολογούνται ως "σπουδαίοι" για την καταγγελία της σύμβασης.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 3, 174, 180, 349 παρ. 1, 350, 655, 656 εδ. α' και 672 του ΑΚ και του άρθρου 69 παρ. 1 εδ. α' και 2 εδ. α' του ΚΠολΔ, προκύπτει ότι αν η σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου καταγγέλθηκε προώρως από τον εργοδότη χωρίς να συντρέχει σπουδαίος λόγος και σοβαρός ώστε να μπορεί να δικαιολογήσει την πρόωρη λύση της σύμβασης, καθιστά την καταγγελία της σύμβασης ορισμένου χρόνου άκυρη και ο μισθωτός, λόγω της ακυρότητας της καταγγελίας αυτής, έχει δικαίωμα να απαιτήσει μισθούς υπερημερίας για το μετά την καταγγελία και έως τη συμφωνημένη λήξη της συμβάσεως χρονικό διάστημα.

- Ο από το άρθρ. 559 αρ. 1 εδ. α του ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν παραβιάστηκε κανόνας ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών, αδιάφορο αν πρόκειται για νόμο ή έθιμο, ελληνικό ή ξένο, εσωτερικού ή διεθνούς δικαίου. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται αν δεν εφαρμοσθεί ενώ συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένως, η παραβίαση δε αυτή εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών.

- Κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως για έλλειψη νόμιμης βάσης της αποφάσεως ιδρύεται όταν από τις αιτιολογίες της δεν προκύπτουν σαφώς τα περιστατικά, που είναι αναγκαία, για να κριθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι νόμιμοι όροι της διατάξεως του ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόστηκε ή δεν συντρέχουν, ώστε να αποκλείεται η εφαρμογή της, καθώς και όταν η απόφαση δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες ελλειπείς ή αντιφατικές ως προς το νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών, τα οποία έγιναν δεκτά και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Αντιθέτως, δεν υπάρχει έλλειψη νόμιμης βάσης όταν πρόκειται για ελλείψεις, που ανάγονται στην εκτίμηση των αποδείξεων και μάλιστα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του εξαγόμενου από αυτές πορίσματος, εφόσον αυτό διατυπώνεται στην απόφαση σαφώς.

- Από τη διάταξη του άρθρ. 559 αρ.8 ΚΠολΔ, η οποία ορίζει ότι αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, προκύπτει ότι "πράγματα" είναι οι αυτοτελείς

πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων που συγκροτούν την ιστορική βάση και επομένως στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως αντενστάσεως ή κάθε άλλης αιτήσεως παροχής δικαστικής προστασίας. Επομένως δεν είναι πράγματα οι ισχυρισμοί που συνιστούν άρνηση της αγωγής ή επιχειρήματα νομικά ή πραγματικά που αντλούνται από το νόμο ή από την εκτίμηση των αποδείξεων.

Διατάξεις:

ΑΚ: 3, 174, 180, 349, 350, 648, 652, 655, 656, 672, 681,

ΚΠολΔ: 69, 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 19,

ΕισΝΑΚ: 38,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Καταγγελία της σύμβασης εργασίας - Καταχρηστική καταγγελία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1087

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Καταγγελία της σύμβασης εργασίας. Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές Σ.Σ.Ε. Εθνικές Κλαδικές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας (ΕΚΣΣΕ) "για τους όρους αμοιβής και εργασίας του υπαλληλικού προσωπικού των Ναυτιλιακών Πρακτορείων και Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων όλης της χώρας". Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων.

- Από τα άρθ. 669 παρ. 2 ΑΚ, 1 Ν. 2112/1920 και 1 και 5 Ν. 3198/1955 προκύπτει ότι η καταγγελία της σύμβασης εργασίας αορίστου χρόνου είναι μονομερής αναιτιώδης δικαιοπραξία και συνεπώς το κύρος της δεν εξαρτάται από την ύπαρξη ή την ελαττωματικότητα της αιτίας, για την οποία έγινε, αλλά αποτελεί δικαίωμα του εργοδότη και του εργαζομένου. Η άσκηση, όμως, του δικαιώματος αυτού, όπως και κάθε δικαίωμα, υπόκειται στον περιορισμό του άρθ. 281 ΑΚ, δηλ. της μη υπέρβασης των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος, η υπέρβαση δε των ορίων αυτών καθιστά άκυρη την καταγγελία, σύμφωνα με τα άρθ. 174 και 180 ΑΚ. Ειδικότερα, άκυρη ως καταχρηστική είναι η καταγγελία και όταν υπαγορεύεται από ταπεινά ελατήρια που δεν εξυπηρετούν τον σκοπό του δικαιώματος, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις που η καταγγελία οφείλεται σε εμπάθεια, μίσος ή έχθρα ή σε λόγους εκδίκησης, συνεπεία προηγηθείσης νόμιμης αλλά μη αρεστής στον εργοδότη συμπεριφοράς του εργαζομένου, ή όταν διεκδίκησε νομίμως, δικαστικά ή εξώδικα, τα δικαιώματά του.

- Από τις διατάξεις των άρθ. 3§1β, 8§2 και 11§§2 και 3 ν. 1876/1990 προκύπτει, ότι οι κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές Σ.Σ.Ε. δεσμεύουν καταρχήν μόνο τους μισθωτούς και τους εργοδότες που είναι μέλη των συμβαλλομένων αντίστοιχων συνδικαλιστικών οργανώσεων, εάν, όμως, κηρυχθούν γενικά υποχρεωτικές, η ισχύς τους επεκτείνεται και στους εργαζομένους και εργοδότες του ίδιου κλάδου ή επαγγέλματος που δεν είναι, αλλά θα μπορούσαν να είναι, με βάση τις δραστηριότητές τους, μέλη των συμβληθεισών οργανώσεων (ΟΛΑΠ 3/2002).

- Κατά την διάταξη του άρθ. 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ λόγος αναίρεσης για παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου ιδρύεται, εάν αυτός εφαρμοσθεί, αν και κατά της σχετικές παραδοχές του δικαστηρίου της ουσίας δεν υπάρχουν οι πραγματικές προϋποθέσεις εφαρμογής του ή αντίθετα, όταν δεν εφαρμοσθεί, μολονότι κατά τις παραδοχές αυτές, συντρέχουν οι πραγματικές προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εφαρμοσθεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλ. με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟΛΑΠ 31/2009, 7/2006, 4/2005).

- Κατά τον αριθ. 19 του αυτού ως άνω άρθρου αναίρεση επιτρέπεται και εάν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από την τελευταία διάταξη προκύπτει, ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτήν λόγος αναίρεσης ιδρύεται, όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας) ή τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται με βάση το πραγματικό του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή της (ανεπαρκής αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία). Το κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της ελάχιστονης πρότασης προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα του ουσιαστικού δικαίου του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της απόφασης στο αποδεικτικό πόρισμά της και να μην καταλείπονται αμφιβολίες.

- Από τα άρθρα 335, 338, 339, 340 και 346 ΚΠολΔ συνάγεται ότι το δικαστήριο της ουσίας, προκειμένου να σχηματίσει την κρίση του για το αποδεικτικό πόρισμα αναφορικά με τους πραγματικούς ισχυρισμούς των διαδίκων, που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έχουν ανάγκη απόδειξης, υποχρεούται να λάβει υπόψη του όλα τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία επικαλούνται και νόμιμα προσκομίζουν οι διάδικοι. Η παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης του δικαστηρίου της ουσίας ιδρύει τον προβλεπόμενο από το άρθρο 559 αρ. 11 περ. γ' του ΚΠολΔ λόγο αναίρεσης.

Διατάξεις:

ΑΚ: 59, 174, 180, 281, 648, 652, 653, 656, 669, 914, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 19,

Νόμοι: 21112/1920, άρθ. 1,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 1, 5,

Νόμοι: 1264/1982, άρθ. 23,

Νόμοι: 1876/1990, άρθ. 3, 8, 11,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Μεταβίβαση επιχείρησης - Προστασία εργαζομένων

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1313

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Μεταβίβαση επιχείρησης. Προστασία εργαζομένων. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων.

- Σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως η τύχη των εργασιακών σχέσεων ρυθμίζεται από το άρθρο 3 παρ. 1 και 2 ΠΔ 572/1988 (και τώρα 4 παρ. 1 και 2 Π.Δ. 178/2002), με το οποίο η ελληνική νομοθεσία προσαρμόστηκε στην Οδηγία 77 / 187 του Συμβουλίου της ΕΟΚ (νυν Ε.Ε.) της 14-2-1977. Παράλληλα, ισχύουν οι περί προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 του Ν. 2112/1920, του άρθρου 9 παρ. 1 του ΒΔ της 16/18-7-1920 και του άρθρου 8 του ΠΔ της 8-12-1928 (η διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 3239/1955 που κάλυπτε προβλήματα εφαρμογής συλλογικού δικαίου, καταργήθηκε μαζί με το Ν. 3239/55 από το Ν. 1876/90), οι οποίες είναι δημόσιας τάξης. Έχει δε γίνει παγίως δεκτό, ότι κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 6 του Ν. 2112/1920 ο υπάλληλος δε στερείται το σύνολο των πλεονεκτημάτων από την εργασία. Η προστασία δηλαδή δεν περιορίζεται στο να μη θίγονται μόνο τα δικαιώματά του για αποζημίωση που προβλέπει ο Ν. 2112. Ο νέος εργοδότης υπεισέρχεται σε όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις προϋφιστάμενες σχέσεις χωρίς να επηρεάζονται τα δικαιώματα των μισθωτών. Με άλλα λόγια καθιερώνεται αυτοδίκαιη μεταβίβαση της εργασιακής σχέσης. Συνακόλουθα διασώζεται η εργασιακή σχέση, καθ' όλο τα περιεχόμενό της και από την άποψη αυτή η διάταξη διασφαλίζει τη συνέχεια στην απασχόληση και την αποφυγή της χειροτέρευσης της θέσης του μισθωτού. Ειδική περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεων και διαδοχής εργοδοτών αποτελεί η συγχώνευση εταιρειών με απορρόφηση (αρθρ. 68 επ. ΠΔ 498/87). Οι εργασιακές σχέσεις, όπως όλες οι εκκρεμείς συμβατικές σχέσεις που είχαν συνάψει οι απορροφώμενες εταιρίες δεν λύνονται, αλλά συνεχίζονται από την απορροφώσα εταιρία, η οποία ως διάδοχος εργοδότης υποκαθίσταται στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των απορροφώμενων επιχειρήσεων ως δικαιοπαρόχων εργοδοτών. Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ΠΔ 572/1988, σε περίπτωση συγχωνεύσεως επιχειρήσεων η απορροφώσα επιχείρηση αναλαμβάνει τις εργασιακές σχέσεις του προσωπικού των απορροφώμενων επιχειρήσεων, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί κατά το χρόνο της συγχωνεύσεως, και υποχρεούται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από ΣΣΕ, ΔΑ, κανονισμό ή ατομική σύμβαση εργασίας. Κατά συνέπεια, μετά την απορρόφηση εταιρείας από άλλη, η τελευταία υποχρεούται να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από κανονισμό εργασίας, εκτός αν αυτός έπαυσε να ισχύει με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο (ΑΠ 453/2010).

Εξάλλου, κατά το άρθρο 3 παρ. 1, 2 και ζ εδ. α' και β' του ΠΔ 572/1988 "Προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων αυτών", που εκδόθηκε για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς εκείνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και

ειδικότερα προς τις διατάξεις της Οδηγίας 77/187/ΕΟΚ, ορίζονται τα εξής: "1. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που έχει ο μεταβιβάζων από σύμβαση ή σχέση εργασίας που υφίσταται κατά την ημερομηνία της για οποιοδήποτε λόγο μεταβίβασης, βαρύνουν εξαιτίας της μεταβίβασης αυτής το διάδοχο ... 2) με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου, μετά την για οποιοδήποτε λόγο μεταβίβαση, ο διάδοχος τηρεί τους όρους εργασίας που προβλέπονται από συλλογική σύμβαση εργασίας, απόφαση διαιτησίας, κανονισμό ή ατομική σύμβαση εργασίας, 3) Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα από υφιστάμενα συστήματα επαγγελματικής ή διεπαγγελματικής ασφάλισης, είτε υπό τη μορφή ομαδικού προγράμματος σε ασφαλιστική εταιρία, είτε με μορφή λογαριασμού, που λειτουργεί στα πλαίσια της επιχείρησης, σε περίπτωση μεταβίβασης επιχειρήσεως ισχύουν τα εξής: Α) αν ο διάδοχος αποδέχεται τη συνέχιση της σύμβασης ασφάλισης με τους ίδιους όρους που ίσχυαν για το μεταβιβάζοντα, ανανεώνεται η σύμβαση ασφάλισης. Αν μεσολαβεί ασφαλιστική εταιρία, ο διάδοχος ανανεώνει τη σύμβαση ασφάλισης και με αυτήν. Β) Αν ο διάδοχος αποδέχεται τη συνέχιση της σύμβασης ασφάλισης με διαφορετικούς όρους από εκείνους που ίσχυαν για τον μεταβιβάζοντα, στην περίπτωση αυτή πληροφορεί τους εκπροσώπους των εργαζομένων για τη μεταβολή των όρων, διαβουλεύεται με αυτόν και με τον μεταβιβάζοντα και καταρτίζει νέα σύμβαση ασφάλισης. Αν μεσολαβεί ασφαλιστική εταιρία στις διαβουλεύσεις μετέχει και εκπρόσωπός της για να υποβάλει νέες προτάσεις προς κατάρτιση νέας ασφαλιστικής σύμβασης, λαμβανομένου υπόψη και του τυχόν πλεονάσματος μαθηματικού αποθέματος". Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι με αυτές τίθεται ο κανόνας ότι, σε περίπτωση μεταβίβασης επιχείρησης, διατηρούνται όλα τα δικαιώματα των εργαζομένων και όλες οι προς αυτούς υποχρεώσεις του εργοδότη, είτε αυτές προέρχονται από συλλογικές συμβάσεις εργασίας, είτε από κανονισμούς εργασίας, ή άλλη νόμιμη αιτία, όπως είναι η επιχειρηματική συνήθεια. Εξαιρέση από τον κανόνα αυτόν εισάγει η προεκτεθείσα παράγραφος 3, κατά την οποία επιτρέπεται στον διάδοχο είτε να αρνηθεί τη συνέχιση της ασφαλιστικής, με τις ανωτέρω μορφές, σύμβασης, είτε να τη συνεχίσει με τους ίδιους όρους, οπότε ανανεώνεται η σύμβαση ασφάλισης, ή με διαφορετικούς. Στην τελευταία περίπτωση γίνεται νέα διαπραγμάτευση των όρων μεταξύ του διαδόχου, των εκπροσώπων των εργαζομένων στη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση και του αρχικού εργοδότη και, αν στο σύστημα ασφάλισης μεσολαβεί ασφαλιστική εταιρία και του εκπροσώπου αυτής. Η απόφαση του διαδόχου να αρνηθεί τη συνέχιση της ασφαλιστικής σύμβασης ή να συνεχίσει αυτήν με διαφορετικούς όρους, είναι σαφές ότι πρέπει να ληφθεί και να γνωστοποιηθεί πριν από τη μεταβίβαση της επιχείρησης, διαφορετικά έχει εφαρμογή ο προαναφερόμενος κανόνας, δηλαδή της διατήρησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των προς αυτούς υποχρεώσεων του εργοδότη, που πηγάζουν και από την τυχόν υφιστάμενη ασφαλιστική σύμβαση (ΑΠ 1277/2010). Ακόμη, με τα άρθρα 21 του Ν. 281/ 1914 "περί σωματείων" και 33-39 του Β.Δ. της 15/20.5.1920 "περί επαγγελματικών σωματείων" ρυθμίζεται η ίδρυση αλληλοβοηθητικών ταμείων, τα οποία αποτελούν διακεκριμένα αυτοτελή νομικά πρόσωπα σε σχέση με τη βασική συνδικαλιστική οργάνωση, τα μέλη της οποίας είναι και μέλη του αλληλοβοηθητικού σωματείου. Οι διατάξεις αυτές διατηρήθηκαν σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του

Α.Κ, σύμφωνα με το άρθρο 12 β' ΕισΝΑΚ, καταργήθηκαν κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, επανήλθαν όμως σε ισχύ με τις διατάξεις του Ν.Δ. 42/1974 "περί αποκαταστάσεως των συνδικαλιστικών ελευθεριών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων", ίσχυσαν υπό το καθεστώς του Ν. 330/1976 "περί επαγγελματικών σωματείων κ.λ.π.", κατά το άρθρο 2 αυτού, και ισχύουν ήδη υπό το καθεστώς του Ν. 1264/1982 "για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος κ.λ.π.". Έτσι, ενόψει και της διατάξεως του άρθρου 4 του τελευταίου αυτού Ν. 1264/ 1982, κατά την οποία σκοπός της συνδικαλιστικής οργανώσεως είναι και η ικανοποίηση των ασφαλιστικών κοινωνικών συμφερόντων των μελών της και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις μπορούν να δημιουργούν ειδικά κεφάλαια για την εξυπηρέτηση ορισμένων εκτάκτων σκοπών αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας των μελών τους, τα αλληλοβοηθητικά ταμεία αποτελούν ιδιωτικούς ασφαλιστικούς οργανισμούς επικουρικής ασφαλίσεως, χωρίς να ασκούν εξουσία, και λειτουργούν ως σωματεία. Επομένως έχει απ' αυτών εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 87 εδ.α' Α.Κ., η οποία, συμπορευόμενη με την όμοια κατά βάση διάταξη του άρθρου 37 παρ. 1 του Β.Δ. της 15/20.5.1920, (που ορίζει ότι "μέλος επαγγελματικού σωματείου, διατηρούντος Ταμείον Αλληλοβοηθητικόν αποχωρούν, έχει ακέραια τα δικαιώματα επί του Ταμείου, εφόσον έχει εισφέρει εις αυτό και συμμορφώνεται προς τας διατάξεις του Καταστατικού αυτού, το οποίον καθορίζει τα της τοιαύτης περιπτώσεως"), ορίζει ότι τα μέλη έχουν δικαιώματα να αποχωρήσουν από το σωματείο. Η διάταξη αυτή είναι αναγκαστικού δικαίου και, ενόψει των διατάξεων των άρθρων 12 παρ.1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος για την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την προστασία της ελεύθερης αναπτύξεως της προσωπικότητας, οι όροι αποχωρήσεως των μελών του σωματείου, που καθορίζει το καταστατικό του (κατά το άρθρο 80 αριθ.2 Α.Κ.), δεν μπορούν να αποκλείουν ή να δυσχεραίνουν την αποχώρηση αυτή. Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 997/1979, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 παρ.3 του Ν. 1902/1990, "στην ασφάλιση του ταμείου υπάγονται υποχρεωτικώς τα πρόσωπα τα οποία ασφαλιζονται δυνάμει των κειμένων περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως διατάξεων στο ΙΚΑ ή άλλο φορέα κύριας ασφάλισης μισθωτού και δεν υπάγονται για την αυτή απασχόληση στην ασφάλιση άλλου φορέα, κλάδου ή λογαριασμού που λειτουργούν με την μορφή ΝΠΔΔ. Κατ' εξαίρεση τα επικουρικά ταμεία, κλάδοι, λογαριασμοί ασφάλισης μισθωτών που λειτουργούν με τη μορφή ΝΠΔ, ως και κάθε άλλος φορέας επικουρικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως ονομασίας ή νομικής μορφής, που έχουν συσταθεί μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος (17.10.1990), εξακολουθούν να διέπονται από τις καταστατικές τους διατάξεις και τα πρόσωπα που ασφαλιζονται σ' αυτά εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΙΚΑ - ΤΕΑΜ (ΑΠ 1466/1999).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 ΚΠολΔ αρ.1, λόγος αναιρέσεως, για ευθεία παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ιδρύεται αν αυτός δεν εφαρμόστηκε, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, ή αν εφαρμόστηκε, ενώ δεν έπρεπε καθώς και αν το δικαστήριο προσέδωσε στον εφαρμοστέο κανόνα έννοια διαφορετική από την αληθινή. Με το λόγο αυτό ελέγχεται εάν υπήρξε σφάλμα στη μείζονα πρόταση του δικανικού συλλογισμού είτε αυτό διατυπώνεται ρητώς είτε

εξυπονοείται, ή σφάλμα στην υπαγωγή της ελάσσονος πρότασης, την οποία συνιστούν οι πραγματικές παραδοχές, στη μείζονα πρόταση.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ.19 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από την υπόψη διάταξη, που αποτελεί κύρωση της παράβασης του άρθρου 93 παράγραφος 3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος αναίρεσης ιδρύεται όταν στην ελάσσονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή του (ανεπαρκής αιτιολογία), ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία). Δεν υπάρχει όμως ανεπάρκεια αιτιολογιών, όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές αλλά πλήρεις αιτιολογίες. Το κατά νόμο δε αναγκαίο περιεχόμενο της ελάσσονος πρότασης προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της απόφασης στο αποδεικτικό της πόρισμα, και να μην καταλείπονται αμφιβολίες. Ελλείψεις αναγόμενες μόνο στην ανάλυση και στάθμιση των αποδεικτικών μέσων και γενικότερα ως προς την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, αν αυτό διατυπώνεται σαφώς, δεν συνιστούν ανεπαρκείς αιτιολογίες.

- "Πράγματα", κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 559 αριθμ.8β ΚΠολΔ των οποίων η μη λήψη υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας ιδρύει, σύμφωνα με αυτή, λόγο αναίρεσεως της αποφάσεως, θεωρούνται οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων, οι οποίοι ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος, που έχει ασκηθεί με την αγωγή, ένσταση ή αντένσταση, ως και οι λόγοι εφέσεως, που περιέχουν παράπονα κατά της πρωτοβάθμιας απόφασης, όχι δε και οι αρνητικοί της βάσεως της αγωγής, ένστασης ή αντένστασης ισχυρισμοί, ούτε τα νομικά επιχειρήματα, που προβάλλουν οι διάδικοι για την υποστήριξη των απόψεών τους. Ο λόγος αναίρεσεως από την ως άνω διάταξη δεν στοιχειοθετείται αν το δικαστήριο έλαβε υπόψη τον προταθέντα ισχυρισμό και τον απέρριψε για οποιοδήποτε λόγο, τυπικό ή ουσιαστικό, χωρίς να μπορεί να ελεγχθεί η ορθότητα της κρίσης με το λόγο αυτό (ΑΠ 924/2010).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 19,

Οδηγίες: 77/187/ΕΟΚ,

ΑΚ: 87,

ΕισΝΑΚ: 12,

Νόμοι: 281/1914, άρθ. 21,

Νόμοι: 2112/1920, άρθ. 6,

Νόμοι: 3239/1955, άρθ. 6,

ΝΔ: 42/1974,

Νόμοι: 330/1976,

Νόμοι: 997/1979, άρθ. 3,
Νόμοι: 1264/1982, άρθ. 4,
ΠΔ: 498/1987, άρθ. 68,
ΠΔ: 572/1988, άρθ. 3,
Δημοσίευση: INLAW 2012

Μονομερής βλαπτική μεταβολή - Μεταβολή όρων εργασίας

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 77

Έτος: 2013

Σύντομη Περίληψη:

- Μονομερής βλαπτική μεταβολή των όρων εργασίας. Δικαιώματα μισθωτού. Προσβολή προσωπικότητας. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

- Κατά το άρθρο 7 εδαφ. Α' του Ν. 2112/20 "πάσα μονομερής μεταβολή των όρων της υπαλληλικής συμβάσεως βλάπτουσα τον υπάλληλο, θεωρείται ως καταγγελία ταύτης, δι' ην ισχύουσιν αι διατάξεις του παρόντος νόμου". Κατά τον όρο της διάταξης αυτής "μονομερής μεταβολή" θεωρείται κάθε τροποποίηση των όρων εργασίας από τον εργοδότη, που γίνεται κατ' αθέτηση της εργασιακής σύμβασης, ανεξαρτήτως αν αυτή είναι επωφελής ή βλαπτική για τον εργαζόμενο. Για την εφαρμογή όμως της εν λόγω διάταξης απαιτείται η μονομερής μεταβολή των όρων εργασίας να είναι βλαπτική για τον εργαζόμενο, δηλαδή να προκαλεί σ' αυτόν άμεση ή έμμεση υλική ή ηθική ζημία. Σε περίπτωση που η ανωτέρω μονομερής μεταβολή δεν είναι αντίθετη προς το νόμο και τους όρους της συμβάσεως και γίνεται κατ' ενάσκηση του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη, ο εργαζόμενος δεν προστατεύεται μόνο από τη διάταξη αυτή, αλλά και εκείνη του άρθρου 281 ΑΚ, η οποία απαγορεύει την κατάχρηση δικαιώματος. Ειδικότερα, ο μονομερής προσδιορισμός των όρων εργασίας που επιχειρεί ο εργοδότης βάσει του διευθυντικού του δικαιώματος, πρέπει να υπηρετεί τους σκοπούς του δικαιώματος αυτού, δηλαδή την κατά το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση της εργασίας και την προσφορότερη οργάνωση της επιχείρησης.

- Από τις προαναφερθείσες διατάξεις σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 288, 648 και 652 ΑΚ προκύπτει ότι στην περίπτωση συμβάσεως παροχής εξηρημένης εργασίας αορίστου χρόνου, εάν ο εργοδότης προβεί σε μονομερή βλαπτική για το μισθωτό μεταβολή των όρων εργασίας ή, εν τη ασκήσει του διευθυντικού δικαιώματός του, προβεί κατά κατάχρηση αυτού στον προσδιορισμό της παροχής της εργασίας, ο μισθωτός έχει διαζευκτικώς τις εξής δυνατότητες: α) Να αποδεχθεί τη μεταβολή, οπότε συνάπτεται νέα σύμβαση τροποποιητική της αρχικής, η οποία είναι έγκυρη εφ' όσον δεν αντίκειται σε απαγορευτική διάταξη του νόμου ή στα χρηστά ήθη. β) Να θεωρήσει την πράξη αυτή του εργοδότη καταγγελία, εκ μέρους του, της εργασιακής σύμβασης και να απαιτήσει την καταβολή αποζημίωσης που προβλέπεται από τον Ν. 2112/20. γ) Να εμμένει στην τήρηση των συμβατικών όρων, προσφέροντας τις υπηρεσίες του σύμφωνα με τους προ της μεταβολής όρους, οπότε εάν ο εργοδότης δεν αποδεχθεί αυτήν καθίσταται υπερήμερος περί την αποδοχή της

εργασίας και οφείλει μισθούς υπερημερίας, ή, εκφράζοντας την αντίδρασή του, να παράσχει τη νέα εργασία του και να προσφύγει στο δικαστήριο ζητώντας να υποχρεωθεί ο εργοδότης να τον απασχολεί σύμφωνα με τους προ της μεταβολής όρους.

- Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 59, 281, 288, 648, 652, 914, 932 του ΑΚ, προκύπτει ότι αν η ως άνω βλαπτική μεταβολή των όρων της συμβάσεως, υπό τις περιστάσεις υπό τις οποίες επιχειρείται, είναι αντίθετη προς την καλή πίστη και ενέχει καταχρηστική ενάσκηση του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη, με αποτέλεσμα την παράνομη προσβολή της προσωπικότητας του μισθωτού, μπορεί ο τελευταίος να αξιώσει από τον υπαίτιο εκτός των άλλων και χρηματική ικανοποίηση, για την ηθική βλάβη που υπέστη από τον υποβιβασμό και την ανεπίτρεπτη επαγγελματική του μείωση.

- Παράβαση κανόνα δικαίου, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ, υπάρχει εφόσον αυτός δεν εφαρμοσθεί, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν αυτός εφαρμοσθεί, ενώ δεν έπρεπε ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένα.

- Έλλειψη νόμιμης βάσης, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του αριθμού 19 του ανωτέρω άρθρου υπάρχει όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού, δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά ή τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του κανόνα δικαίου, για την επέλευση της απαγγελθείσας έννομης συνέπειας, ή την άρνησή της ή αντιφάσκουν μεταξύ τους.

Διατάξεις:

ΑΚ: 57, 59, 281, 288, 648, 652, 914, 932,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

Νόμοι: 2112/1920, άρθ. 7,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Παραγραφή - Αξιώσεις υπαλλήλων Δημοσίου και ΝΠΔΔ

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1645

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Μισθολογικές αξιώσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου. Παραγραφή. Αρχή ισότητας. Παραίτηση από το δικόγραφο της αναίρεσης.

- Ο Ν. 2362/1995 "Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του κράτους και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α 247), ο οποίος άρχισε να ισχύει, κατά το άρθρο 119 αυτού από 1-1-1996, ορίζει ως προς την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, επαναλαμβάνοντας, κατ' αρχήν, παρόμοιες ρυθμίσεις, που περιείχοντο στο ΝΔ 321/1969 "περί Κώδικος Δημοσίου Λογιστικού", στο άρθρο 86 παρ. 2 ότι "1. ... 2. Η χρηματική απαίτηση του Δημοσίου ... παραγράφεται μετά πενταετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο βεβαιώθηκε εν στενή εννοία και κατέστη αυτή ληξιπρόθεσμη". 3. Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου που αφορά σε περιοδικές παροχές ... παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα

στο οποίο έγινε η εν στενή εννοία βεβαίωση αυτής". Περαιτέρω, ο ίδιος νόμος ορίζει στο άρθρο 90 ότι "1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής. 2. ... 3. Η απαίτηση οποιουδήποτε των επί σχέσει δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υπαλλήλων του Δημοσίου, πολιτικών ή στρατιωτικών, κατ' αυτού, που αφορά σε αποδοχές ή άλλες κάθε φύσεως απολαβές αυτών ή αποζημιώσεις, έστω και αν βασίζεται σε παρανομία των οργάνων του Δημοσίου ή στις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις, παραγράφεται μετά διετία από της γενέσεως της". Από την προπαρατεθείσα διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 90 του Ν. 2362/1995, προκύπτει ότι οι οιασδήποτε φύσεως μισθολογικές αξιώσεις των με οποιαδήποτε έννομη σχέση υπαλλήλων του Ελληνικού Δημοσίου, έστω και αν αυτές βασίζονται σε παρανομία των οργάνων αυτού ή στις διατάξεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό, δηλαδή είτε πρόκειται για ευθεία αγωγή κατά του Δημοσίου λόγω αρνήσεως ή καθυστερήσεως καταβολής των αποδοχών για οποιοδήποτε λόγο κατά την έννοια που προσδίδουν τα όργανα αυτού στο νόμο, είτε πρόκειται για αγωγή αποζημιώσεως κατά το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, εξ αιτίας παραλείψεως οφειλομένης νόμιμης ενέργειας των οργάνων του Δημοσίου, ως προϋποθέσεως για την θεμελίωση των σχετικών αξιώσεων, υπόκεινται σε διετή παραγραφή. Η προβλεπόμενη από την τελευταία αυτή διάταξη (άρθρο 90 παρ. 3 του Ν. 2362/1995), για τις ως άνω μισθολογικές αξιώσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, βραχυπρόθεσμη (διετής) παραγραφή, ο χρόνος της οποίας είναι μικρότερος από τον χρόνο παραγραφής που προβλέπεται (πενταετία) τόσο από την παράγραφο 1 του ίδιου ως άνω άρθρου 90 για όλες τις άλλες χρηματικές αξιώσεις κατά του Δημοσίου, όσο και από τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 86 για τις χρηματικές αξιώσεις του Δημοσίου κατά τρίτων (χρέη προς το Δημόσιο), αλλά και από τον χρόνο παραγραφής (πενταετία) που ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 250 αριθ. 6 και 17 του ΑΚ για παρόμοιες αξιώσεις υπαλλήλων και εργατών του ιδιωτικού τομέα, έχει θεσπισθεί για λόγους γενικότερου δημοσίου συμφέροντος και συγκεκριμένα από την ανάγκη ταχείας εκκαθάρισεως αξιώσεων που απορρέουν από περιοδικές (ανά μήνα) παροχές και των αντιστοίχων υποχρεώσεων του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία είναι απαραίτητη για την προστασία της περιουσίας και της οικονομικής καταστάσεως αυτού, στην οποία συμβάλλουν οι φορολογούμενοι πολίτες με την καταβολή φόρων. Η ταχεία εκκαθάριση των εκκρεμοτήτων, αναφορικά με τις πιο πάνω αξιώσεις και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του Δημοσίου, είναι αναγκαία προς αποφυγή ανατροπής, μετά την πάροδο μακρού χρονικού διαστήματος, των οικονομικών δεδομένων, κατά συνεκτίμηση των οποίων το Δημόσιο προβαίνει στον σχεδιασμό της οργανώσεως και του τρόπου λειτουργίας της δημοσίας διοικήσεως, λαμβάνοντας αυτά υπόψη για την πρόβλεψη των σχετικών δαπανών κατά την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού και η αποφυγή των δυσμενών επιπτώσεων που επάγονται στην εκτέλεση του προϋπολογισμού, η σε βάθος πολλών ετών ικανοποίηση των ανωτέρω αξιώσεων, λόγω του μεγάλου ύψους των σχετικών απαιτήσεων συνολικά, που απορρέει από τον μεγάλο αριθμό των σχετικών διαφορών που ανακύπτουν με την άσκηση αγωγών κατά του Ελληνικού Δημοσίου από το υπηρετούν σε αυτό προσωπικό. Έτσι ο στόχος του Κράτους να προγραμματίσει τα έσοδά του και τις δαπάνες του, χωρίς να εμποδίζεται

από σημαντικά ανεξόφλητα χρέη, δικαιολογεί την θέσπιση εύλογων αποκλειστικών προθεσμιών για την άσκηση των σχετικών αγωγών. Η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται, όχι μόνο από την ανάγκη προστασίας της περιουσίας του Δημοσίου κατά τα προεκτεθέντα, αλλά και από τις διαφορετικές συνθήκες υπό τις οποίες τελούν οι υπάλληλοι του Δημοσίου σε σχέση με τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα, καθώς και από το διαφορετικό νομικό καθεστώς που διέπει αντίστοιχα τις σχέσεις των δύο αυτών κατηγοριών υπαλλήλων προς τους εργοδότες τους, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της κείμενης νομοθεσίας. Κατά συνέπεια, η διάταξη του άρθρου 90 παρ. 3 του Ν. 2362/1995, με την οποία θεσπίζεται διετής παραγραφή για τις ρηθείσες αξιώσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, δεν αντίκειται στην από το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας (πρβλ. ΑΕΔ 9/2009, ως προς την διάταξη του άρθρου 48§3 του ν.δ. 496/1974 που προβλέπει διετή επίσης παραγραφή για τις αντίστοιχες αξιώσεις των υπαλλήλων ΝΠΔΔ κατ' αυτών (ΑΕΔ 1/2012).

- Από τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Συντάγματος, με την οποία ορίζεται ότι "οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου" συνάγεται δέσμευση του νομοθέτη, ο οποίος δεν δύναται κατά την ρύθμιση ουσιωδώς ομοίων πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων που αφορούν περισσότερες κατηγορίες προσώπων, να χειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές κατά τρόπο ανόμοιο, εισάγοντας εξαιρέσεις και διακρίσεις, εκτός εάν η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, η συνδρομή του οποίου υπόκειται στον έλεγχο των δικαστηρίων (ΑΕΔ 3, 4/2007).

- Από τα άρθρα 294, 295§1, 297 και 299 του ΚΠολΔ, που εφαρμόζονται και στη διαδικασία της δίκης για την αναίρεση (άρθρ. 573§1 του ΚΠολΔ), προκύπτει ότι η παραίτηση του αναιρεσειόντος από το δικόγραφο της αιτήσεως αναίρεσεως πριν από την έναρξη της προφορικής συζήτησης της υποθέσεως μπορεί να γίνει χωρίς συναίνεση του αναιρεσιβλήτου και με προφορική δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, η παραίτηση δε αυτή έχει ως αποτέλεσμα ότι η αίτηση θεωρείται πως δεν ασκήθηκε και επιφέρει κατάργηση της δίκης (ΟΛΑΠ 20/1999).

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 294, 295, 297, 299,

Σ: 4,

ΑΚ: 250,

ΝΔ: 321/1969, άρθ. 86, 90,

ΝΔ: 496/1974, άρθ. 48,

Νόμοι: 2362/1995,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Παραγραφή - Αξιώσεις υπαλλήλων Δημοσίου και ΝΠΔΔ

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1019

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Αρχή ισότητας. Η διάταξη αυτή του άρθρου 90 παρ. 3 του Ν. 2392/1995, που θεσπίζει διετή παραγραφή για τις προαναφερόμενες αξιώσεις των υπαλλήλων του

Δημοσίου, δεν αντίκειται στην κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας. Τόκοι υπερημερίας Δημοσίου.

- Από τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Συντάγματος, κατά την οποία οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, συνάγεται ότι το Σύνταγμα θεσπίζει, όχι μόνο την ισότητα των Ελλήνων έναντι του νόμου, αλλά και την ισότητα του νόμου έναντι των Ελλήνων πολιτών, υπό την έννοια ότι ο νομοθέτης δεσμεύεται όταν ρυθμίζει ουσιαστικά όμοια πράγματα, σχέσεις και καταστάσεις, που αφορούν περισσότερες κατηγορίες προσώπων, να μην εισάγει αδικαιολόγητες εξαιρέσεις και διακρίσεις, εκτός αν αυτές επιβάλλονται από λόγους γενικότερου, κοινωνικού ή δημόσιου, συμφέροντος, την ύπαρξη των οποίων ελέγχουν τα δικαστήρια (ΟΛΑΠ 3/2006, 23/2004, 11/2003).

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 90 παρ. 3 του Ν. 2362/1995 "περί Δημοσίου Λογιστικού και ελέγχου δαπανών του Κράτους", "η απαίτηση οποιουδήποτε των επί σχέσει δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υπαλλήλων του Δημοσίου, πολιτικών ή στρατιωτικών, κατ' αυτού, που αφορά σε αποδοχές ή άλλες κάθε φύσεως απολαβές αυτών ή αποζημιώσεις, έστω και αν βασίζεται σε παρανομία των οργάνων του Δημοσίου ή στις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις παραγράφεται μετά διετία από της γενέσεως της". Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 91 εδ. α' του ίδιου νόμου, "επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής". Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων σαφώς προκύπτει ότι με την πρώτη από αυτές ρυθμίζεται ειδικώς το θέμα του χρόνου της παραγραφής των αξιώσεων των επί σχέσει δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υπαλλήλων του Δημοσίου πολιτικών ή στρατιωτικών, κατ' αυτού, που αφορούν σε αποδοχές ή άλλες κάθε φύσεως απολαβές αυτών ή αποζημιώσεις, έστω και αν βασίζονται σε παρανομία των οργάνων του Δημοσίου ή στις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις, και ορίζεται ως χρονικό σημείο ενάρξεως της παραγραφής αυτής η γένεση της κάθε αντίστοιχης αξιώσεως. Η διάταξη αυτή, είναι ειδική σε σχέση με τη διάταξη του άρθρου 91 εδ. α' του ανωτέρω νόμου, με την οποία ρυθμίζεται γενικώς το θέμα της ενάρξεως του χρόνου παραγραφής οποιασδήποτε αξιώσεως κατά του δημοσίου από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής, όπως τούτο σαφώς συνάγεται από τη ρητή επιφύλαξη ως προς την ισχύ άλλων ειδικών διατάξεων, που υπάρχει στο άρθρο 91 εδ. α, και επομένως κατισχύει αυτής. (ΑΕΔ 32/2008, ΟΛΑΠ 29/2006, ΑΠ 808/2008). Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 ΝΔ 31/1968 και στις χρηματικές αξιώσεις κατά των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΑΠ 281/2009). Η βραχυπρόθεσμη αυτή παραγραφή, ο χρόνος της οποίας είναι μικρότερος από το χρόνο παραγραφής που ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 250 αριθμ. 6 και 17 του ΑΚ, για παρόμοιες αξιώσεις των υπαλλήλων και εργατών των ιδιωτικών επιχειρήσεων, αλλά και από τον οριζόμενο στο άρθρο 86 παρ. 2 του ίδιου νόμου χρόνο παραγραφής των χρηματικών απαιτήσεων των ΟΤΑ κατά τρίτων (που είναι πενταετής), έχει θεσπισθεί για λόγους γενικότερου δημόσιου συμφέροντος και συγκεκριμένα από την ανάγκη ταχείας εκκαθαρίσεως των σχετικών αξιώσεων και

αντιστοίχων υποχρεώσεων του Δημοσίου, η οποία είναι απαραίτητη για την προστασία της περιουσίας και της οικονομικής καταστάσεως αυτού, στην οποία συμβάλλουν οι φορολογούμενοι πολίτες με την καταβολή φόρων. Εξάλλου, με τη θέσπιση της εν λόγω διετούς παραγραφής δε δημιουργείται άνιση δυσμενής μεταχείριση των υπαλλήλων του Δημοσίου σε σχέση με τους υπαλλήλους των ιδιωτικών επιχειρήσεων, αλλά ούτε και των ιδιωτών εργοδοτών σε σχέση με το Δημόσιο, ως προς τη διάρκεια της ισχύουσας έναντι των πρώτων πενταετούς παραγραφής, αφού η διαφοροποίηση αυτή δικαιολογείται, όχι μόνο από την ανάγκη προστασίας της περιουσίας του Δημοσίου, αλλά και λόγω των διαφορετικών συνθηκών υπό τις οποίες τελούν οι υπάλληλοι του Δημοσίου σε σχέση με τους υπαλλήλους των ιδιωτικών επιχειρήσεων, καθώς και του διαφορετικού νομικού καθεστώτος που διέπει, αντίστοιχα, τις σχέσεις των δύο αυτών κατηγοριών υπαλλήλων προς τους εργοδότες τους.

Συνεπώς, η διάταξη αυτή του άρθρου 90 παρ. 3 του Ν. 2392/1995, που θεσπίζει διετή παραγραφή για τις προαναφερόμενες αξιώσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, δεν αντίκειται στην κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας. Η ίδια ρύθμιση δεν αντίκειται ούτε στη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., αφού αυτή εξασφαλίζει σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να δικάζεται η υπόθεση του δίκαια και αμερόληπτα, αλλά δεν απαγορεύει τη θέσπιση διαφορετικού χρόνου παραγραφής κατά κατηγορία αξιώσεων και δικαιούχων. Επίσης, η άνω διάταξη δεν είναι αντίθετη ούτε προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής αυτής Σύμβασης (Ε.Σ.Δ.Α.), που επιβάλλουν το σεβασμό της περιουσίας του προσώπου, αφού οι υπερνομοθετικής ισχύος αυτές διατάξεις παρεμποδίζουν το νομοθέτη να καταργεί και ενοχικά ακόμη δικαιώματα (ενδεχομένως και με τη, μέσω της αναδρομικής ισχύος νόμου, απόσβεση ή κατάργηση αυτών) και όχι να θεσπίζει κανόνες που καθορίζουν διαφορετικό, κατά περίπτωση, χρόνο παραγραφής των αξιώσεων που θα γεννηθούν μετά την έναρξη της ισχύος τους. Άλλωστε από τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ως άνω Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, που ορίζει ότι "Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα κάθε Κράτους να θέτει σε ισχύ νόμους, τους οποίους κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσης αγαθών σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων", προκύπτει ότι και το Πρωτόκολλο αυτό ευθέως αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε κράτους να θεσπίζει νόμους, αν το κρίνει αναγκαίο, για τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος, επομένως και να θέτει νόμιμους περιορισμούς στην ικανοποίηση των αξιώσεων των πολιτών, όπως είναι η άσκηση των αξιώσεων τους εντός ορισμένου χρόνου, προς διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος, στην έννοια του οποίου εμπίπτει, κατά τα προεκτιθέμενα, και η προστασία της περιουσίας του Δημοσίου (πρβλ. ΑΕΔ 9/2009, ΟΛΑΠ 31/2007, ΟΛΑΠ 29/2006).

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 του δεύτερου κεφαλαίου του Κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου (Β.Δ. της 26.6/10.7.1944), που διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του ΑΚ (αρθρ. 109 παρ. 2 Εισ.ΝΑΚ), ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος κάθε οφειλής του Δημοσίου ανέρχεται σε 6% ετησίως και αρχίζει από την επίδοση της αγωγής. Ως "αγωγή" νοείται εν προκειμένω τόσο η

καταψηφιστική, όσο και η αναγνωριστική αγωγή (ΑΕΔ 7/2011, αντίθ. ΟλΑΠ 10/2008). Από τη διάταξη αυτή, σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 340, 341, 345 και 346 ΑΚ, προκύπτει ότι επί χρηματικής οφειλής του Δημοσίου, μοναδικό γενεσιουργό λόγο της υποχρέωσης αυτού προς πληρωμή τόκων υπερημερίας αποτελεί η επίδοση αντιγράφου αγωγής και δεν αρκεί η υπερημερία που επήλθε με εξώδικη όχληση ή με την παρέλευση της δήλης ημέρας εκπληρώσεως της χρηματικής οφειλής, ανεξάρτητα από τη φύση της ενοχής και αν αυτή πηγάζει από σχέση ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου (Ολ.ΑΠ 3/2006, Ολ.ΑΠ 7/2000, ΑΠ 1214/2003).

Διατάξεις:

ΑΚ: 250, 340, 341, 345, 346,

Σ: 4,

ΕΣΔΑ: 6,

Νόμοι: 2362/1995, άρθ. 90, 91,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Προαγωγή - Παράλειψη προαγωγής

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1486

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Προαγωγές. ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ.

- Στις επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, όπου ισχύει κανονισμός ή οργανισμός προσωπικού με ισχύ νόμου, η παράλειψη προαγωγής εργαζομένου από τα αρμόδια όργανα του εργοδότη ελέγχεται από τα πολιτικά δικαστήρια με βάση τη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ, για κατάχρηση δικαιώματος, η οποία υφίσταται όταν, κατά παράβαση των αρχών της καλής πίστης, παραλείφθηκε η προαγωγή εργαζομένου που καταφανώς υπερείχε κατά τα προβλεπόμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα έναντι άλλου συναδέλφου του, του οποίου καταχρηστικώς προκρίθηκε η προαγωγή. Εξάλλου, στις επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, όπου ισχύει κανονισμός ή οργανισμός προσωπικού με συμβατική ισχύ, η παράλειψη προαγωγής εργαζομένου ελέγχεται από τα πολιτικά δικαστήρια με βάση τις διατάξεις των άρθρων 201 και 207 ΑΚ. Στις περιπτώσεις δηλαδή αυτές η προαγωγή τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της συνδρομής των προς προαγωγή όρων και δη της συνδρομής στο πρόσωπο του εργαζομένου των συμβατικώς προβλεπόμενων στον κανονισμό ή οργανισμό προϋποθέσεων και προσόντων προς προαγωγή. Αν επομένως ο εργοδότης ή τα όργανά του που ορίζονται στον κανονισμό ή οργανισμό, παρέλειψαν, αντίθετα προς την καλή πίστη, να προαγάγουν ορισμένο εργαζόμενο, μολονότι αυτός συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις και τα αναγκαία τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, η αίρεση λογίζεται ότι έχει πληρωθεί. Είναι δε αντίθετη προς την καλή πίστη ή παράλειψη προαγωγής ορισμένου υποψηφίου αν αυτός υπερείχε καταφανώς έναντι, έστω και ενός προκριθέντος συναδέλφου του. Εκ τούτων καθίσταται φανερό ότι, είτε εφαρμοστεί το άρθρο 281 ΑΚ (επί κανονισμού ή οργανισμού προσωπικού με ισχύ νόμου) είτε εφαρμοστεί το άρθρο 207 ΑΚ (επί κανονισμού ή οργανισμού με συμβατική ισχύ), ο έλεγχος της παράλειψης προαγωγής γίνεται με το ίδιο νομικό

κριτήριο της αντίθεσης ή μη αυτής προς τις αρχές της καλής πίστης και ειδικότερα με το κριτήριο της καταφανούς ή όχι υπεροχής του παραλειφθέντος, ως προς τα υπηρεσιακά προσόντα, έναντι προαχθέντος συναδέλφου του (ΟΛΑΠ 32/2002).

Διατάξεις:

ΑΚ: 201, 207, 281,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Προαγωγή - Προαγωγή υπαλλήλων της Αγροτικής Τράπεζας

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 818

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Προαγωγή. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Παράλειψη προαγωγής. Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος. Παραγραφή. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Κατά το άρθρο 281 ΑΚ, η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής το δικαίωμα θεωρείται ότι ασκείται καταχρηστικώς, όταν η συμπεριφορά του δικαιούχου που προηγήθηκε ή η πραγματική κατάσταση που διαμορφώθηκε κατά το χρόνο που μεσολάβησε, χωρίς κατά νόμο να εμποδίζουν την γένεση ή να επάγονται την απόσβεση του δικαιώματος, καθιστούν μη ανεκτή τη μεταγενέστερη άσκηση του, κατά τις περί δικαίου και ηθικής αντιλήψεις του μέσου κοινωνικού ανθρώπου, αφού τείνει στην ανατροπή καταστάσεως που δημιουργήθηκε υπό ορισμένες ειδικές συνθήκες και διατηρήθηκε για πολύ χρόνο, με επακόλουθο να συνεπάγεται επαχθείς συνέπειες για τον υπόχρεο. Απαιτείται δηλαδή, για να χαρακτηριστεί καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος να έχει δημιουργηθεί στον υπόχρεο, από τη συμπεριφορά του δικαιούχου, σε συνάρτηση και με εκείνη του υπόχρεου, και μάλιστα ευλόγως, η πεποίθηση ότι ο δικαιούχος δεν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμα του. Απαιτείται ακόμη, οι πράξεις του υπόχρεου και η υπ' αυτού δημιουργηθείσα κατάσταση, επαγόμενη ιδιαίτερα επαχθείς για τον υπόχρεο επιπτώσεις, να τελούν σε αιτιώδη σύνδεσμο με την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου. Μόνη η μακροχρόνια αδράνεια του δικαιούχου και όταν ακόμη δημιούργησε την εύλογη πεποίθηση στον υπόχρεο ότι δεν υπάρχει δικαίωμα ή ότι δεν πρόκειται αυτό να ασκηθεί, δεν αρκεί για να καταστήσει καταχρηστική τη μεταγενέστερη άσκηση αυτού, αλλά απαιτείται να συντρέχουν προσθέτως ειδικές συνθήκες και περιστάσεις προερχόμενες κυρίως από την προηγηθείσα συμπεριφορά του δικαιούχου και του υπόχρεου, ενόψει των οποίων, και της αδράνειας του δικαιούχου η επακολουθούσα άσκηση του δικαιώματος, τείνουσα στην ανατροπή της διαμορφωθείσας καταστάσεως υπό τις ανωτέρω ειδικές συνθήκες και διατηρηθείσας για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, να εξέρχεται των υπό της ανωτέρω διατάξεως διαγραφόμενων ορίων.

Εξάλλου, κατά τις διατάξεις των άρθρων 101, 102, 104 παρ. 1 και 2, 106 παρ. 2, 107 του από 137-9/1968 Οργανισμού της αναιρεσίβλητης Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος που εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 226698/1980/6/3/1973 απόφαση του

Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 389/2/4/1973, Β' Τεύχος, κυρώθηκε με το ν.δ. 213/1973 και επέχει ισχύ νόμου, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, η προαγωγή στο βαθμό του Υποδιευθυντή ενεργείται κατ' απόλυτη εκλογή από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, ύστερα από πρόταση του Διοικητή της, εφόσον έχει συμπληρώσει υπηρεσία δύο ετών στο βαθμό του Τμηματάρχη Α'. Το Συμβούλιο αποφαινεται με ελεύθερη κρίση, αφού λάβει υπόψη τα στοιχεία που ειδικότερα αναφέρονται στα άρθρα 101-104 του ως άνω Οργανισμού και είναι τα στοιχεία του ατομικού φακέλου των κρινόμενων, τα οποία αφορούν το ήθος, τα τυπικά, επιστημονικά και επαγγελματικά προσόντα τους, τις ηθικές αμοιβές, τις εκθέσεις των προϊσταμένων τους στα σχετικά φύλλα ποιότητας, την άσκηση υπεύθυνων καθηκόντων, την αρχαιότητα, τα στοιχεία του πειθαρχικού ελέγχου, την προσωπική γνώση ή ασφαλείς πληροφορίες των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ρητώς διατυπούμενες στο σχετικό πρακτικό και κάθε, κατά την κρίση του Συμβουλίου, χρήσιμο στοιχείο για την αξιολόγηση των κρινόμενων, από τον πίνακα προακτέων που καταρτίζει το Υπηρεσιακό Συμβούλιο. Περαιτέρω δικαίωμα προς άσκηση αξιώσεων από τη μη προαγωγή έχουν όχι μόνο οι εν ενεργεία αλλά και οι συνταξιούχοι τραπεζοϋπάλληλοι, χρόνος δε μέσα στον οποίο πρέπει να ασκηθούν οι αξιώσεις του μη προαχθέντος υπαλλήλου ή συνταξιούχου είναι ο από το άρθρο 250 αρ. 17 ΑΚ οριζόμενος των πέντε (5) ετών .Ο χρόνος ασκήσεως των ως άνω αξιώσεων, " ... των υπαλλήλων της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος και των συνταξιούχων αυτής ..." είχε περιορισθεί σε ένα (1) έτος, με την προσθήκη της παραγράφου 3 στο άρθρο 108 του Οργανισμού της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, με το άρθρο 28 της υπ' αριθμ. 7905/202/1987 αποφάσεως των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εργασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο 20 παρ. 2 του ν. 1750/1988, στη συνέχεια με το άρθρο 28 παρ. 3 του ν. 2085/1982 ορίσθηκε αποσβεστική προθεσμία έξι μηνών από την έκδοση της αποφάσεως του αρμοδίου προς προαγωγή οργάνου για την άσκηση αξιώσεων υπαλλήλων ή συνταξιούχων των τραπεζών, οι οποίοι παραλείφθηκαν κατά τις προαγωγές αυτές και με το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 2224/1994 καταργήθηκε η διάταξη του άρθρου 28 παρ. 3 (και 4) του ν. 2085/1992, ενώ με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου (10 του ν. 2224/1994) ορίσθηκε ότι " Οι δίκες που αφορούν αιτήματα αναγνώρισης δικαιώματος προαγωγής ή αξιώσεις από την παράλειψη προαγωγής, που άρχισαν κατά την περίοδο ισχύος της παρ. 3 του άρθρου 28 του ν.2085/-1992 συνεχίζονται στρεφόμενες μόνον κατά του εργοδότη. Για τη δικαστική επιδίωξη των δικαιωμάτων αυτών ισχύει η συνήθης παραγραφή του άρθρου 250 του Αστικού Κώδικα "

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως για παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου ιδρύεται, εάν αυτός εφαρμοσθεί, αν και κατά τις σχετικές παραδοχές της αποφάσεως του δικαστηρίου της ουσίας δεν υπάρχουν οι πραγματικές προϋποθέσεις εφαρμογής του (ΟΛΑΠ 31/2009) ενώ κατά την έννοια του εδ. 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ λόγος αναιρέσεως για έλλειψη νομίμου βάσεως της αποφάσεως ιδρύεται όταν, από τις αιτιολογίες δεν προκύπτουν σαφώς τα περιστατικά που είναι αναγκαία για να κριθεί αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, συντρέχουν οι νόμιμοι όροι της ουσιαστικής διατάξεως που εφαρμόσθηκε.

- Με την κρίση του αυτή το Εφετείο εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε την ουσιαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ. η οποία με τις ως άνω παραδοχές δεν ήταν εφαρμοστέα καθόσον, α) η ένδικη αγωγή ασκήθηκε από τον αναιρεσεύοντα, 2 1/2 μήνες μετά την τελευταία προαγωγική κρίση, της 22/12/2005, η οποία, όπως και κάθε κρίση, ερευνάται αυτοτελώς για τη συνδρομή των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων των προακτέων, όπως αυτοτελώς, για κάθε κρίση, ερευνάται η συνδρομή των προϋποθέσεων της καταχρηστικής ή μη ασκήσεως των αξιώσεων του παραληφθέντος από την προαγωγή υπαλλήλου, 7 μήνες μετά την προαγωγική κρίση της 27/7/2005, 10 περίπου μήνες μετά την προαγωγική κρίση της 11/4/2005, 14 μήνες μετά την προαγωγική κρίση της 20/12/2004, 2 περίπου χρόνια μετά τις προαγωγικές κρίσεις της 19/12/2003 και 8/12/-2003, 3 περίπου χρόνια μετά την προαγωγική κρίση της 17/12/2002 και 4 και 41/2 περίπου χρόνια αντίστοιχα από τις προαγωγικές κρίσεις της 1/11/2001 και 27/4/2001 αντίστοιχα, δηλαδή οι τελευταίες έξι (6) προαγωγικές κρίσεις έγιναν σε χρονικό διάστημα 2 1/2 μηνών έως δύο περίπου ετών πριν από την άσκηση της ένδικης αγωγής, β) το δικαίωμα προς άσκηση των αξιώσεων από τη μη προαγωγή, δεν συναρτάται με το αν ο παραλειφθείς είναι στην ενεργό υπηρεσία ή αν έχει συνταξιοδοτηθεί, αλλά με τη συνδρομή στο πρόσωπο του παραληφθέντος των προς προαγωγή προϋποθέσεων κατά το χρόνο κάθε προαγωγικής κρίσης, ο οποίος είναι πάντοτε χρόνος ενεργού υπηρεσίας, γ) η προαγωγή υπαλλήλου της αναιρεσίβλητης δεν προϋποθέτει ενέργεια του κρινόμενου υπαλλήλου, π.χ. υποβολή αιτήσεως, αλλ' αποτελεί υπηρεσιακή υποχρέωση της Τράπεζας, η οποία, δια των αρμοδίων οργάνων της, αφού καταρτίζει κατ' έτος πίνακα προακτέων, από τους υπαλλήλους που διαθέτουν τα προς τούτο τυπικά και ουσιαστικά προσόντα προβαίνει στη συνέχεια σε προαγωγή και δ) η αύξηση των αποδοχών του προαχθέντος υπαλλήλου αποτελεί αυτόθροη συνέπεια της προαγωγής και δεν συναρτάται με την τοποθέτηση του προαχθέντος σε συγκεκριμένη θέση, αντίστοιχη με το βαθμό στον οποίο προήχθη, και η οποία αποτελεί ενάσκηση του διευθυντικού δικαιώματος αυτής. Περαιτέρω η προσβαλλόμενη απόφαση διαλαμβάνει ανεπαρκείς και αντιφατικές αιτιολογίες εξαιτίας των οποίων καθίσταται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος της ορθής ή μη εφαρμογής της διατάξεως του άρθρου 281 ΑΚ, καθόσον, α) δεν διαλαμβάνονται καθόλου αιτιολογίες αναφορικά με τη συμπεριφορά που επεδείκνυε ο αναιρεσεύων μετά από κάθε προαγωγική κρίση από τις συνολικά εννέα (9) κρίσεις κατά τις οποίες παραλήφθηκε, αλλά μόνο η γενική αναφορά ότι ουδέποτε ο αναιρεσεύων διαμαρτυρήθηκε προφορικός ή εγγράφως, β) ενώ οι μόνες αιτιολογίες αναφορικά με τη συμπεριφορά του αναιρεσεύοντος σχετικά με την άσκηση της ένδικης αγωγής είναι η έλλειψη διαμαρτυρίας προς την αναιρεσίβλητη δεν διαλαμβάνονται αιτιολογίες πως δημιουργήθηκε στην αναιρεσίβλητη η πεποίθηση ότι ο αναιρεσεύων δεν θα ασκήσει την ένδικη αγωγή, όταν, κατά τις παραδοχές της προσβαλλόμενης αποφάσεως, αυτή ασκήθηκε 2 1/2 μόνο μήνες μετά την τελευταία παράλειψη του αναιρεσεύοντος και γ) δεν διαλαμβάνονται παραδοχές για την ύπαρξη ειδικών συνθηκών και περιστάσεων προερχομένων κυρίως από την προηγηθείσα συμπεριφορά του αναιρεσεύοντος αλλά και της αναιρεσίβλητης, ενόψει των οποίων και της αδράνειας του δικαιούχου, η επακολουθήσασα άσκηση του δικαιώματος, τείνουσα σε ανατροπή της καταστάσεως που διαμορφώθηκε για αρκετά μεγάλο

χρονικό διάστημα, να εξέρχεται των από τη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ διαγραφομένων ορίων. Συνεπώς και οι δύο λόγοι αναιρέσεως, από το άρθρο 559 αρ. 1 και 19 του ΚΠολΔ αντίστοιχα είναι βάσιμοι και πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση

Διατάξεις:

ΑΚ: 250, 281,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Προαγωγή - Προαγωγή υπαλλήλων της Τράπεζας της Ελλάδος

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 817

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Προαγωγές. Τράπεζα της Ελλάδος. παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Μη λήψη υπόψη αποδεικτικών μέσων. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων. Παρά το νόμο αποδοχή πραγμάτων που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης χωρίς απόδειξη.

- Κατά το άρθρο 201 ΑΚ, αν με την δικαιοπραξία τα αποτελέσματα της εξαρτήθηκαν από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αίρεση αναβλητική), τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται μόλις συμβεί το γεγονός (πλήρωση της αιρέσεως), κατά δε το άρθρο 207 παρ. 1 ΑΚ, η αίρεση θεωρείται ότι πληρώθηκε, αν την πλήρωση της εμπόδιζε αντίθετα προς την καλή πίστη εκείνος που θα ζημιωνόταν από την πλήρωση της. Τέτοια υπό αναβλητική αίρεση δικαιοπραξία, επί της οποίας έχει εφαρμογή το παραπάνω άρθρο 207 ΑΚ, είναι και εκείνη, με την οποία ο εργοδότης και ο μισθωτός συμφωνούν ότι η προαγωγή του τελευταίου θα γίνει αν συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις, η διαπίστωση της συνδρομής των οποίων θα κρίνεται από τον εργοδότη ή όργανο του. Αυτό συμβαίνει και όταν η προαγωγή του υπαλλήλου προβλέπεται από τον κανονισμό του εργοδότη, που έχει συμβατική ισχύ. Στην περίπτωση αυτή παρακώλυση της πλήρωσεως της αιρέσεως εναντίον της καλής πίστεως, κατά την έννοια της παραπάνω διατάξεως, υπάρχει και όταν κρίνεται από τον εργοδότη, ότι ο μισθωτός δεν έχει τις προϋποθέσεις που συμφωνήθηκαν για προαγωγή, πλην όμως η κρίση αυτή είναι κατάφωρα άδικη, λόγω της σημαντικής υπεροχής του μη προαχθέντος έναντι του προαχθέντος, όχι δε και όταν η κρίση αυτή θα μπορούσε κατ' εκτίμηση υποκειμενική να είναι διάφορη. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 12 του Οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας και κανονισμού βαθμολογικής και μισθολογικής τάξεως των υπαλλήλων της Τράπεζας της Ελλάδος, που έχει συμβατική ισχύ, όπως ισχύει μετά τη συμπλήρωση του με τις από 25/9/1981 και 29/2/2982 αποφάσεις του Γενικού Συμβουλίου της, η προαγωγή των υπαλλήλων της από το βαθμό του Τμηματάρχη σε εκείνον του Εντεταλμένου Τμηματάρχη - Προϊσταμένου, αποφασίζεται από το Γενικό Συμβούλιο αυτής, κατ' απόλυτη εκλογή και ελεύθερη κρίση, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τάσσονται από το ίδιο άρθρο, ήτοι: α) η ύπαρξη κενής οργανικής θέσεως, β) η συμπλήρωση ευδόκιμης υπηρεσίας στον προηγούμενο βαθμό τριών ετών, γ) η ύπαρξη προσόντων ανώτερης θέσεως .επίδειξη

εξαιρετικής επίδοσης ήθους, ικανότητας και φιλεργίας και δ) ικανότητα συστηματικού προσδιορισμού και αποτελεσματικού συνδυασμού των διαθέσιμων μέσων και του υπάρχοντος προσωπικού με τρόπο που να αυξάνει την απόδοση του έργου της υπηρεσίας και της παραγωγικότητας των εργαζομένων και ειδικότερα την επίδειξη μέριμνας για την πλήρη απασχόληση του προσωπικού. Με την 20/21/12/1990 απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της Τράπεζας τροποποιήθηκε η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 12 του Οργανισμού της και θεσπίστηκαν για τους κρινόμενους με το βαθμό του Λογιστή και άνω και άλλα προσόντα και ικανότητες, όπως γνώσεις και ικανότητες να εκτελέσουν εκτός από τις συνήθεις τραπεζικές, διοικητικές, εκτελεστικές και συναφείς εργασίες, αλλά περισσότερο εξειδικευμένα καθήκοντα, που αναφέρονται σε βασικές λειτουργίες κεντρικής τράπεζας, όπως, α) η ικανότητα να διεκπεραιώνουν σύγχρονες τραπεζικές εργασίες, η γνώση της λειτουργίας των τραπεζικών αγορών και των νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών και η ικανότητα συστηματικής παρακολούθησης και διερεύνησης των εξελίξεων της τραπεζικής αγοράς και της μη τραπεζικής αγοράς χρήματος, β) η ικανότητα να επεξεργάζεται μέτρα και ρυθμίσεις, που αναφέρονται σε θέματα νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής και λειτουργίας και προσαρμογής του πιστωτικού συστήματος, γ) η ικανότητα επεξεργασίας στατιστικών στοιχείων, δ) η γνώση και εμπειρία σε θέματα εποπτείας του πιστωτικού συστήματος και η ικανότητα άσκησης ελέγχου εφαρμογής των πιστωτικών και συναλλακτικών κανόνων, ε) η γνώση και η ικανότητα βελτίωσης μεθόδων και διαδικασιών άσκησης αποτελεσματικής διοίκησης και βελτίωσης των μεθόδων διοίκησης, στ) η ικανότητα εκπροσώπησης της Τράπεζας στο εσωτερικό και εξωτερικό. Από τις διατάξεις αυτές, οι οποίες ρυθμίζουν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις προς προαγωγή στον ανώτερο βαθμό και διαγράφουν τα όρια ελέγχου από απόψεως ουσίας της σχετικής ενέργειας του αρμόδιου οργάνου της Τράπεζας προκύπτει ότι, εφόσον συντρέχουν οι ως άνω προϋποθέσεις, η προαγωγή του μισθωτού αποτελεί εκπλήρωση υποχρέωσης του εργοδότη, η οποία πηγάζει από την ατομική σύμβαση εργασίας και το συμπληρώνοντα αυτήν Οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας και Κανονισμό. Πλην όμως η περί προαγωγής κρίση των οργάνων του εργοδότη υπόκειται στον έλεγχο των τακτικών πολιτικών δικαστηρίων, αλλά μόνον υπάτους όρους των άρθρων 201 και 207 παρ.1 του ΑΚ δηλαδή μόνον όταν η κρίση του προαγωγικού οργάνου ως προς τη συνδρομή στο πρόσωπο του μισθωτού των προαγωγικών προϋποθέσεων είναι κατάφωρα άδικη και παρακωλύθηκε εναντίον της καλής πίστεως. Συνεπώς, σε περίπτωση παράβασης της ανωτέρω συμβατικής υποχρέωσης της Τράπεζας γεννάται αξίωση του μισθωτού προς αναγνώριση, εκτός των άλλων, και του προς προαγωγή δικαιώματος του.

- Παράβαση κανόνα δικαίου, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του άρθρου 559 αρ.1 ΚΠολΔ υπάρχει εφόσον αυτός δεν εφαρμοσθεί ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν αυτός εφαρμοσθεί, ενώ δεν έπρεπε ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένα.

- Έλλειψη νόμιμης βάσης, που ιδρύει τον λόγο αναιρέσεως του αριθ. 19 του ανωτέρω άρθρου υπάρχει όταν στην ελάχισσυνα πρόταση του νομικού συλλογισμού, δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά ή τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα

στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του κανόνα δικαίου, για την επέλευση της απαγγελθείσας έννομης συνέπειας ή την άρνηση της ή αντιφάσκουν μεταξύ τους.

- Όπως προκύπτει από τα άρθρα 335, 338 και 346 του ΚΠολΔ, το δικαστήριο της ουσίας για να σχηματίσει την κρίση του για τους πραγματικούς ισχυρισμούς των διαδίκων, που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έχουν ανάγκη αποδείξεως, υποχρεούται να λάβει υπόψη του όλα τα αποδεικτικά μέσα τα οποία νόμιμα προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι, είτε προς άμεση απόδειξη, είτε για συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, χωρίς να είναι αναγκαίο να γίνεται ειδική μνεία ή χωριστή αξιολόγηση του καθενός απ' αυτά. Η παράβαση της ανωτέρω υποχρέωσης του δικαστηρίου της ουσίας ιδρύει τον προβλεπόμενο από το άρθρο 559 αρ. 11 γ' του ΚΠολΔ λόγο αναιρέσεως, όταν, παρά τη βεβαίωση του δικαστηρίου ότι έλαβε υπόψη τα έγγραφα που προσκόμισαν και επικαλέσθηκαν οι διάδικοι, από το περιεχόμενο της αποφάσεως και ιδίως από τις αιτιολογίες καταλείπονται αμφιβολίες για τη συνεκτίμηση όλων ή συγκεκριμένων εγγράφων.

- Πράγματα που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 8 του ΚΠολΔ, είναι οι πραγματικοί ισχυρισμοί, οι οποίοι νομίμως προτεινόμενοι στηρίζουν κατά νόμο την αγωγή, ένσταση ή άλλη αυτοτελή αίτηση ή ανταίτηση των διαδίκων προς παροχή έννομης προστασίας (ΟΛΑΠ 11/1996). Αν όμως από την απόφαση προκύπτει ότι ο ισχυρισμός εξετάσθηκε και απορρίφθηκε ως απαράδεκτος ή κατ' ουσίαν ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.

- Από τη διάταξη του άρθρου 559 αρ.10 του ΚΠολΔ, με την οποία ορίζεται ότι αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο παρά το νόμο δέχθηκε πράγματα που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης χωρίς απόδειξη, προκύπτει ότι ο λόγος αυτός αναιρέσεως ιδρύεται όταν το δικαστήριο δέχεται πράγματα, δηλαδή αυτοτελείς ισχυρισμούς, οι οποίοι τείνουν σε θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του δικαιώματος που ασκείται με την αγωγή, ένσταση ή αντένσταση, χωρίς να έχει προσκομισθεί οποιαδήποτε απόδειξη για τα πράγματα αυτά ή όταν δεν εκτίθεται από ποια αποδεικτικά μέσα άντλησε την απόδειξη γι' αυτά.

Διατάξεις:

ΑΚ: 201, 207,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 10, 559 αριθ. 11γ, 559 αριθ. 19,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Προαγωγή - Προαγωγή υπαλλήλων της Τράπεζας της Ελλάδος

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1024

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Προαγωγές υπαλλήλων. Τράπεζα της Ελλάδος. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 27 παρ. στ' , 33 και 38 του έχοντος ισχύ νόμου Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος (κυρ. ν.3234/1927) προκύπτει ότι οι προαγωγές και η υπηρεσιακή εξέλιξη των υπαλλήλων της ρυθμίζονται από τον

εσωτερικό οργανισμό της, ο οποίος καταρτίζεται από το Γενικό Συμβούλιο της Τράπεζας και έχει, ως εκ τούτου, συμβατική ισχύ. Οι προαγωγές των υπαλλήλων αυτών τελούν υπό αίρεση, η πλήρωση της οποίας συντελείται με την απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την προαγωγή του υπαλλήλου σε ανώτερο βαθμό (ΑΚ 201). Αν κριθεί από το ανωτέρω συμβούλιο ότι ο εργαζόμενος δεν συγκέντρωνε, κατά τη συγκεκριμένη προαγωγική κρίση, τις συμφωνημένες προϋποθέσεις για την προαγωγή του στον ανώτερο βαθμό και η κρίση του αυτή είναι καταφώρως άδικη, η πλήρωση της ανωτέρω αιρέσεως παρακωλύεται εναντίον της καλής πίστεως από μέρος του εργοδότη, οπότε η αίρεση θεωρείται ότι έχει πληρωθεί (ΑΚ 207 παρ. 1). Κατάφωρα άδικη είναι η κρίση του υπόχρεου εργοδότη, όταν υπερβαίνει τα ακραία λογικά όρια μέσα στα οποία μπορεί να κινηθεί ο τελευταίος κατά την εκτίμηση της υπηρεσιακής επιδόσεως και αποδόσεως του υπαλλήλου. Αν στη συγκεκριμένη περίπτωση διαπιστωθεί ότι η μη πλήρωση της αίρεσης είναι αντίθετη προς την καλή πίστη με την ανωτέρω έννοια του όρου, η προαγωγή του υπαλλήλου αναγνωρίζεται από το Δικαστήριο και, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 1082/1980, μετά την τελεσιδικία της αποφάσεως θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε από τότε που έπρεπε να συντελεστεί.

Περαιτέρω, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 του ΚΠολΔ, λόγος αναίρεσης, για ευθεία παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου, ιδρύεται αν αυτός δεν εφαρμόστηκε, ενώ συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, ή αν εφαρμόστηκε, ενώ δεν έπρεπε καθώς και αν το δικαστήριο προσέδωσε στον εφαρμοστέο κανόνα έννοια διαφορετική από την αληθινή (ΟΛΑΠ 36/1988, ΑΠ 1218/2007). Στην περίπτωση που το δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν την υπόθεση, η παράβαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου κρίνεται ενόψει των πραγματικών περιστατικών, που ανελέγκτως δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν το δικαστήριο της ουσίας και της υπαγωγής αυτών στο νόμο και ιδρύεται αυτός ο λόγος αναίρεσης, αν οι πραγματικές παραδοχές της απόφασης καθιστούν φανερή την παραβίαση.

Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 19 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από την εν λόγω διάταξη, που αποτελεί κύρωση της παράβασης του άρθρου 93 παρ. 3 του Συντάγματος προκύπτει ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος αναίρεσης ιδρύεται όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή του (ανεπαρκής αιτιολογία), ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία). Δεν υπάρχει όμως ανεπάρκεια αιτιολογιών, όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές αλλά πλήρεις αιτιολογίες (ΟΛΑΠ 1/1999). Έλλειψη νόμιμης βάσεως, εξάλλου, δεν υπάρχει, όταν πρόκειται για ελλείψεις αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων και μάλιστα στην ανάλυση, στάθμιση και αξιολόγηση του εξαγόμενου από αυτές πορίσματος, γιατί στην κρίση αυτή το δικαστήριο προβαίνει ανελέγκτως, κατ' άρθρο 561 παρ.1 ΚΠολΔ, εκτός αν δεν είναι σαφές το αποδεικτικό πόρισμα και για το λόγο αυτό καθίσταται

ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος. Ως ζητήματα δε των οποίων η μη αιτιολόγηση ή η αιτιολόγηση κατά τρόπο αντιφατικό ή ανεπαρκή, στερεί από νόμιμη βάση την απόφαση, νοούνται οι ισχυρισμοί που έχουν αυτοτελή ύπαρξη, που τείνουν, δηλαδή, στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του δικαιώματος που ασκήθηκε είτε ως επιθετικό είτε ως αμυντικό μέσο, όπως είναι και τα αναγκαία, κατά νόμο προς στήριξη της αγωγής ή κάποιας νόμιμης ένστασης περιστατικά, όχι όμως και τα νομικά ή πραγματικά επιχειρήματα που συνέχονται με την ερμηνεία του νόμου ή την αξιολόγηση και στάθμιση των αποδείξεων, για τα οποία ή έλλειψη, η αντιφατικότητα ή η ανεπάρκεια της αιτιολογίας δεν ιδρύει λόγο αναίρεσης.

Διατάξεις:

ΑΚ: 201, 207,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Προαγωγή - Προαγωγή υπαλλήλων της Τράπεζας της Ελλάδος

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1641

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Προαγωγές υπαλλήλων Τράπεζας της Ελλάδος.
- Κατά το άρθρο 201 του ΑΚ, αν με τη δικαιοπραξία τα αποτελέσματά της εξαρτήθηκαν από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αναβλητική αίρεση), τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται μόλις συμβεί το γεγονός, ενώ κατά το άρθρο 207 παρ.1 του ΑΚ η αίρεση θεωρείται ότι πληρώθηκε, αν την πλήρωσή της εμπόδισε αντίθετα προς την καλή πίστη εκείνος, που θα ζημιωνόταν από την πλήρωσή της. Τέτοια δικαιοπραξία με αναβλητική αίρεση, στην οποία εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 207 παρ. 1 του Α.Κ., είναι και εκείνη, με την οποία συμφωνήθηκε μεταξύ του εργοδότη και του μισθωτού η προαγωγή αυτού, αν συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις, η διαπίστωση της συνδρομής των οποίων γίνεται από τον εργοδότη (ή εξουσιοδοτημένο όργανό του), όπως όταν η υπό προϋποθέσεις προαγωγή του υπαλλήλου προβλέπεται από κανονισμό εργασίας, που έχει συμβατική ισχύ. Στην περίπτωση αυτή, όταν κρίνεται από τον εργοδότη (ή εξουσιοδοτημένο όργανό του) ότι ο μισθωτός δεν συγκεντρώνει τις συμφωνημένες προϋποθέσεις για την προαγωγή του και η κρίση αυτή είναι αντίθετη προς την καλή πίστη ως καταφώρας εξ αντικειμένου άδικη, όταν δηλαδή παραλείφθηκε να προαχθεί υπάλληλος, που υπερείχε καταφανώς ως προς τα, συνολικώς εκτιμώμενα, τυπικά και ουσιαστικά, υπηρεσιακά προσόντα του έναντι, έστω και ενός, προαχθέντος συναδέλφου του, τότε η αναβλητική αίρεση, υπό την οποία τελούσε η προαγωγή του παραλειφθέντος, λογίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 207 του Α.Κ., ότι πληρώθηκε από τότε, που έπρεπε να είχε γίνει η προαγωγή.
- Σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 12 του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας και Κανονισμού Βαθμολογικής και Μισθολογικής Τάξεως των υπαλλήλων της αναιρεσεύουσας, που έχει συμβατική ισχύ (ΟΛΑΠ 27/95) η προαγωγή στο 2ο βαθμό (του υποδιευθυντή) αποφασίζεται κατ' απόλυτη εκλογή και ελεύθερη κρίση του

Γενικού Συμβουλίου μετά από πρόταση του Διοικητή, εφόσον υφίσταται κενή οργανική θέση, ο υπό προαγωγή υπάλληλος έχει συμπληρώσει στον κατεχόμενο βαθμό τον αναγκαίο χρόνο ευδόκιμης υπηρεσίας, έχει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την προαγωγή στην ανώτερη θέση και έχει επιδείξει στην άσκηση των καθηκόντων του και την εκτέλεση της υπηρεσίας του εξαιρετική επίδοση, ήθος, ικανότητα και εργατικότητα. Πέραν των προϋποθέσεων αυτών, με το άρθρο 34 του Γενικού Κανονισμού Καταστάσεως Υπαλλήλων της αναιρεσείουσας, όπως τροποποιήθηκε με τις από 27-2-1987, 21-12-1990 και 29-8-1991 αποφάσεις του Γενικού Συμβουλίου αυτής, από το έτος 1990 και εφεξής προβλέφθηκαν ως αξιολογικά στοιχεία για την προαγωγής στους ανώτερους βαθμούς οι πρόσθετες γνώσεις και η ικανότητα διεκπεραιώσεως συγχρόνων τραπεζικών εργασιών, η γνώση της λειτουργίας των τραπεζικών αγορών και των νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών, η ικανότητα χειρισμού θεμάτων νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής, λειτουργίας, εποπτείας και ελέγχου του πιστωτικού συστήματος, η γνώση και η ικανότητα ασκήσεως αποτελεσματικής διοικήσεως και βελτιώσεως των τρόπων διοικήσεως κλπ.

Διατάξεις:

ΑΚ: 201, 207,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας - Άκυρη σύμβαση εργασίας

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1637

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Άκυρη σύμβαση εργασίας. Αδικαιολόγητος πλουτισμός. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.
- Ο γενικός κανόνας του άρθρου 904 ΑΚ, κατά τον οποίο όποιος έγινε πλουσιότερος, χωρίς νόμιμη αιτία, από την περιουσία ή με ζημία άλλου έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια, έχει εφαρμογή και επί του Δημοσίου όπως και επί των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Αυτό ισχύει και επί αξιώσεων κατ' αυτών από σχέση εργασίας και ειδικότερα στις περιπτώσεις άκυρης πρόσληψης υπαλλήλου ή ανάθεσης σε αυτόν καθηκόντων αλλότριων του κλάδου, στον οποίο έχει προσληφθεί. Και αυτό διότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 2 και 6 του Συντάγματος, απαγορεύεται η πρόσληψη υπαλλήλου από αυτά σε μη νομοθετημένη θέση. Η παρά την απαγόρευση αυτή ενέργεια, δηλαδή η πρόσληψη σε μη νομοθετημένη θέση, συνεπάγεται την ακυρότητα της πρόσληψης ή αντίστοιχα την ακυρότητα της ανάθεσης αλλότριων καθηκόντων (ως οιονεί σχέσης εργασίας ιδιωτικού δικαίου) και συνακόλουθα συνιστά τη βασική προϋπόθεση της έλλειψης νόμιμης αιτίας, ένεκα της οποίας, εφόσον συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 904 ΑΚ, το Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ενέχεται σε απόδοση της ωφέλειας που προήλθε από την εργασία, η οποία παρασχέθηκε σε αυτό και από την οποία αυτό κατέστη πλουσιότερο. Η ωφέλεια αυτή συνίσταται στο μισθό που θα κατέβαλε ο εργοδότης σε πρόσωπο το οποίο θα προσλάμβανε με έγκυρη

εργασιακή σύμβαση και θα είχε τις ίδιες ικανότητες και τα ίδια προσόντα με εκείνο που παρέσχε την εργασία (ΟλΑΠ 218/1977).

Διατάξεις:

ΑΚ: 904,

Σ: 103, 560,

ΠΔ: 194/1988,

Νόμοι: 2470/1997, άρθ. 8,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας - Μερική απασχόληση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 811

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Σύμβαση μερικής απασχόλησης. Καθαρίστρια. Υπολογισμός αποδοχών, άδειας και επιδόματος άδειας. Άδεια ασθενείας. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Έλλειψη νόμιμης βάσης. Παραίτηση από αίτηση αναίρεσης.

- Με το άρθρο 2 του Ν. 2639/1998 αντικαταστάθηκε το άρθρο 38 του Ν. 1892/1990 και ορίστηκε στην παρ. 1 ότι κατά τη σύσταση της συμβάσεως εργασίας ή κατά τη διάρκειά της, ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορεί με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν για ορισμένο ή αόριστο χρόνο ημερήσια ή εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία, η οποία θα είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική (μερική απασχόληση) και ότι η συμφωνία αυτή, εφόσον μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κατάρτισή της δεν γνωστοποιηθεί στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, τεκμαίρεται ότι καλύπτει σχέση εργασίας με πλήρη απασχόληση και στην παρ. 16 ότι μέσα σε διάστημα εννέα (9) μηνών από τη δημοσίευση του άνω νόμου (2-9-1998) κάθε εργοδότης υποχρεούται να υποβάλει στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας συγκεντρωτική κατάσταση αναφορικά με τις υφιστάμενες συμβάσεις εργασίας μεταξύ αυτού και των εργαζομένων που απασχολεί με μερική απασχόληση, στην οποία θα αναγράφεται η ημερομηνία καταρτίσεως των συμβάσεως αυτών και το ονοματεπώνυμο του απασχολουμένου και ότι σε περίπτωση παραλείψεως υποβολής της καταστάσεως αυτής τεκμαίρεται ότι η σχετική σύμβαση καλύπτει σχέση εργασίας με πλήρη απασχόληση. Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι το τεκμήριο που δημιουργείται από την παράλειψη του εργοδότη να γνωστοποιήσει εμπρόθεσμα στην Επιθεώρηση Εργασίας την κατάρτιση με τον μισθωτό έγγραφης συμβάσεως μερικής απασχόλησης ή να υποβάλει εμπρόθεσμα σε αυτήν κατάσταση για τις (έγγραφες) συμβάσεις μερικής απασχόλησης που είχαν καταρτισθεί πριν από την έναρξη ισχύος του άνω νόμου, είναι μαχητό, αφού δεν ορίζεται το αντίθετο στον νόμο (άρθρ. 338§2 του ΚΠολΔ) και συνεπώς ανατρέπεται, αν αποδειχθεί ότι οι συμβάσεις αυτές αφορούσαν πράγματι μερική και όχι πλήρη απασχόληση (ΑΠ 1097/2003).

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 2§5 της 33700/2890/1950 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Συντονισμού, Εργασίας και Οικονομικών "περί αυξήσεως ημερομισθίων ανειδίκευτων και μαθητευομένων εργατών", που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 28/1944 (ΕΚ 92/1950, Τευχ. Β'), "αι παρ' οιωνδήποτε εργοδότη κατά πλήρες

ωράριο απασχολούμενοι καθαρίστριαι, ων η σχέση εργασίας διέπεται δια συμβάσεως ιδιωτικού δικαίου, δικαιούνται κατ' ελάχιστον όριον του ημερομισθίου της ανειδίκευτου εργατριάς. Μείωσις των ωρών εργασίας κατά το 1/4, δι' οιονδήποτε λόγον, δεν απαλλάσσει τον εργοδότην της υποχρεώσεως καταβολής του ανωτέρω ημερομισθίου". Επομένως, οι καθαρίστριες που εργάζονται με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου δικαιούνται για το πλήρες ωράριο εργασίας (40 ωρών εβδομαδιαίως) ή για ωράριο που είναι ελαττωμένο κατά το 1/4, την πλήρη αμοιβή που προβλέπουν για τους ανειδίκευτους εργάτες οι εκάστοτε ισχύουσες ΕΓΣΣΕ, ενώ στην περίπτωση που απασχολούνται κατά μικρότερο ωράριο η αμοιβή μειώνεται αναλόγως.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 643, 649 και 653 του ΑΚ, 3§2 του Ν. 2112/1920, 5§1 του Ν. 3198/1955 και 1 της 95/1945 Διεθνούς Συμβάσεως Εργασίας "περί προστασίας του ημερομισθίου", που κυρώθηκε με τον Ν. 3248/1955, συνάγεται ότι ως μισθός στη σύμβαση εργασίας θεωρείται κάθε παροχή, την οποία οφείλει ο εργοδότης κατά νόμο ή τη σύμβαση στον μισθωτό ως αντάλλαγμα για την παρεχόμενη εργασία του, δηλαδή όχι μόνο η κύρια παροχή (βασικός μισθός) αλλά και κάθε άλλη πρόσθετη παροχή, που οφείλεται ως αντάλλαγμα για την παρεχόμενη εργασία του. Εξάλλου, σύμφωνα με τα άρθρα 3 της 19040/1981 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, 3 του ΑΝ 539/1945 και 3§16 του Ν. 4504/1966, τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα, οι αποδοχές αδειας και το επίδομα αδειας υπολογίζονται με βάση τις τακτικές ή συνήθειες αποδοχές του εργαζομένου, στις οποίες περιλαμβάνονται ο νόμιμος μισθός και τα επιδόματα. Περιλαμβάνονται όμως ακόμη πρόσθετες παροχές ή προσαυξήσεις στον μισθό, μεταξύ των οποίων και η κατά 75% προσαύξηση του ημερομισθίου ή του 1/25 του μηνιαίου μισθού, με βάση τις 8900/1946 και 25825/1951 κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας για εργασία κατά τις Κυριακές και τις από τον νόμο καθιερωμένες ως μη εργάσιμες εορτές του έτους, εφόσον αυτή παρέχεται σταθερά και μόνιμα. Ειδικώς δε για τον υπολογισμό των επιδομάτων εορτών λαμβάνονται υπόψη, κατά ρητή πρόβλεψη του άρθρ. 3§2γ της άνω Κ.Υ.Α 19040/1981, και το επίδομα αδειας (ΑΠ 1411/2009). Κατά τη διάταξη του άρθρ. 1§3 της ίδιας Κ.Υ.Α., που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 1082/1980, δώρα εορτών καταβάλλονται ολόκληρα εφόσον η σχέση εργασίας των μισθωτών με τον υπόχρεο εργοδότη διήρκεσε χωρίς διακοπή καθόλη τη χρονική περίοδο που ορίζεται για κάθε περίπτωση που είναι για το δώρο Πάσχα από 1 Ιανουαρίου μέχρι 30 Απριλίου και για το δώρο Χριστουγέννων από 1 Μαΐου μέχρι 30 Δεκεμβρίου κάθε έτους. Εάν όμως διήρκεσε η εργασιακή σχέση μικρότερο χρονικό διάστημα, μέσα στα χρονικά όρια που αναφέρθηκαν, τότε καταβάλλεται ως δώρο Χριστουγέννων ποσό ίσο με τα 2/5 του μηνιαίου μισθού ή 2 ημερομίσθια, ανάλογα με τον συμφωνημένο τρόπο αμοιβής, για κάθε 19ήμερο χρονικό διάστημα της εργασιακής σχέσεως και ως δώρο Πάσχα ποσό ίσο με το 1/5 του μισού μηνιαίου μισθού ή 1 ημερομίσθιο, ανάλογα με τον συμφωνημένο τρόπο αμοιβής, για κάθε 8ήμερο χρονικό διάστημα της εργασιακής σχέσεως. Για κάθε χρονικό διάστημα μικρότερο του 19ημέρου ή του 8ημέρου αντίστοιχα δικαιούνται ανάλογο κλάσμα (ΑΠ 1425/2008). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 38§4 του Ν. 1892/1990, οι μερικώς απασχολούμενοι δικαιούνται κατ' έτος άδεια με

αποδοχές και επίδομα αδείας με βάση τις αποδοχές που θα ελάμβανε εάν εργάζονταν κατά το χρόνο της αδείας τους, για τη διάρκεια της οποίας εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 2 του ΑΝ 539/1945 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 1 του Ν. 1346/1983). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 2§1 του ΑΝ 539/1945, κάθε μισθωτός μετά από συνεχή απασχόληση τουλάχιστον δώδεκα μηνών (βασικός χρόνος) σε υπόχρεη επιχείρηση, δικαιούται κάθε ημερολογιακό έτος άδεια με αποδοχές, ενώ κατά το άρθρ. 5§1 εδ. β' του ίδιου νόμου, όπως αυτό το εδάφιο προστέθηκε με το άρθρ. 3 του ΝΔ 3755/1957, "επιφυλασσομένων των διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, εργοδότης αρνούμενος την χορήγησιν εις μισθωτόν αυτού της νομίμου κατ' έτος αδείας του, υποχρεούται όπως, άμα τη λήξει του έτους καθό δικαιούται αδείας ο μισθωτός, και μετά προηγούμενων διαπίστωσιν της παραλείψεως ταύτης υπό οργάνου του Υπουργείου Εργασίας, καταβολή εις αυτόν τας αντιστοίχους αποδοχάς των ημερών αδείας, ηυξημένας κατά 100%". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι αν ο μισθωτός δεν έλαβε την ετήσια κανονική άδεια αναπαύσεως ως το τέλος του ημερολογιακού έτους κατά το οποίο τη δικαιούται, ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να του καταβάλει ως αποζημίωση τις αποδοχές των ημερών της αδείας του στο διπλάσιο, αν η μη πραγματοποίηση αυτής οφείλεται σε υπαιτιότητά του. Προϋπόθεση για την καταβολή της αποζημίωσης αυτής, εκτός των άλλων, η αίτηση του μισθωτού προς τον εργοδότη για τη χορήγηση της αδείας και η άρνηση του τελευταίου να τη χορηγήσει, οπότε υπάρχει υπαιτιότητα αυτού, έστω και σε βαθμό ελαφράς αμέλειας, με τη μη τήρηση των διατάξεων περί χορηγήσεως στους μισθωτούς ετήσιας αδείας αναπαύσεως. Ακόμη, με το άρθρ. 2§2 του Ν. 3755/1957, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 1 του ΝΔ 147/1973, ορίσθηκε ως εξαιρεσίμη ημέρα και η Δευτέρα του Πάσχα, κατά δε την παρ. 3 του ίδιου άρθρου, στους αμειβόμενους με ημερομίσθιο μισθωτούς που δεν απασχολήθηκαν κατά τις εξαιρεσίμες ημέρες από λόγους μη οφειλόμενους στους ίδιους, καταβάλλεται ποσό ίσο με ένα ημερομίσθιο για κάθε εξαιρεσίμη ημέρα που εργάσθηκαν, χωρίς προσαύξηση.

- Κατά τις διατάξεις των άρθρ. 657 και 658 του ΑΚ ο εργαζόμενος δικαιούται ένα μηνιαίο μισθό αν ασθένησε ένα τουλάχιστον έτος μετά την έναρξη της συμβάσεώς του, αφαιρείται όμως ό,τι έλαβε από τον ασφαλιστικό του φορέα.

- Οι από το άρθρο 559 αρ. 1 και 19 του ΚΠολΔ λόγοι αναιρέσεως είναι δυνατό να φέρονται ότι πλήττουν την προσβαλλόμενη απόφαση για ευθεία ή εκ πλαγίου παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου αλλά στην πραγματικότητα να πλήττουν την προσβαλλόμενη απόφαση, κατά την εκτίμηση των αποδείξεων υπό την επίκληση ότι αυτή παραβίασε κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που δεν ελέγχεται κατά τα άνω από τον Άρειο Πάγο. Ειδικότερα δε ο από τον αρ. 19 λόγος ιδρύεται όταν στο αιτιολογικό της αποφάσεως του δικαστηρίου δεν περιέχονται καθόλου ή δεν περιγράφονται με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντίφαση τα πραγματικά περιστατικά που είναι αναγκαία για να κριθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του κανόνα ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόσθηκε ή αν έγινε ή όχι ορθός νομικός χαρακτηρισμός των κρινόμενων πραγματικών γεγονότων, όχι όμως και όταν πρόκειται για ελλείψεις αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων

και ειδικότερα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του συνταχθέντος από αυτές αποδεικτικού πορίσματος, εφόσον αυτό διατυπώνεται σαφώς.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 294, 296 και 297 ΚΠολΔ, εφαρμοζόμενες, σύμφωνα με το άρθρο 573 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα, στη διαδικασία της δίκης για αναίρεση, προκύπτει ότι παραίτηση ολική ή μερική από το ένδικο μέσο που έχει ασκηθεί, όπως είναι και η αναίρεση (άρθρο 495 παρ. 1 ΚΠολΔ), μπορεί να γίνει και με προφορική δήλωση πριν αρχίσει η προφορική συζήτηση. Η δήλωση αυτή καταχωριζόμενη στα πρακτικά, επιφέρει αντίστοιχη (αναλόγως με το περιεχόμενο και την έκτασή της) κατάργηση της δίκης (ΟΛΑΠ 7/1993, ΑΠ 551/1999). Κάθε άλλος τρόπος παραιτήσεως είναι απαράδεκτος, επομένως και με απλή δήλωση στις προτάσεις του παραιτουμένου (ΑΠ 1310/2003 ΕλΔνη 2005.87).

Διατάξεις:

ΑΚ: 643, 649, 653, 656, 669,

ΚΠολΔ: 294, 296, 297, 338, 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,

ΥΑ: 33700/2890/1950,

Νόμοι: 2112/1920, άρθ. 3,

Νόμοι: 28/1944,

ΑΝ: 539/1945, άρθ. 3,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 5,

Νόμοι: 1892/1990, άρθ. 38,

Νόμοι: 1892/1990, άρθ. 38,

Νόμοι: 2639/1998, άρθ. 2,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας - Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας και σύμβαση έργου

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1672

Έτος: 2010

Σύντομη Περίληψη:

- Σύμβαση εργασίας και σύμβαση έργου.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 648 επ. του ΑΚ και 6 του Ν. 765/1943, που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 38 του ΕισΝΑΚ, προκύπτει ότι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας υπάρχει όταν οι συμβαλλόμενοι, με τους όρους της συμφωνίας τους, αποβλέπουν στην παροχή της εργασίας που συμφωνήθηκε και στον μισθό, ανεξάρτητα από τον τρόπο καθορισμού και καταβολής του και ο εργαζόμενος υπόκειται σε νομική και προσωπική εξάρτηση από τον εργοδότη, η οποία εκδηλώνεται με το δικαίωμα του τελευταίου να δίνει δεσμευτικές για τον εργαζόμενο οδηγίες, ως προς τον τρόπο, τόπο και χρόνο παροχής των υπηρεσιών του και να ασκεί εποπτεία και έλεγχο για τη διαπίστωση της συμμορφώσεώς του προς αυτές. Η σύμβαση αυτή διακρίνεται από την αναφερόμενη στο άρθρο 681 ΑΚ σύμβαση μίσθωσης έργου (επί της οποίας δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας), κυρίως γιατί με τη σύμβαση εργασίας οι συμβαλλόμενοι αποβλέπουν στην εργασία που θα παρέχεται σε ορισμένο ή αόριστο χρόνο, ενώ με την σύμβαση

μισθώσεως έργου οι συμβαλλόμενοι αποβλέπουν στην επίτευξη του συμφωνηθέντος τελικού αποτελέσματος, η πραγμάτωση του οποίου συνεπάγεται την αυτόματη λύση της μεταξύ των συμβαλλομένων συμβατικής σχέσης. Ο χαρακτηρισμός της συμβατικής σχέσης γίνεται από το δικαστήριο μετά από εκτίμηση όλων των συγκεκριμένων περιστάσεων, για να κριθεί -ανεξάρτητα από τον νομικό χαρακτήρα που έδωσαν- με ποια συγκεκριμένη νομική σχέση συνδέονται τα συμβαλλόμενα μέρη.

- Από το άρθρο 1 του Ν. 2639/1998 "ρύθμιση εργασιακών σχέσεων...", ορίζονται: "1. Η μεταξύ εργοδότη και απασχολούμενου συμφωνία για παροχή υπηρεσιών ή έργου, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, ιδίως στις περιπτώσεις αμοιβής κατά μονάδα εργασίας (φασόν), τηλεργασίας, κατ' οίκον απασχόλησης, τεκμαίρεται ότι δεν υποκρύπτει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, εφόσον η συμφωνία αυτή καταρτίζεται εγγράφως και γνωστοποιείται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας. 2.- Μέσα σε διάστημα εννέα (9) μηνών από την δημοσίευση του παρόντος νόμου, κάθε εργοδότης υποχρεούται να υποβάλει στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας συγκεντρωτική κατάσταση, αναφορικά με τις υφιστάμενες συμφωνίες μεταξύ αυτού και των απασχολούμενων για παροχή υπηρεσιών ή έργου, στην οποία θα αναγράφονται η χρονολογία κατάρτισης των συμφωνιών αυτών και το ονοματεπώνυμο του απασχολούμενου. Σε περίπτωση παραλείψεως υποβολής της κατάστασης αυτής θεωρείται ότι η σχετική συμφωνία υποκρύπτει σύμβαση εξαρτημένης εργασίας". Με τις διατάξεις αυτές, όπως σαφώς προκύπτει από την διατύπωση και το περιεχόμενο τους, δεν επιχειρείται παρέμβαση του νομοθέτη στο ουσιαστικό μέρος των άνω συμβάσεων, έτσι ώστε αυτές να ερμηνεύονται αυθεντικά ως συμβάσεις έργου ή ανεξαρτήτων υπηρεσιών στις περιπτώσεις του άρθρου 1 εδ. α' ή ως συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας στη δεύτερη περίπτωση, αλλά απλά τόσο με τον όρο "τεκμαίρεται" της πρώτης περίπτωσης όσο και με τον ταυτόσημο όρο "θεωρείται" της δεύτερης, καθιερώνονται μαχητά τεκμήρια, υπέρ του ότι, στην μεν πρώτη περίπτωση οι μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου συμφωνίες δεν υποκρύπτουν σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, στη δε δεύτερη περίπτωση ότι πράγματι υποκρύπτεται τέτοια σύμβαση, και συνεπώς παρέχεται δυνατότητα ανταπόδειξης (άρθρο 338 παρ. 2 του ΚΠολΔ).

Διατάξεις:

ΑΚ: 648 επ.,

Νόμοι: 765/1943, άρθ. 6,

Νόμοι: 2639/1998, άρθ. 1,

Δημοσίευση: INLAW 2010 * NoB 2011.779 * ΔΕΕ 2012.267

Σύμβαση εργασίας - Γενικά

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1231

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Εργαζόμενοι στο Δημόσιο. Κατάταξη σε οργανικές θέσεις. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Παραβίαση των διδαγμάτων της κοινής πείρας. Μη λήψη υπόψηπραγμάτων. Αδίκαστη αίτηση.

- Στην παρ. 1 του άρθρου 17 του Ν. 2839/2000 "ρυθμίσεις θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και άλλες διατάξεις", ορίζεται ότι "Προσωπικό το οποίο υπηρετεί κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου ή υπηρέτησε μέσα στο χρονικό διάστημα από 1.8.1999 μέχρι 31.3.2000, στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α α' και β' βαθμίδας στα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου πλήρους απασχόλησης ή με σύμβαση μίσθωσης έργου, κατατάσσεται σε οργανικές θέσεις με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του φορέα τελευταίας απασχόλησης, εφόσον κατά την 31.3.2000: α) είχε συνολική παροχή υπηρεσίας στο φορέα, με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή με συμβάσεις μίσθωσης έργου, τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) μήνες, β) δεν είχε μεσολαβήσει, προκειμένου για προσωπικό που απασχολήθηκε με περισσότερες της μιας συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, χρονικό διάστημα διακοπής, μεταξύ των συμβάσεων, μεγαλύτερο των δύο (2) μηνών, γ) η απαιτούμενη κατά το εδάφιο α' συνολική παροχή υπηρεσίας, προκειμένου για προσωπικό που απασχολήθηκε με συμβάσεις μίσθωσης έργου, έχει παρασχεθεί, από 1-1-1005 και εφεξής, δ) κατά την πρόσληψη ή την κατάρτιση των συμβάσεων δεν παραβιάστηκαν οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 21 του Ν. 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α') και του άρθρου 6 του Ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α'), ε) πρόκειται εφεξής να καλύψει πάγιες και διαρκείς ανάγκες του φορέα σε θέσεις του οποίου κατατάσσεται". Περαιτέρω, στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι: "Για την, κατά την παράγραφο 1, κατάταξη απαιτούνται: α) υποβολή αίτησης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, β) συνδρομή των προβλεπόμενων από την κείμενη νομοθεσία γενικών προσόντων διορισμού, εκτός από το ανώτατο όριο ηλικίας, και με την επιφύλαξη των οριζόμενων στις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 10 του Ν. 2266/1994 (ΦΕΚ 218 Α'), γ)..." . Τέλος, κατά μεν την παράγραφο 6 του παραπάνω Νόμου, ορίζεται ότι "οι κατατασσόμενοι εντάσσονται σε υφιστάμενες θέσεις αντίστοιχης ή παρεμφερούς ειδικότητας και αν δεν υπάρχουν, σε προσωρινές θέσεις αντίστοιχης ειδικότητας, που συνιστώνται με την απόφαση κατάταξης" κατά δε την παράγραφο 7 αυτού, ορίζεται ότι "η κατάταξη γίνεται με απόφαση του αρμοδίου για την πρόσληψη οργάνου ύστερα από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου ως προς τη συνδρομή της προϋπόθεσης που ορίζεται στο εδάφιο ε' της παρ. 1 και ως προς την παρεμφερή ειδικότητα της προηγούμενης παραγράφου, εφαρμοζομένων, κατά τα λοιπά, αναλόγως, των διατάξεων των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 10 και των παραγράφων 3 και 5 του άρθρου 11 του Ν. 2266/1994".

- Ο από το αρθρ. 559 αρ. 1 εδ. α του ΚΠολΔ, λόγος αναιρέσεως ιδρύεται όταν παραβιάστηκε κανόνας ουσιαστικού δικαίου, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών, αδιάφορο αν πρόκειται για νόμο ή έθιμο, ελληνικό ή ξένο, εσωτερικού ή διεθνούς δικαίου. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται αν δεν εφαρμοσθεί ενώ συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ή εάν εφαρμοσθεί εσφαλμένως, η παραβίαση δε αυτή εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών.

- Η παραβίαση των διδαγμάτων της κοινής πείρας, δηλαδή των γενικών και αφηρημένων αρχών για την εξέλιξη των πραγμάτων, που αντλούνται από την εμπειρική πραγματικότητα με τη βοήθεια της επιστημονικής έρευνας ή της επαγγελματικής ενασχόλησης, ιδρύει τον από το αρθρ. 559 αρ. 1 εδ. β' του ΚΠολΔ προβλεπόμενο λόγο αναιρέσεως, μόνο όταν αυτά αφορούν την ερμηνεία κανόνων δικαίου ή την υπαγωγή σε αυτούς των πραγματικών γεγονότων και όχι για τη διαπίστωση αυτών. Ειδικότερα, παραβίαση των διδαγμάτων της κοινής πείρας υπάρχει όταν το δικαστήριο εσφαλμένα χρησιμοποιεί ή παραλείπει να χρησιμοποιήσει τις άνω αρχές, για την ανεύρεση με βάση αυτές της εννοίας του κανόνα δικαίου, όταν ιδίως αυτός περιέχει αόριστες νομικές έννοιες ή για να υπαγάγει ή όχι τα αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς στον εφαρμοστέο κανόνα δικαίου. Αν η παραβίαση αυτή υπάρχει στην εκτίμηση των αποδείξεων δεν ιδρύεται ο λόγος αυτός αναιρέσεως, διότι η εκτίμηση των αποδείξεων από το δικαστήριο της ουσίας είναι ανέλεγκτη.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 8 ΚΠολΔ. ιδρύεται λόγος αναιρέσεως και αν το δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης, Ως "πράγματα" κατά την έννοια της διατάξεως αυτής θεωρούνται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί των διαδίκων οι οποίοι τείνουν στη θεμελίωση ή κατάλυση ασκηθέντος ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος, είτε ως επιθετικού, είτε ως αμυντικού, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι λόγοι εφέσεως, των οποίων η λήψη υπόψη και παραδοχή θα είχε ως συνέπεια την κατά το άρθρο 535 παρ. 1 ΚΠολΔ εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως. Όμως ο παραπάνω λόγος δεν ιδρύεται αν το δικαστήριο έλαβε υπόψη τον προταθέντα ισχυρισμό ή λόγο εφέσεως και τον απέρριψε για οποιονδήποτε τυπικό ή ουσιαστικό λόγο (ΟΛΑΠ 12/1991, ΑΠ 371/2004, ΑΠ 89/2002, ΑΠ 663/2001).

- Κατά το άρθρο 559 αριθ. 9 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται και αν το δικαστήριο άφησε αίτηση αδίκαστη.

Διατάξεις:

ΑΚ: 648 επ., 656, 914,

ΚΠολΔ: 229, 230, 271 επ., 535, 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 9, 576,

ΕισΝΑΚ: 104, 105,

Νόμοι: 2190/1994, άρθ. 21,

Νόμοι: 2266/1994, άρθ. 10,

Νόμοι: 2527/1997, άρθ. 6,

Νόμοι: 2690/1999,

Νόμοι: 2839/2000, άρθ. 17,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Σύμβαση εργασίας - Πιστοποιητικό εργασίας

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 667

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Λήξη σχέσης εργασίας. Χορήγηση πιστοποιητικού εργασίας στον εργαζόμενο. Εκπαιδευτικοί. Στην περίπτωση άκυρης σύμβασης εργασίας, ο εργοδότης δεν είναι υποχρεωμένος να διατηρεί το μισθωτό στην εργασία του ή να αποδέχεται τις υπηρεσίες του, υποχρεούται όμως να καταβάλει αποζημίωση, λόγω απολύσεως του. Πρόσθετοι λόγοι αναίρεσης.

- Σύμφωνα με το άρθρο 678 ΑΚ, "κατά τη λήξη της σύμβασης, ο εργαζόμενος μπορεί να απαιτήσει από τον εργοδότη πιστοποιητικό για το είδος και τη διάρκεια της εργασίας του". Από τη διάταξη αυτή, η οποία έχει τεθεί προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων του με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου εργαζομένου, προκειμένου, στη συνέχεια, ήτοι μετά την λήξη, με οποιονδήποτε τρόπο, της εργασιακής του σχέσης, να διευκολυνθεί στην ανεύρεση εργασίας αλλού και, γενικά να σταδιοδρομήσει επαγγελματικά, σε συνδυασμό με την διατρέχουσα το εργατικό δίκαιο αρχή της εύνοιας προς τον εργαζόμενο, προκύπτει ότι η γένεση της υποχρέωσης αυτής του εργοδότη, προς παροχή πιστοποιητικού εργασίας, δεν εξαρτάται από το κύρος της εργασιακής συμβάσεως. Επομένως και σε περίπτωση άκυρης συμβάσεως (όταν, π.χ. δεν έχει εφοδιασθεί ο εργαζόμενος με βιβλιάριο υγείας ή δεν έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διατυπώσεις πρόσληψης κ.λπ.), υπάρχει τέτοια υποχρέωση του εργοδότη και, εάν αυτός αρνείται, ο εργαζόμενος, δικαιούται να προσφύγει δικαστικώς και να ζητήσει την παροχή πιστοποιητικού εργασίας. Το "είδος" εξάλλου, της εργασίας, που αναφέρεται στο νόμο, για το οποίο ο εργοδότης υποχρεούται να παράσχει βεβαίωση, δεν αναφέρεται στον νομικό προσδιορισμό της εργασιακής σχέσης, αλλά στο αντικείμενο της εργασίας, την οποία ο εργαζόμενος παρείχε.

Συνεπώς, για την επίκληση εφαρμογής της ως άνω διατάξεως του άρθρου 678 ΑΚ, αρκεί η ύπαρξη πραγματικής σχέσης εργασίας. Αντίθετη άποψη, θα αδικούσε τον εργαζόμενο, καθώς ο εργοδότης, που κατήρτισε την άκυρη σύμβαση και οπωσδήποτε ωφελήθηκε από την εργασία του μισθωτού, στερεί έτσι τον εργαζόμενο από τη δυνατότητα να αποδείξει στο νέο εργοδότη την προϋπηρεσία του και την εμπειρία, που απέκτησε, εξαιτίας της ενασχόλησης του στον κλάδο, στον οποίο απασχολείται.

- Κατά μεν τα άρθρα 3, 174 ΑΚ είναι άκυρη και θεωρείται σαν να μην έγινε κάθε δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, κατά δε την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 28 παρ.1 και 5 του ΑΝ 2545/1940 "ουδείς δύναται να υπηρετεί ως μέλος διδακτικού προσωπικού ιδιωτικού σχολείου αν δεν είναι εγγεγραμμένος εις την κατά τις διατάξεις του άνω νόμου, εκδιδόμενου επετηρίδα" και αρθρ. 57 παρ. 2 ΝΔ 651/1970 και 53 παρ.1 και 2 του Ν. 682/1977 για το διορισμό από επετηρίδα και αν δε εγκριθεί η πρόσληψη από τον αρμοδίον επιθεωρητή σύμφωνα με τις του άρθρου 1 ΝΔ 3855/1958, του Ν. 651/1970 και 30 παρ. 2 Ν. 682/1977. Από τις διατάξεις αυτές, σαφώς προκύπτει ότι ο διορισμός

εκπαιδευτικού από επετηρίδα ιδιωτικών εκπαιδευτικών αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την άσκηση των εργασιών ιδιωτικών εκπαιδευτικών και επομένως για το κύρος της συναπτόμενης συμβάσεως, η οποία σε περίπτωση έλλειψης των στοιχείων τούτων είναι άκυρη (και όχι ανυπόστατη), και ο εργαζόμενος ιδιωτικός εκπαιδευτικός, χωρίς τις άνω προϋποθέσεις διατελεί σε απλή σχέση εργασίας. Στην περίπτωση αυτή άκυρης σύμβασης εργασίας, ο εργοδότης δεν είναι υποχρεωμένος να διατηρεί το μισθωτό στην εργασία του ή να αποδέχεται τις υπηρεσίες του, υποχρεούται όμως να καταβάλει αποζημίωση, λόγω απολύσεως του, διότι και στην περίπτωση άκυρης σύμβασης εργασίας δημιουργείται, λόγω της πραγματικής απασχολήσεως του μισθωτού, εργασιακή σχέση και απολαμβάνει αυτός την προστασία των εργατικών νόμων, που αναφέρονται στη "σχέση εργασίας" ιδιαίτερα, δε όταν αυτοί επιβάλλουν υποχρεώσεις προνοίας, φέροντες έτσι τον χαρακτήρα κανόνων αναγκαστικού δικαίου, όπως είναι οι περί αποζημιώσεως διατάξεις, λόγω μη αποδοχής των υπηρεσιών του μισθωτού ή καταγγελίας της εργασιακής σχέσεως. Τούτο προκύπτει και από τη διάταξη της παρ.8 του άρθρου 30 του άνω νόμου 682/1977 που ορίζει ότι "ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί διατελούντες επί σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και απολυόμενοι ένεκα καταργήσεως του σχολείου, εις το οποίον υπηρετούν δεν δικαιούνται αποζημιώσεως" (ΑΠ 1255/2002). Συνεπώς στις άλλες περιπτώσεις λύσεως της σχέσεως εργασίας, εκτός ανεπάρκειας (παρ.7 1682/77) ο εργοδότης υποχρεούται σε αποζημίωση.

- Από το άρθρο 569 παρ. 2 ΚΠολΔ συνάγεται ότι είναι απαράδεκτος ο πρόσθετος λόγος αναίρεσεως, με τον οποίο πλήττεται κεφάλαιο της ανααιρεσιβληθείσας αποφάσεως, που είναι διάφορο και δεν συνέχεται αναγκαίως με κάποια από τα προσβληθέντα με την αναίρεση κεφάλαια.

Διατάξεις:

ΑΚ: 3, 174, 678,

ΚΠολΔ: 569,

ΑΝ: 2545/1940, άρθ. 28,

ΝΔ: 651/1970, άρθ. 57,

Νόμοι: 682/1977, άρθ. 30, 41, 53,

Νόμοι: 3386/2005, άρθ. 86,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Σύμβαση εργασίας - Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1270

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου. Η διάταξη του άρθρου 671 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία σύμβαση εργασίας που συνομολογήθηκε για ορισμένο χρόνο, λογίζεται πως ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο, αν μετά τη λήξη του χρόνου της ο εργαζόμενος εξακολουθεί την εργασία χωρίς να εναντιώνεται ο εργοδότης δεν έχει εφαρμογή στο προσωπικό που απασχολείται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας στο "Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο". Παραβίαση κανόνα ουαιστικού δικαίου.

- Με το άρθρο 3 του Ν. 2012/1992 ιδρύθηκε το ν.π.ι.δ. με την επωνυμία "ΩΝΑΣΕΙΟ ΚΑΡΔΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ" (Ω.Κ.Κ.). Σύμφωνα με τα άρθρα 11 έως 13 του νόμου αυτού, ο αριθμός, οι κατηγορίες, οι ειδικότητες και τα προσόντα του προς πρόσληψη ιατρικού προσωπικού, αλλά και η απόλυση αυτού, γίνονται με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του εν λόγω Κέντρου, με γνώμονα τη διατήρησή του στο ανώτερο δυνατό επιστημονικό επίπεδο, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης. Ειδικότερα στο άρθρο 13 παρ. 2 του ως άνω ιδρυτικού νόμου ορίζεται ότι η πρόσληψη και η απόλυση του ιατρικού προσωπικού γίνεται με αποφάσεις του Δ. Σ., μετά από εισήγηση του Προέδρου, ενώ στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι η χρονική διάρκεια εργασίας, οι αποδοχές και άλλες παροχές, τα καθήκοντα, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα όλων των προσλαμβανόμενων (ιατρών) στο Ω.Κ.Κ., καθορίζονται με συμβάσεις που υπογράφονται από αυτούς και τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Με την απόφαση Α3α/10195/10-11-1992 του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδόθηκε κατά εξουσιοδότηση των άρθρων 13 και 15 Ν. 2071/1992 (ΦΕΚ Β' 692/25-11-1992), όπως τροποποιήθηκε με την Υ4α/11432/23-12-1993 (ΦΕΚ Β' 928/23-12-1993), εγκρίθηκε ο αρχικός εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του Ω.Κ.Κ., ενώ με την υπ' αριθμ. Α1α/13779/1999 (ΦΕΚ Β' 235/1-3-2000) απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας εγκρίθηκε ο ισχύων Κανονισμός Λειτουργίας του εν λόγω νομικού προσώπου, που έχει ισχύ νόμου (ΑΠ 1068/2002). Σ' αυτόν προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι η Ιατρική Υπηρεσία αποτελεί Διεύθυνση και διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) τομείς (Καρδιοχειρουργικός, Καρδιολογικός, Αναισθησιολογικός και Εργαστηριακός), ότι κάθε τομέας διαρθρώνεται σε Τμήματα, Εργαστήρια και Μονάδες (άρθρο 12 παρ.2) και ότι η ιατρική υπηρεσία στελεχώνεται από ιατρούς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, οι οποίοι συγκροτούν το τακτικό ιατρικό προσωπικό, κατατάσσονται σε τέσσερις (4) βαθμίδες (Διευθυντές, Υποδιευθυντές και Επιμελητές Α' και Β') και υπηρετούν με σύμβαση ορισμένου χρόνου διάρκειας μέχρι τεσσάρων (4) ετών (άρθρ. 20 παρ. 1) (αντίστοιχη ήταν η ρύθμιση του προϊσχύσαντος Κανονισμού, το άρθρο 8 του οποίου προέβλεπε ότι οι ιατροί μέλη του τακτικού ιατρικού προσωπικού, πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, προσλαμβάνονται με συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, η διάρκεια των οποίων ήταν για τους Διευθυντές πενταετής, για τους Υποδιευθυντές τετραετής και για τους Επιμελητές Α' και Β' τριετής). Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η σύμβαση εργασίας του ιατρικού προσωπικού με το Ω.Κ.Κ. καταρτίζεται με έγγραφο, στο οποίο καθορίζεται η διάρκειά της.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 185, 189, 191 εδ. β' , 192 και 195 Α.Κ., σαφώς προκύπτει ότι η πρόταση για την κατάρτιση συμβάσεως πρέπει να είναι πλήρης, δηλαδή να περιέχει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για την σκοπούμενη σύμβαση, προ παντός μεν τα ουσιώδη, από δε τα επουσιώδη, εκείνα τα οποία ο προτείνων νομίζει ότι πρέπει να εξαρθούν ειδικότερα, ενώ η αποδοχή της πρότασης για τη σύναψη σύμβασης, η οποία αποτελεί αντίστοιχο της πρότασης δικαίωμα, πρέπει να είναι σύμφωνη με το περιεχόμενο της πρότασης χωρίς επιφύλαξη ή τροποποίηση, να ακολουθεί την πρόταση και να περιέλθει σ' αυτόν που πρότεινε με αφετηρία το χρόνο της πρότασης μέσα στην προθεσμία που τάχθηκε με αυτήν ή

συγχρόνως με άλλο τρόπο γραπτώς ή προφορικώς, ή αν δεν τάχθηκε προθεσμία, έως τη στιγμή που κατά τις περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης απαιτείται και συνακόλουθα υποχρεούται να αναμένει αυτός που πρότεινε. Η σιωπή του προς όν η πρόταση δεν αποτελεί ούτε αποδοχή ούτε αποποίηση. Μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί ερμηνευτικώς να δοθεί σ' αυτή δικαιοπρακτικός χαρακτήρας με βάση την ακολουθούμενη από τα μέρη πρακτική. Η αποδοχή με τροποποιήσεις επάγεται την απόσβεση της πρότασης αλλά ταυτόχρονα ισχύει και ως νέα πρόταση προς σύναψη συμβάσεως με περιεχόμενο τις προτεινόμενες τροποποιήσεις σε συνδυασμό και με το λοιπό περιεχόμενο της αρχικής πρότασης.

Τέλος η ασυμφωνία των μερών ως προς ουσιώδη όρο, έχει ως συνέπεια τη μη σύναψη της σύμβασης.

Εξάλλου, κατά το άρθρο 164 του ΑΚ, ο τύπος που ο νόμος ορίζει για τη δικαιοπραξία απαιτείται και για τις τροποποιήσεις της.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι η διάταξη του άρθρου 671 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία σύμβαση εργασίας που συνομολογήθηκε για ορισμένο χρόνο, λογίζεται πως ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο, αν μετά τη λήξη του χρόνου της ο εργαζόμενος εξακολουθεί την εργασία χωρίς να εναντιώνεται ο εργοδότης δεν έχει εφαρμογή στο προσωπικό που απασχολείται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας στο "Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο", ενόψει του απαιτούμενου από το νόμο (Κανονισμό που έχει ισχύ νόμου), κατά συστατικό τύπο εγγράφου για την συνομολόγησή της, σύμφωνα με τα ανωτέρω που επιβάλλει για την ανανέωση της αρχικής συμβάσεως όχι μόνο μη εναντίωση του εργοδότη "Ω.Κ.Κ.", αλλά ρητή συναίνεση του τελευταίου στην παροχή της εργασίας μετά τη λήξη του χρόνου διάρκειας της αρχικής συμβάσεως. Στην περίπτωση που δεν καταρτισθεί νέα έγγραφη σύμβαση εργασίας, δεν υπάρχει έγκυρη σύμβαση, αφού αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη νόμου και ως τέτοια σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3, 174 και 180 ΑΚ θεωρείται σαν να μη έγινε και ο εργαζόμενος δεν μπορεί να θεμελιώσει αξιώσεις για καταβολή δουλευμένων αποδοχών ή τυχόν μισθολογικών διαφορών στα άρθρο 648 επ. του Α.Κ. παρά μόνο στις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθ. 1 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί, ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί, ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, δηλαδή με την απόδοση στον κανόνα δικαίου έννοιας μη αληθινής ή μη αρμόζουσας ή έννοιας περιορισμένης ή στενής, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (ΟΛΑΠ 7/2006, 4/2005). Η παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου, μπορεί να έχει ως περιεχόμενο και την αιτίαση ότι η αγωγή επί της οποίας έκρινε σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό το δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε ως μη νόμιμη ενώ συνέβηκε το αντίθετο, σύμφωνα με το συγκεκριμένο κανόνα του ουσιαστικού δικαίου.

Διατάξεις:

ΑΚ: 3, 164, 174, 180, 185, 189, 191, 192, 195, 671,

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1, 559 αριθ. 19,
Νόμοι: 2012/1992, άρθ. 3,
Νόμοι: 2071/1992, άρθ. 13, 15,
Δημοσίευση: INLAW 2012

Συνταξιοδότηση - Αποζημίωση λόγω συνταξιοδότησης

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1774

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Αποζημίωση λόγω συνταξιοδότησης.

- Με το άρθ. 55 ΠΔ 410/1988 "Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας που αφορούν το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των λοιπών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου" ορίζεται ότι: "§1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου αυτού, η αποζημίωση λόγω απόλυσης ή καταγγελίας της σύμβασης εργασίας από την υπηρεσία καθορίζεται ως εξής: α) Για το προσωπικό που έχει συνεχή υπηρεσία από ένα έτος μέχρι τρία έτη οι αποδοχές ενός μήνα, πάνω από τρία και μέχρι έξι έτη οι αποδοχές δύο μηνών, πάνω από έξι και μέχρι οκτώ έτη οι αποδοχές τριών μηνών και πάνω από οκτώ και μέχρι δέκα έτη οι αποδοχές τεσσάρων μηνών β) Για κάθε συμπληρωμένο έτος υπηρεσίας μετά τα δέκα και μέχρι τριάντα έτη, η πιο πάνω αποζημίωση προσαυξάνεται με το ποσό των αποδοχών ενός μήνα ... §3. Στο προσωπικό του Κεφαλαίου αυτού που υπάγεται για τη χορήγηση σύνταξης στην ασφάλιση του Δημοσίου και απολύεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 49, 50 και 51, εφόσον κατά τον χρόνο της απόλυσης δικαιούται σύνταξης από δική του υπηρεσία από το Δημόσιο, δεν καταβάλλεται η αποζημίωση που ορίζεται από την παράγραφο 1 ... §4. Το προσωπικό του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ που δεν υπάγεται για τη χορήγηση σύνταξης στην ασφάλιση του Δημοσίου, όταν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για τη λήψη πλήρους σύνταξης γήρατος, μπορεί να αποχωρεί από την υπηρεσία λαμβάνοντας το επικουρικά ασφαλισμένο το 40% και το μη επικουρικά ασφαλισμένο το 50% της αποζημίωσης που ορίζεται από την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού: Στο προσωπικό αυτό που απολύεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 49, 50, 51, 52 και 53, εφόσον κατά το χρόνο απόλυσης δικαιούται σύνταξης από δική του υπηρεσία, καταβάλλεται αποζημίωση ίση με το μισό από αυτήν που ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, με εξαίρεση τις περιπτώσεις α, β και γ της παραγράφου 1 του άρθρου 53, για τις οποίες δεν οφείλεται καμιά αποζημίωση. Της ίδιας αποζημίωσης και με τις ίδιες προϋποθέσεις δικαιούται και το προσωπικό που απολύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13". Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι το προσωπικό του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ που δεν υπάγεται για την χορήγηση σύνταξης στην ασφάλιση του Δημοσίου, όταν απολυθεί σύμφωνα με το άρθ. 51 του ΠΔ 410/1988 για σωματική ή πνευματική ανικανότητα, δικαιούται καταρχήν ολόκληρη την αποζημίωση του άρθ. 55§1, και μόνο κατ' εξαίρεση δικαιούται την μισή αποζημίωση,

όταν κατά τον χρόνο της απόλυσης δικαιούται σύνταξη από δική του υπηρεσία, ενώ όταν κατά τον χρόνο της απόλυσης ο εργαζόμενος δεν δικαιούται σύνταξη από δική του υπηρεσία, εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις της παρ. 1 του άρθ. 55 και του καταβάλλεται ολόκληρο το ποσό της αποζημίωσης. Τέλος, οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες δεν καταβάλλεται καθόλου αποζημίωση αναφέρονται ρητά και περιοριστικά στο άρθ. 55§4 ΠΔ 410/1988, είναι δηλ. οι προβλεπόμενες στις περιπτώσεις α, β και γ του άρθ. 53§1.

Διατάξεις:

ΠΔ: 410/1988, άρθ. 49, 50, 51, 52, 53, 55,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Συνταξιοδότηση - Αρχή της ισότητας

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 496

Έτος: 2011

Σύντομη Περίληψη:

- Συνταξιοδότηση μισθωτού. Αρχή ισότητας. Παρά το νόμο αποδοχή πραγμάτων που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης ως αληθινών χωρίς απόδειξη. Μη λήψη υπόψη πραγμάτων.

- Κατά τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 2 του Συντάγματος "Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις", κατά δε τη διάταξη του άρθρου 116 παρ. 2 αυτού "Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών". Εξάλλου, κατά τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 6 περ. α' του Ν. 1414/1984 "εφαρμογή της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις", που εκδόθηκε για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των 75/117/10-2-1975 και 76/207/9-2-1976 Οδηγιών του Συμβουλίου της ΕΟΚ, "απαγορεύεται κάθε διάκριση με βάση το φύλο του εργαζομένου, όσον αφορά τους όρους, τις συνθήκες εργασίας και την επαγγελματική του εξέλιξη και σταδιοδρομία" (5 παρ. 1) και "απαγορεύεται η καταγγελία της σχέσης εργασίας για λόγους που αναφέρονται στο φύλο" (6 περ. α'). Επιπλέον, το άρθρο 15 του ως άνω νόμου ορίζει ότι "διατάξεις νόμων, διαταγμάτων, Σ.Σ.Ε., διαιτητικών ή υπουργικών αποφάσεων, εσωτερικών κανονισμών ή οργανισμών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, όροι ατομικών συμβάσεων, καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος, εφόσον είναι αντίθετες με τις διατάξεις του νόμου αυτού, καταργούνται". Από τις παραπάνω διατάξεις του Συντάγματος και του Ν. 1414/1984, ερμηνευόμενες υπό το φως των προαναφερόμενων κοινοτικών οδηγιών, συνάγεται γενικότερα ότι απαγορεύονται οι υπέρ ή κατά του ενός φύλου αυθαίρετες, ευμενείς ή δυσμενείς, νομοθετικές ή διοικητικές, διακρίσεις και επιβάλλεται η νομοθετική επέκταση και σε περίπτωση παραλείψεως του νομοθέτη η αποκαταστατική εφαρμογή από το δικαστήριο των υπέρ του ενός μόνο φύλου ευνοϊκών διατάξεων και υπέρ του άλλου (ΟΛΑΠ 7/1993). Ειδικότερα, ως προς τη λήξη της εργασιακής σχέσης, διατάξεις νόμων, κανονιστικών διοικητικών πράξεων και συλλογικών συμβάσεων

εργασίας ή διαιτητικών αποφάσεων που προβλέπουν τη λύση της σχέσεως ή επιτρέπουν στον εργοδότη την καταγγελία της στην περίπτωση που η εργαζόμενη γυναίκα αποκτά δικαίωμα συνταξιοδότησης από το Δημόσιο ή άλλο φορέα κοινωνικής ασφάλισης λόγω συμπλήρωσεως ορίου ηλικίας, το οποίο όμως ορίζεται στο νόμο διαφορετικό από το προβλεπόμενο για τους άνδρες συναδέλφους τους, εισάγουν διάκριση βασιζόμενη στο φύλο, χωρίς να δικαιολογείται από σοβαρό λόγο αναγόμενο στις βιολογικές ή ψυχικές ιδιαιτερότητες της γυναίκας ή του άνδρα, ώστε το φύλο να συνιστά παράγοντα αποφασιστικής σημασίας (ΟΛΑΠ 31/1993, ΟΛΑΠ 7/1993). Περαιτέρω, το άρθρο 28 παρ. 1 εδ. β' του Α.Ν. 1846/1951 ορίζει ότι "ο ασφαλισμένος, που συμπλήρωσε το 62ο έτος της ηλικίας του ή η ασφαλισμένη το 57ο έτος, δικαιούται σύνταξη λόγω γήρατος, αν πραγματοποίησε δέκα χιλιάδες (10.000) ημέρες εργασίας κατά την υποβολή της αίτησης". Η δε διάταξη του άρθρου 8 εδ. β' του Ν. 3198/1955, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της από το άρθρο 5 παρ. 1 του Ν. 435/1976, ορίζει ότι "μισθωτοί εν γένει υπαγόμενοι στην ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού για την χορήγηση συντάξεως, οι οποίοι συμπλήρωσαν ή συμπληρώνουν τις προϋποθέσεις για την λήψη πλήρους συντάξεως γήρατος, δύνανται, εάν μεν έχουν την ιδιότητα του εργατοτεχνίτη να αποχωρούν της εργασίας, εάν δε έχουν την ιδιότητα του υπαλλήλου, είτε να αποχωρούν, είτε να απομακρύνονται της εργασίας τους από τον εργοδότη, λαμβάνοντας σε όλες τις περιπτώσεις οι μεν επικουρικός ασφαλισμένοι τα 40%, οι δε μη ασφαλισμένοι επικουρικός τα 50% της αποζημίωσης που δικαιούνται, κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, για την περίπτωση απροειδοποίητης καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας εκ μέρους του εργοδότη". Υπό τα δεδομένα αυτά, η ως άνω διάταξη του άρθρου 8 εδ. β' του Ν. 3198/1955, κατά το μέρος που παρέχει στον εργοδότη το δικαίωμα να απομακρύνει από την εργασία τις γυναίκες υπαλλήλους του για μόνο τον λόγο ότι δικαιούνται να λάβουν σύνταξη γήρατος από τον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό, εξαιτίας της συμπλήρωσεως ορίου ηλικίας μικρότερου από εκείνο που ορίζεται για τους άνδρες, πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει καταργηθεί από το άρθρο 15 του Ν. 1414/1984. Διότι η εν λόγω διάταξη, αν συνδυασθεί με τη παραπάνω διάταξη του άρθρου 28 παρ. 1 β' του ΑΝ 1846/1951, επιτρέπει την καταγγελία της συμβάσεως εργασίας των γυναικών, δηλαδή τον τερματισμό, παρά τη θέλησή τους, της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους, υπό όρους διαφορετικούς από εκείνους που ισχύουν για τους άνδρες, αντιβαίνοντας έτσι προς τις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις και προς εκείνες των άρθρων 5 παρ. 1 και 6 περ. α' του Ν. 1414/1984, αφού εισάγει διάκριση, η οποία δεν εμπίπτει σε καμιά από τις προβλεπόμενες από το Ν. 1414/1984 και την οδηγία 76/207 εξαιρέσεις, αλλά βασίζεται μόνο στο φύλο. Σημειώνεται ότι η 79/7/19-12-1978 οδηγία του Συμβουλίου της ΕΟΚ για την προοδευτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως των δύο φύλων σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης, παρέχει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να καθορίσουν διαφορετικές ηλικίες για τη θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως στους άνδρες και στις γυναίκες (άρθρ. 7 παρ. 1α'), δεν επιτρέπει όμως την απόλυση σε διαφορετική ηλικία της γυναίκας, λόγω συμπλήρωσεως των προϋποθέσεων συνταξιοδοτήσεώς της.

- Από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμός 10 ΚΠολΔ, που ορίζει ότι, αν το δικαστήριο παρά το νόμο δέχθηκε πράγματα που έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης ως αληθινά χωρίς απόδειξη, προκύπτει ότι ο λόγος αυτός αναίρεσης ιδρύεται, όταν το δικαστήριο δέχεται αυτοτελείς πραγματικούς ισχυρισμούς, οι οποίοι τείνουν σε θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του δικαιώματος που ασκείται με την αγωγή, ένσταση ή αντένσταση, χωρίς να έχει προσαχθεί οποιαδήποτε απόδειξη για τα πράγματα αυτά, ή όταν δεν εκθέτει από ποια αποδεικτικά μέσα άντλησε την απόδειξη γι' αυτά. Στην προκείμενη περίπτωση, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως, αληθώς μόνο από τον αρ. 10 του άρθρου 559 ΚΠολΔ (όχι όμως και από τον αρ. 12 που αναφέρεται στο αναιρετήριο) και ο τρίτος λόγος αναίρεσης, κατά το πρώτο μέρος του από τον αρ. 10 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, που κρίνονται ενιαία, με τους οποίους αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση ως πλημμέλεια η παραδοχή ως αληθινού του αγωγικού ισχυρισμού της απασχόλησης της αναιρεσίβλητης κατά τις Κυριακές και του αιτήματος περί επιδικάσεως αποδοχών κατ' αυτές, χωρίς αποδείξεις, είναι αβάσιμοι. Και τούτο διότι, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο στην παραδοχή του για την ουσιαστική βασιμότητα του άνω ισχυρισμού και για τη βασιμότητα του σχετικού αγωγικού αιτήματος της αναιρεσίβλητης κατέληξε ύστερα από εκτίμηση, όπως βεβαιώνει, της χωρίς όρκο στο ακροατήριο εξέτασης της αναιρεσίβλητης, της ένορκης κατάθεσης της μάρτυρα και των εγγράφων, τα οποία με επίκληση προσκόμισαν οι διάδικοι. Έτσι, στην εν λόγω παραδοχή του το Εφετείο δεν κατέληξε χωρίς απόδειξη.

- Κατά το άρθρο 559 αρ. 8 του ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται και όταν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής ως "πράγματα" θεωρούνται οι πραγματικοί ισχυρισμοί που έχουν αυτοτελή ύπαρξη και τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση ουσιαστικού ή δικονομικού δικαιώματος, το οποίο ασκείται ως αμυντικό ή επιθετικό μέσο με αγωγή, ανταγωγή, ένσταση ή αντένσταση ή με λόγο έφεσης ή αντέφεσης. Επίσης, "πράγματα" κατά την έννοια της αυτής διάταξης αποτελούν και οι λόγοι έφεσης, καθώς και οι πρόσθετοι λόγοι που αφορούν αυτοτελείς ισχυρισμούς ή άρνηση αυτοτελών ισχυρισμών.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 8, 559 αριθ. 10,

Σ: 5, 6, 28,

ΑΝ: 1846/1951, άρθ. 28,

Νόμοι: 3198/1955, άρθ. 8,

Νόμοι: 435/1976,

Νόμοι: 1414/1984, άρθ. 5,

Δημοσίευση: INLAW 2011 * ΔΕΕ 2012.603

Χρόνος εργασίας - Εργασία Σαββάτου σε πενθήμερη εργασία - Κυριακάτικη εργασία

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 32

Έτος: 2013

Σύντομη Περίληψη:

- Κυριακάτικη εργασία. Περιορισμός του ιατήματος της αγωγής. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση.

- Από τις διατάξεις των άρθρων 2 του ν. 435/1976, 1 και 10 παρ. 1 του ΒΔ 748/1966, τις διατάξεις της 8900/1956 ΚΥΑ των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και του άρθρου 904 ΑΚ, προκύπτει ότι εκείνος που εργάζεται την Κυριακή, επιτρεπτός ή μη, δικαιούται να λάβει για κάθε Κυριακή προσαύξηση 75% στο 1/25 επί του νόμιμου μηνιαίου μισθού του, ήτοι επί των θεσπισμένων ελαχίστων ορίων των αποδοχών του, που περιλαμβάνουν το βασικό μισθό και τα κατά νόμο επιδόματα, ενώ παράλληλα, πρέπει να του χορηγηθεί και αναπληρωματική εβδομαδιαία ανάπαυση διάρκειας 24 συνεχών ωρών, σε άλλη εργάσιμη ημέρα της εβδομάδας που άρχισε την Κυριακή. Η εκούσια ή εξαναγκασμένη παροχή εργασίας κατά την ημέρα της εβδομαδιαίας αναπαύσεως, η οποία απαγορεύεται από τους ως άνω κανόνες δημόσιας τάξης, είναι άκυρη και γεννά απαίτηση απόδοσης της ωφέλειας του εργοδότη από την παροχή μιας τέτοιας εργασίας, κατά τις αρχές του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Η ωφέλεια αυτή συνίσταται στις αποδοχές τις οποίες ο εργοδότης θα κατέβαλε σε άλλο μισθωτό, που θα απασχολούνταν με έγκυρη σύμβαση εργασίας, κατά τις παραπάνω ημέρες, υπό τις ίδιες συνθήκες με τον ακύρωσ κατ' αυτές εργασθέντα μισθωτό, χωρίς την προσαύξηση της υπερεργασίας άλλων ημερών και της αναλογίας επιδομάτων αδείας και εορτών. Στην αξίωση αυτή, από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, περιλαμβάνονται και τα καταβαλλόμενα στο μισθωτό επιδόματα, μόνο εφόσον αυτά θα καταβάλλονταν και στο μισθωτό, τον οποίο θα προσλάμβανε άλλως ο εργοδότης, αφού διαφορετικά, ως προς αυτά, δεν υπάρχει πλουτισμός του εργοδότη.

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 223 και 295 παρ. 1 ΚΠολΔ προκύπτει, ότι ο ενάγων μπορεί να περιορίσει το αίτημα της αγωγής και ότι ο περιορισμός αυτός συνιστά μερική παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής κατά το αίτημα που περιορίστηκε, το οποίο θεωρείται από την αρχή ότι δεν ασκήθηκε. Με την παραίτηση, όμως, δεν πρέπει να προκαλείται αοριστία ως προς το υπόλοιπο τμήμα της αγωγής, που εμποδίζει τη συγκεκριμενοποίηση της διαφοράς, η οποία έχει αχθεί σε δικαστική κρίση. Όταν το αγωγικό αίτημα συντίθεται από περισσότερα κονδύλια, ο περιορισμός του επιχειρείται παραδεκτά μόνον εφόσον διευκρινίζεται σε ποιά κονδύλια αφορά ή όταν περιορίζεται αναλόγως κατά ποσοστό του όλου αιτήματος και επέρχεται έτσι αντίστοιχη μείωση όλων των κονδυλίων (ΟΛΑΠ 30/2007). Εξάλλου, ο περιορισμός του αιτήματος της αγωγής μπορεί να γίνει, όχι μόνο με τις προτάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 223 του εν λόγω Κώδικα, αλλά, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 297 ΚΠολΔ, και με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, ιδίως όταν πρόκειται για υπόθεση που δικάζεται κατά την ειδική διαδικασία, όπως είναι και εκείνη των εργατικών διαφορών, όπου δεν είναι υποχρεωτική η υποβολή προτάσεων.

Διατάξεις:

ΑΚ: 904,

ΚΠολΔ: 223, 295, 297,

ΒΔ: 748/1966, άρθ. 1, 10,

Νόμοι: 435/1976, άρθ. 2,

Δημοσίευση: INLAW 2013

Χρόνος εργασίας - Υπερωριακή απασχόληση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1317

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Υπερωριακή απασχόληση. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.
- Στο άρθρο 4 του Ν. 2874/2000 προβλέπονται τα εξής: 1. Από 1.4.2001 σε επιχειρήσεις για τις οποίες εφαρμόζεται το συμβατικό ωράριο εργασίας σαράντα (40) ωρών την εβδομάδα καταργείται η, κατά την κρίση του εργοδότη, υποχρέωση του μισθωτού για υπερεργασιακή απασχόληση πέντε (5) ωρών την εβδομάδα. 2. Στις ως άνω επιχειρήσεις ο εργοδότης διατηρεί την ευχέρεια υπερωριακής απασχόλησης του μισθωτού και ο μισθωτός αντίστοιχα υποχρεούται να παρέχει την εργασία του για τρεις (3) ώρες πέραν του συμβατικού ωραρίου (41η, 42η και 43η ώρα) την εβδομάδα (ιδιόρρυθμη υπερωριακή απασχόληση). 3. Από 1.4.2001 η πέραν των σαράντα τριών (43) ωρών την εβδομάδα επιπλέον απασχόληση του μισθωτού στις επιχειρήσεις της παραγράφου 1 θεωρείται υπερωριακή απασχόληση ως προς όλες τις νόμιμες συνέπειες, διατυπώσεις και διαδικασίες έγκρισης. 4. Μισθωτοί απασχολούμενοι υπερωριακά δικαιούνται για κάθε ώρα ιδιόρρυθμης υπερωριακής απασχόλησης και νόμιμης υπερωριακής απασχόλησης μέχρι τη συμπλήρωση 120 ωρών ετησίως, αμοιβή ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%. Για την πέραν των 120 ωρών υπερωριακή απασχόληση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 435/1976. 5. Ο μισθωτός σε κάθε περίπτωση μη νόμιμης υπερωριακής απασχόλησής του δικαιούται αποζημίωση ίση με το 250% του καταβαλλομένου ωρομισθίου για κάθε ώρα μη νόμιμης υπερωρίας (προσαύξηση 150% επί του καταβαλλομένου ωρομισθίου).
- Ο λόγος αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ ιδρύεται αν το δικαστήριο της ουσίας προέβη σε εσφαλμένη ή μη υπαγωγή των πραγματικών διαπιστώσεων του στο εννοιολογικό περιεχόμενο του κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 559 αριθ. 1,

Νόμοι: 2874/2000, άρθ. 4,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Χρόνος εργασίας - Υπερωριακή απασχόληση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 1318

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Παράνομη υπερωριακή απασχόληση. Παραβίαση κανόνα ουσιαστικού δικαίου.
- Κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 §§ 1 και 2 του Ν. 435/1976 οι μισθωτοί που απασχολούνται νομίμως πέραν από τα επιτρεπόμενα για κάθε κατηγορία ανώτατα χρονικά όρια διάρκειας της ημερήσιας εργασίας δικαιούνται αμοιβής για κάθε ώρα τέτοιας απασχολήσεως, που είναι ίση προς το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο αυξημένο κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 ποσοστά, ενώ οι μισθωτοί που παρέχουν μη νόμιμη υπερωριακή εργασία δικαιούνται από την πρώτη ώρα πέραν των απαιτήσεών τους από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό και πρόσθετη αποζημίωση ίση προς το 100% του καταβαλλομένου ωρομισθίου τους. Επί παροχής παράνομης υπερωριακής απασχόλησης οφείλεται στο μισθωτό, κατά τις αρχές του αδικαιολόγητου πλουτισμού, το ποσό που ο εργοδότης θα κατέβαλλε ως βασική αμοιβή σε άλλο μισθωτό, με τις ικανότητες και τα προσόντα του απασχοληθέντος (χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι λοιπές προσωπικές περιστάσεις του τελευταίου), αφού κατά το ποσό τούτο, που δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το νόμιμο ωρομίσθιο, καθίσταται χωρίς νόμιμη αιτία πλουσιότερος ο εργοδότης από την υπερωριακή εργασία του απασχοληθέντος μισθωτού. Όταν δεν αναφέρεται στην αγωγή το περιστατικό του αδικαιολόγητου πλουτισμού ο εργαζόμενος δικαιούται ευθέως εκ του νόμου (πέραν των απαιτήσεών του από τον αδικαιολόγητο πλουτισμό) την προσαύξηση του 100% λόγω της παράνομης υπερωριακής απασχόλησης (ΑΠ 1204/2009).
- Στο άρθρο 4 του ν. 2874/2000 προβλέπονται τα εξής: 1. Από 1.4.2001 σε επιχειρήσεις για τις οποίες εφαρμόζεται το συμβατικό ωράριο εργασίας σαράντα (40) ωρών την εβδομάδα καταργείται η, κατά την κρίση του εργοδότη, υποχρέωση του μισθωτού για υπερεργασιακή απασχόληση πέντε(5) ωρών την εβδομάδα. 2. Στις ως άνω επιχειρήσεις ο εργοδότης διατηρεί την ευχέρεια υπερωριακής απασχόλησης του μισθωτού και ο μισθωτός αντίστοιχα υποχρεούται να παρέχει την εργασία του για τρεις (3) ώρες πέραν του συμβατικού ωραρίου (41η, 42η και 43η ώρα) την εβδομάδα (ιδιόρρυθμη υπερωριακή απασχόληση). 3. Από 1.4.2001 η πέραν των σαράντα τριών (43) ωρών την εβδομάδα επιπλέον απασχόληση του μισθωτού στις επιχειρήσεις της παραγράφου 1 θεωρείται υπερωριακή απασχόληση ως προς όλες τις νόμιμες συνέπειες, διατυπώσεις και διαδικασίες έγκρισης. 4. Μισθωτοί απασχολούμενοι υπερωριακά δικαιούνται για κάθε ώρα ιδιόρρυθμης υπερωριακής απασχόλησης και νόμιμης υπερωριακής απασχόλησης μέχρι τη συμπλήρωση 120 ωρών ετησίως, αμοιβή ίση με το καταβαλλόμενο ωρομίσθιο προσαυξημένο κατά 50%. Για την πέραν των 120 ωρών υπερωριακή απασχόληση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 435/1976. 5. Ο μισθωτός σε κάθε περίπτωση μη νόμιμης υπερωριακής απασχόλησής του δικαιούται αποζημίωση ίση με το 250% του καταβαλλομένου ωρομισθίου για κάθε ώρα μη νόμιμης υπερωρίας (προσαύξηση 150% επί του καταβαλλομένου ωρομισθίου).

- Ο λόγος αναίρεσης από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ ιδρύεται αν το δικαστήριο της ουσίας προέβη σε εσφαλμένη ή μη υπαγωγή των πραγματικών διαπιστώσεων του στο εννοιολογικό περιεχόμενο του κανόνα ουσιαστικού δικαίου.

Διατάξεις:

ΚΠΔ: 559 αριθ. 1,

Νόμοι: 435/1976, άρθ. 1, 2,

Νόμοι: 2874/2000, άρθ. 4,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Χρόνος εργασίας - Υπερωριακή απασχόληση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 687

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Υπερωρίες με απόφαση του Υπουργού Εργασίας.

- Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του Ν.Δ. 515/1970 "Περί χρονικών ορίων εργασίας μισθωτών", όπως η παράγραφος αυτή προστέθηκε με το άρθρο 1 του Ν.Δ. 264/1973 (έχει ήδη αντικατασταθεί με την παράγραφο 11 του άρθρου 74 του Ν. 3863/2010), "Δι' αποφάσεων του Υπουργού Απασχολήσεως (Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης), εκδιδόμενων εκάστοτε μετά γνώμην του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, δύναται να χορηγείται κατά περίπτωσιν άδεια υπερωριακής απασχολήσεως των μισθωτών πασών των επιχειρήσεων και εργασιών εν γένει, ως και του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. επί πλέον των δι' εκάστην κατηγορίαν επιτρεπομένων ανωτάτων ορίων υπερωριακής απασχολήσεως, εις περιπτώσεις: α) επειγούσης φύσεως εργασίας, η εκτέλεσις της οποίας κρίνεται απολύτως επιβαλλομένη ως μη επιδεχομένη αναβολήν, β) εξαιρετικώς επειγούσης ανάγκης εξυπηρητήσεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. Διά την κατά τα ανωτέρω υπερωριακήν απασχόλησιν το ωρομίσηθιον των μισθωτών καταβάλλεται ηυξημένον κατά 75%". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι, αν ο Υπουργός Εργασίας χορηγήσει άδεια υπερωριακής εργασίας πέραν από το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο διάρκειας της ημερησίας εργασίας, η απασχόληση του μισθωτού γίνεται νόμιμη σε όλη την χρονική έκτασή της, χωρίς να απαιτείται η τήρηση από τον εργοδότη της επιδόσεως εγγράφου αναγγελίας στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. Οι αποφάσεις αυτές του Υπουργού Εργασίας είναι ατομικές και αφορούν συγκεκριμένη επιχείρηση ή υπηρεσία του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. και ορισμένους περιοριστικώς αναφερομένους λόγους (επείγουσα φύσεως εργασία, εξαιρετικώς επείγουσα ανάγκη εξυπηρητήσεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ.), εκδίδονται για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση μετά γνώμην του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας και δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να αναφέρουν την συγκεκριμένη επιχείρηση ή την συγκεκριμένη υπηρεσία του Δημοσίου ή του Ν.Π.Δ.Δ., τον αριθμό των εργαζομένων, για τους οποίους επιτρέπεται η, πέραν του ανωτάτου νομίμου ημερησίου ωραρίου απασχολήσεως, εργασία, τον αριθμό των ωρών της κατά μήνα υπερωριακής απασχολήσεως και το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο θα ισχύσει η

απόφαση του Υπουργού. Δεν απαιτείται δε να προσδιορίζονται ονομαστικώς στην απόφαση οι εργαζόμενοι, που θα εργασθούν υπερωριακώς, καθόσον ανάγεται στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη να ορίσει, τηρώντας τους όρους της απόφασης ως προς τον αριθμό των μισθωτών και τις ώρες υπερωριακής απασχολήσεως, ποιοι από τους μισθωτούς αυτού θα εργασθούν νομίμως υπερωριακά. Εξάλλου, η διαπίστωση του γεγονότος ότι συντρέχει επείγουσας φύσεως εργασία, η εκτέλεση της οποίας κρίνεται απολύτως επιβαλλόμενη και δεν επιδέχεται αναβολή, ή εξαιρετικώς επείγουσα ανάγκη εξυπηρετήσεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., ανήκει αποκλειστικώς στην αρμόδια Διοικητική Αρχή, ήτοι στον Υπουργό Εργασίας, και η κρίση του περί της συνδρομής της ουσιαστικής αυτής προϋποθέσεως δεν ελέγχεται από τα Πολιτικά Δικαστήρια.

Διατάξεις:

ΝΔ: 515/1970, άρθ. 8,

Νόμοι: 264/1973, άρθ. 1,

Νόμοι: 3863/2010, άρθ. 74,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Χρόνος εργασίας - Υπερωριακή απασχόληση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 696

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Υπερωριακή απασχόληση. Υπουργική απόφαση.
- Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του Ν.Δ. 515/1970 "Περί χρονικών ορίων εργασίας μισθωτών", όπως η παράγραφος αυτή προστέθηκε με το άρθρο 1 του Ν.Δ. 264/1973 (έχει ήδη αντικατασταθεί με την παράγραφο 11 του άρθρου 74 του Ν. 3863/2010), "Δι' αποφάσεων του Υπουργού Απασχολήσεως (Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης), εκδιδόμενων εκάστοτε μετά γνώμην του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, δύναται να χορηγείται κατά περίπτωσιν άδεια υπερωριακής απασχολήσεως των μισθωτών πασών των επιχειρήσεων και εργασιών εν γένει, ως και του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. επί πλέον των δι' εκάστην κατηγορίαν επιτρεπομένων ανωτάτων ορίων υπερωριακής απασχολήσεως, εις περιπτώσεις: α) επειγούσης φύσεως εργασίας, η εκτέλεσις της οποίας κρίνεται απολύτως επιβαλλομένη ως μη επιδεχομένη αναβολήν, β) εξαιρετικώς επειγούσης ανάγκης εξυπηρετήσεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. Διά την κατά τα ανωτέρω υπερωριακήν απασχόλησιν το ωρομίσθιον των μισθωτών καταβάλλεται ηυξημένον κατά 75%". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι, αν ο Υπουργός Εργασίας χορηγήσει άδεια υπερωριακής εργασίας πέραν από το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο διάρκειας της ημερησίας εργασίας, η απασχόληση του μισθωτού γίνεται νόμιμη σε όλη την χρονική έκτασή της, χωρίς να απαιτείται η τήρηση από τον εργοδότη της επιδόσεως εγγράφου αναγγελίας στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. Οι αποφάσεις αυτές του Υπουργού Εργασίας είναι ατομικές και αφορούν συγκεκριμένη επιχείρηση ή υπηρεσία του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. και ορισμένους περιοριστικώς αναφερομένους λόγους (επείγουσας φύσεως εργασία,

εξαιρετικώς επείγουσα ανάγκη εξυπηρέτησεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ.), εκδίδονται για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση μετά γνώμη του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας και δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να αναφέρουν την συγκεκριμένη επιχείρηση ή την συγκεκριμένη υπηρεσία του Δημοσίου ή του Ν.Π.Δ.Δ., τον αριθμό των εργαζομένων, για τους οποίους επιτρέπεται η, πέραν του ανωτάτου νομίμου ημερησίου ωραρίου απασχολήσεως, εργασία, τον αριθμό των ωρών της κατά μήνα υπερωριακής απασχολήσεως και το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο θα ισχύσει η απόφαση του Υπουργού. Δεν απαιτείται δε να προσδιορίζονται ονομαστικώς στην απόφαση οι εργαζόμενοι, που θα εργασθούν υπερωριακώς, καθόσον ανάγεται στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη να ορίσει, τηρώντας τους όρους της απόφασης ως προς τον αριθμό των μισθωτών και τις ώρες υπερωριακής απασχολήσεως, ποιι από τους μισθωτούς αυτού θα εργασθούν νομίμως υπερωριακά. Εξάλλου, η διαπίστωση του γεγονότος ότι συντρέχει επείγουσας φύσεως εργασία, η εκτέλεση της οποίας κρίνεται απολύτως επιβαλλόμενη και δεν επιδέχεται αναβολή, ή εξαιρετικώς επείγουσα ανάγκη εξυπηρέτησεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., ανήκει αποκλειστικώς στην αρμόδια Διοικητική Αρχή, ήτοι στον Υπουργό Εργασίας, και η κρίση του περί της συνδρομής της ουσιαστικής αυτής προϋποθέσεως δεν ελέγχεται από τα Πολιτικά Δικαστήρια.

Διατάξεις:

ΝΔ: 515/1970, άρθ. 8,

ΝΔ: 264/1973, άρθ. 1,

Νόμοι: 3863/2010, άρθ. 74,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Χρόνος εργασίας - Υπερωριακή απασχόληση

Δικαστήριο: Άρειος Πάγος

Αριθμός απόφασης: 685

Έτος: 2012

Σύντομη Περίληψη:

- Υπερωριακή απασχόληση.

- Κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του Ν.Δ. 515/1970 "Περί χρονικών ορίων εργασίας μισθωτών", όπως η παράγραφος αυτή προστέθηκε με το άρθρο 1 του Ν.Δ. 264/1973 (έχει ήδη αντικατασταθεί με την παράγραφο 11 του άρθρου 74 του Ν. 3863/2010), "Δι' αποφάσεων του Υπουργού Απασχολήσεως (Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης), εκδιδομένων εκάστοτε μετά γνώμην του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας, δύναται να χορηγείται κατά περίπτωσιν άδεια υπερωριακής απασχολήσεως των μισθωτών πασών των επιχειρήσεων και εργασιών εν γένει, ως και του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. επί πλέον των δι' εκάστην κατηγορίαν επιτρεπομένων ανωτάτων ορίων υπερωριακής απασχολήσεως, εις περιπτώσεις: α) επειγούσης φύσεως εργασίας, η εκτέλεσις της οποίας κρίνεται απολύτως επιβαλλόμενη ως μη επιδεχομένη αναβολήν, β) εξαιρετικώς επειγούσης ανάγκης εξυπηρέτησεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. Διά την κατά τα ανωτέρω υπερωριακήν απασχόλησιν το ωρομίσιον των μισθωτών

καταβάλλεται ηυξημένον κατά 75%". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι, αν ο Υπουργός Εργασίας χορηγήσει άδεια υπερωριακής εργασίας πέραν από το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο διάρκειας της ημερησίας εργασίας, η απασχόληση του μισθωτού γίνεται νόμιμη σε όλη την χρονική έκτασή της, χωρίς να απαιτείται η τήρηση από τον εργοδότη της επιδόσεως εγγράφου αναγγελίας στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας. Οι αποφάσεις αυτές του Υπουργού Εργασίας είναι ατομικές και αφορούν συγκεκριμένη επιχείρηση ή υπηρεσία του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. και ορισμένους περιοριστικώς αναφερομένους λόγους (επείγουσα φύσεως εργασία, εξαιρετικώς επείγουσα ανάγκη εξυπηρετήσεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ.), εκδίδονται για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση μετά γνώμη του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας και δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι αποφάσεις αυτές πρέπει να αναφέρουν την συγκεκριμένη επιχείρηση ή την συγκεκριμένη υπηρεσία του Δημοσίου ή του Ν.Π.Δ.Δ., τον αριθμό των εργαζομένων, για τους οποίους επιτρέπεται η, πέραν του ανωτάτου νομίμου ημερησίου ωραρίου απασχολήσεως, εργασία, τον αριθμό των ωρών της κατά μήνα υπερωριακής απασχολήσεως και το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο θα ισχύσει η απόφαση του Υπουργού. Δεν απαιτείται δε να προσδιορίζονται ονομαστικώς στην απόφαση οι εργαζόμενοι, που θα εργασθούν υπερωριακώς, καθόσον ανάγεται στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη να ορίσει, τηρώντας τους όρους της απόφασης ως προς τον αριθμό των μισθωτών και τις ώρες υπερωριακής απασχολήσεως, ποιοι από τους μισθωτούς αυτού θα εργασθούν νομίμως υπερωριακά. Εξάλλου, η διαπίστωση του γεγονότος ότι συντρέχει επείγουσα φύσεως εργασία, η εκτέλεση της οποίας κρίνεται απολύτως επιβαλλόμενη και δεν επιδέχεται αναβολή, ή εξαιρετικώς επείγουσα ανάγκη εξυπηρετήσεως των Ενόπλων Δυνάμεων, του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ., ανήκει αποκλειστικώς στην αρμόδια Διοικητική Αρχή, ήτοι στον Υπουργό Εργασίας, και η κρίση του περί της συνδρομής της ουσιαστικής αυτής προϋποθέσεως δεν ελέγχεται από τα Πολιτικά Δικαστήρια.

Διατάξεις:

ΚΠολΔ: 226, 242,

ΝΔ: 515/1970,

ΝΔ: 264/1973, άρθ. 1,

Νόμοι: 3863/2010, άρθ. 74,

Δημοσίευση: INLAW 2012

Διδότου 9-11, 10680 Αθήνα, τηλ. 210 3390555, Fax: 210 3637811 e-mail:
info@inlaw.gr